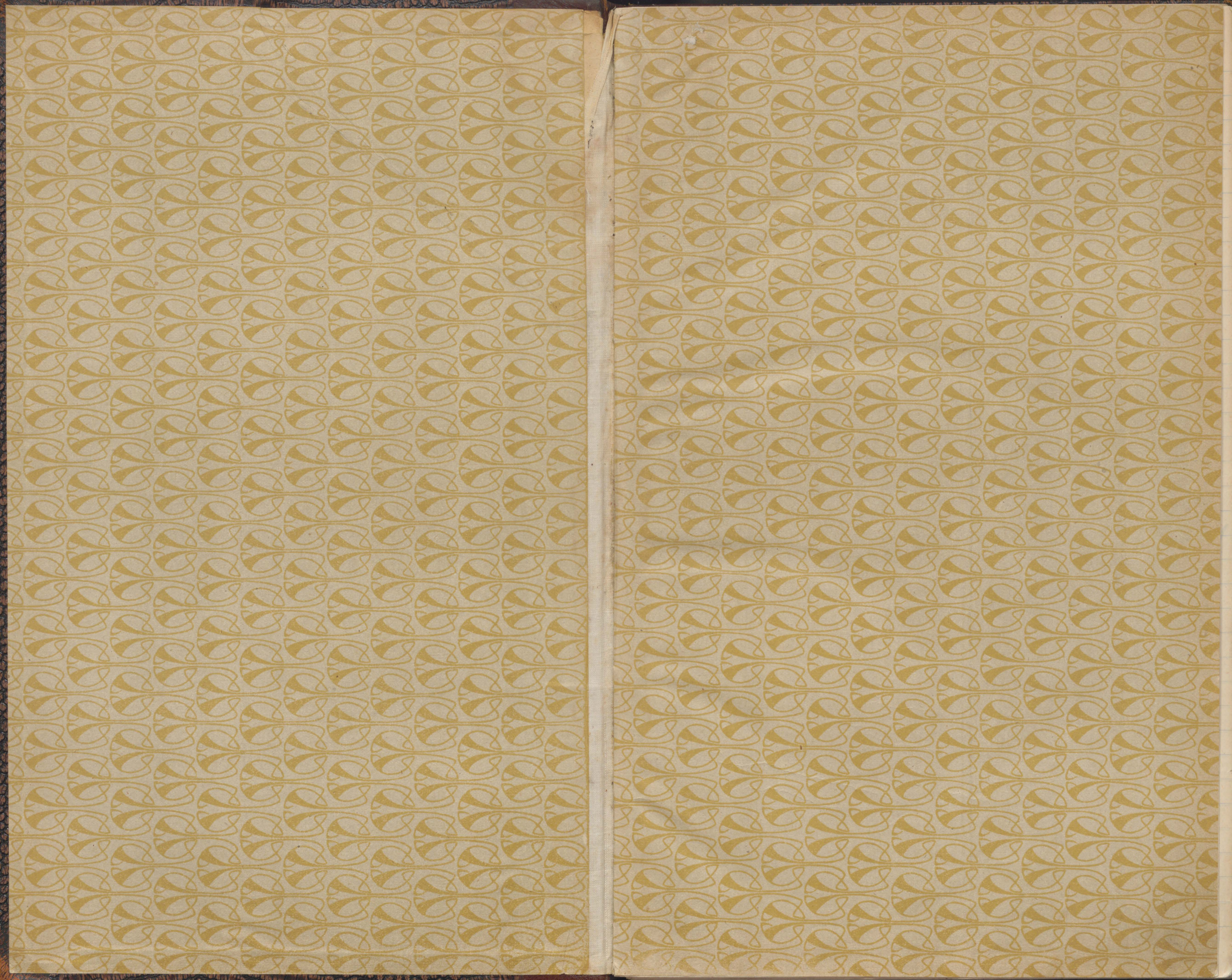

Auhlnatöö

392.186 i

Wölmer Leonid.

Auhinnatöö
392/186

"Carpe diem"

1. detsembril 1925. a. esimise
auhinna määramiseks
tunnustatud.

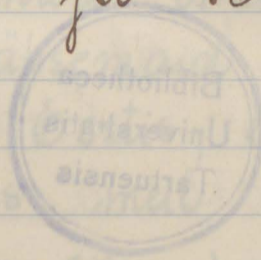
Autor: stud. Leoid
Holmer

Jamaer
Tartu ülikooli Selts

Sünnitusabi andmine

Eestis

1922, 1923 ja 1924 a.

8047

8048

Saadud Ülik. raamatukokku 25. nov. 1939. a.

D/392186

Käesolev töö on mõeldud peamiselt statistilise tööna. Sünnitusabi andmine on väga tähtis probleem, eriti sarnase väikerahva juures, nagu meie seda oleme. Selle pärast olen ka lugenud oma ülesandeks koguda võimalikult täpsemaid teateid sünnitusabi andmise üle Eestis, et nende varal jõuda selgusele, kuidas meil sünnitusabi andmine organiseeritud on.

Tuli isiklikult matkata ühest maakonnast teise, et tutvuneda kohalikkude oludega ja nende tingimustega, mis edendavad ehk arendavad sünnitusabi andmist ühes või teises maakonnas.

Eriti tuli raskusi ette statistiliste andmete kogumisel, sest mõnes maakonnas ja linnas puudusid mõne aasta kohta käivad aruanded, kuna teised aruanded ebatäpseid andmeid sisaldasid. Kõik need asjaolud on muidegi minu töö täielikkuse peale teatavat mõju avaldanud, nii et kõigest tahtmisest hoolimata ei ole minna saanud täielikuid andmeid sünnitusabi andmise üle esitada. Palju raskusi teigi ka laste registreerimise viis. Kuna terves riigis on sündinud laste registreerimine sunduslikuks tehtud, sünnib see teadusliku töö jaoks vastuvõtmata viisil. Lapsi registreeritakse

kogudustes, nii et sageli juhtub, et mõned surnult sündinud lapsed üldse sündinud laste registrisse ei satu, sest neid ei ristita.

Pääle selle registreeritakse kodanlikes abi-elus sündinuid lapsi omavalitsuse asutustes, nii et töö kokkuseadmisel, eriti mis puutub sündinud laste üldarvusse, tuli käsitada Riigi Statistika Tiesbüroo andmeid, mis omalt poolt on kokkuseatud koguduste ja omavalitsuste aruannete põhjal.

Ämmaemandate, haigemajade ning arstide aruanded, iseäranis just ämmaemandate omad, on annud õige tänuliku materjali selle kohta, kuidas meil sünnitusabi andmine organiseeritud on. Need andmed on saadud linna ja maakonna valitsuse tervishoiu osakondadest.

Mis puutub töökarasse, siis olen, nii palju kui mul selleks võimalust oli, püüdnud statistiliste andmete käsitamisel eraldada linna maakonnast.

Sarnane jaotusviis annab ka kaunis selge ülevaate sünnitusabi andmisest igas üksikus maakonnas ja linnas ja näitab, kuidas on sünnitusabi andmine igas üksikus linnas või maakonnas organiseeritud.

Kuid nagu eespool tähendasin, ei ole mul mitte võimalik olnud igakord linna maakonnast eraldada. Mainitud nähtus on seletatav sellega, et tihti tuleb ette, et laps, kes on sündinud linnas, saab maakonnas sündinute laste nimekirjasse kantud. Sellepärast olen neid andmeid kokku liitnud, kuna teised andmed iga maakonna ja linna kohta eraldi käsitanud.

2

Olen oma tööle diagramme sündinuse ja sünnitusabi andmise üle õestis juure lisanud, sest need on statistilise töö lahutamatuks kaaslaseks.

Sünnitusabi andmine

Harju maakonnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Harju maakond on jaotet 1925 aasta andmete põhjal 13 arsti jaoskonnaks.

Igas arsti jaoskonnas töötab jaoskonnarst, kes seisab maakonna valitsuse teenistuses ja saält palga saab.

Arstide tegevust maakonnas juhib ja kontroleerib maakonna arst, kelle elukohtaks Tallinn. Maakonna arsti kohustuseks on ühtlasi ühendust pidada ka Ferris-hoiu Peavalitsusega.

Pääle jaoskonna arstide on Harju maakonnas registreeritud 3 vabalt praktiseerivat arsti.

Igas arsti jaoskonnas töötavad pääle arsti veel jaoskonna ämmaemandad, kes samuti maakonna valitsuse poolt palgatud.

Pääle nende töötas maakonnas veel 5-6 vabalt praktiseerivat ämmaemandat.

Igas arsti jaoskonnas on olemas apteek.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses.

Kõige suurem on Kose arsti jaoskond 661,4 \square klm., kõige väiksem - Madise arsti jaoskond - 158,6 \square klm. Keskmiselt on arsti jaoskonnad 300-400 \square klm. suured.

Kõige rahvarikkam on Linnaiümbriuse arsti jaoskond - 14.512 elanikku, kõige rahvaraesem - Madise arsti jaoskond (2283 elanikku). Keskmiselt elab igas arsti jaoskonnas 5000-6000 elanikku.

Harju maakond on üks suurematest bestis - 5.649 \square klm. ja ühtlasi ka kõige rahvarikkam, - 219.657 elanikuga. Siia on arvatud ka Tallinna elanikud (122.419) ja

Baltiski linna elanikud (1053).

Sellela elab maakonnas 96.185 elanikku ehk umbes 41% kõikidest Harju maakonna elanikkudest (andmed rahvaloogemise 1922a.)

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruannetega:

	1922a.	1923a.	1924a.
Haoskonna arste	12	11	11
Vabalt praktiseerivaid arste	2	3	3
Haoskonna ämmaemandaid	11	14	13
Vab. praktis. —————	4	6	5
Haigemaju	-	-	-

Etende aruannete põhjal leiame, et arsti abiga sündis:

Ajalisi lapsi	151	157	128.
Enneaegseid lapsi	18	12	19
Aborte	91	85	113
Kokku	260	254	260

Abordid mahaarvatud	169	169	144
---------------------	-----	-----	-----

Ehk protsentuaalselt:

Arsti abiga sündis			
Ajalisi lapsi	59%	62,0%	50%
Enneaegseid lapsi	6%	4,5%	7%
Aborte	35%	33,5%	43%

Sit näeme, et arsti abi tarvitajate arv on juba enam-vähem püsivaks, stabiilseks välja kujunenud. Normaalsel sünnitustel kutsutakse arsti vähem, kuid abortidega tulijate arv näitab selle vastu tõusmise tendentsi.

Haoskonna arstide poolt vastuvõetud laste arv on järgmine:

	184	179	172
--	-----	-----	-----

Pastaralt - vabalt praktiseerivate arstide poolt vastuvõetud laste arv on järgmine:

	1922a.	1923a.	1924a.
	76	45	88

Arsti ning ämmaemanda ühisel abil sündis:

Ajalisi lapsi	30	31	42
Enneaegseid lapsi	-	-	4
Aborte	-	1	2
Kokku	30	32	48

Aborte mahaarvates	30	31	46
--------------------	----	----	----

Ämmaemandate abi oli antud järgmisele sünnitajate arvule:

	495	530	536
--	-----	-----	-----

Kusjures sündis:

Ajalisi lapsi	488	512	519
Enneaegseid lapsi	13	21	21
Aborte	5	9	13
Kokku	506	542	553

Aborte mahaarvates	501	533	540
--------------------	-----	-----	-----

Olusalt sündis:

Poeglapsi	240	276	274
Pütarlapsi	235	239	244
Kokku	475	515	518

Surnult sündis:

Poeglapsi	20	10	10
Pütarlapsi	6	8	12
Sugu teadmata (Aborte)	5	9	13
Kokku	31	27	35

Aborte mahaarvates	26	18	22
--------------------	----	----	----

	1922a.	1923a.	1924a.
Kaksikuid oli	9	12	17
Kolmikuid oli	1	-	-

On märgata järjekindlat ämmaemanda abi tarvitajate sünnitajate arvu suurenemist.

Arvannete järel on abortide juhtumised ämmaemandate tegevuse ajal väga haruldased, nimelt 1-2%, kuna arstide juure tuleb 33-43% kõikidest abi-tarvitajatest abortidega.

Ilmutar on ära märkida surevuse % ämmaemandate abiga sündinute laste seas.

Surnult sündis järgmine arv

lapsi:	31	27	35
--------	----	----	----

Õhk protsentuaalselt:

	61%	5%	6,5%
--	-----	----	------

Abordid mahaarvatud

	26	18	22
--	----	----	----

Õhk protsentuaalselt:

	5,2%	3,3%	4%
--	------	------	----

Ämmaemanda abi-tarvitajatest sünnitajatest suri järgmine arv emasid:

	1	-	1
--	---	---	---

Õhk protsentuaalselt

	0,2%	0%	0,2%
--	------	----	------

14 päeva jooksul suri ämmaemandate poolt vastuvõetud laste hulgast järgmine arv lapsi:

	6	4	6
--	---	---	---

Õma surma põhjuseks oli 1) nephritis gravidarum, 2) t. b. c.

Õma lapsevoodi palaviku juhtumisi oli:

	4	2	3
--	---	---	---

Jaoskonna ämmaemandate poolt vastuvõetud laste arv oli järgmine:

	1922a.	1923a.	1924a.
	423	436	441

Jaoskonna ämmaemandate abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	414	424	426
--	-----	-----	-----

Pabalt praktiseerivate ämmaemandate poolt vastuvõetud laste arv:

	83	106	112
--	----	-----	-----

Pabalt praktiseerivate ämmaemandate abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	81	106	110
--	----	-----	-----

Maagu jaoskonna ämmaemandate seas, nii on ka pabalt praktiseerivate ämmaemandate seas märgata järjekindlat ämmaemandate abi tarvitajate suurenemist, millesarnast nähtust ainult teavitada võib.

Kunstlik arsti abi oli antud üldiselt järgmistel sünnitustel:

	17	13	16
Stendest: tangide abi	10	2	1
(Colpoperineoraphia) õmblused	6	10	8
Placenta bimanuel	1	-	4
Abrasio	-	1	2
Seesmine pööre	-	-	1

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal järgmist arvu lapsi aasta jooksul vastu võtta:

	38	31	34
--	----	----	----

Kuna vab. prakt. ämmaem. | 21 | 18 | 16

Ilmutar on üles tähendada, palju sünnitusi tuli ämmaemandatel aasta jooksul vastu võtta.

	1922a.	1923a.	1924a.
Kuni 10 sünnituseni	1	3	2
— " — 20 — " —	4	4	4
— " — 30 — " —	2	2	2
— " — 40 — " —	3	4	4
— " — 50 — " —	3	3	5
— " — 60 — " —	1	1	1
— " — 70 — " —	1	1	—
Ühtegi sünnitust	—	2	—

Süü näeme, et Harju maakonnas oli vähe ämmaemandaid, kellel vähem kui 10 sünnitust tuli aasta jooksul vastu võtta. Normile vastava sünnituse arvu (40-50 sünn.) võttis vastu 1922 aastal 5 ämmaemandat 1923 — " — 4 — " — 1924 — " — 6 — " —

Järelikult võib Harju maakond selles suhtes teistele maakondadele eeskujuks olla.

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, oli:

I korda raskejalgseid	248	239	249
II — " —	94	125	158
III — " —	60	41	54
IV — " —	40	38	24
V — " —	24	27	14
VI — " —	19	12	14
VII — " —	4	8	8
VIII — " —	3	3	6
IX — " —	2	2	6
X — " —	1	1	1
XI — " —	—	—	—
XII — " —	—	1	—

	1922a.	1923a.	1924a.
XIII korda raskejalgseid	—	1	—
? — " —	—	2	2
Kokku	495	530	536

	1922a.	1923a.	1924a.
Harju maakonnas ühes Baltiski linnaga oli registreeritud Riigi statistika Keskbüroo andmete põhjal järgmine arv sündinuid lapsi:	1794	1872	1702
Nindest elusalt	puuduvad	1805	1645
— " — surnult	andmed	67	57

Surnult sündinute laste arv protsentuaalselt:

puuduvad andmed	3,5%	3,4%
-----------------	------	------

Kui neid protsentuaalseid andmeid võrrelda ämmaemandate poolt vastu võetud surnult sündinute laste arvuga, siis paevad need andmed meid esialgu mõtlema. Ämmaemandate poolt vastu võetud surnult sündinute laste arv on, võrreldes terve maakonnas surnult sündinute laste % kahtlemata kõrgemad, kui võiks arvata. Kuid seda nähtust võiks ära seletada esiteks sellega, et ämmaemandat kutsutakse tihti rümasel momendil sünnitusabi andma ehk teiseks, siis kui sünnitus raske on ning, rümaks ka sellega, et surnult sündinute registreerimine on kahtlemata puudulik.

Arsti ehk ämmaemanda abil sündinute laste arv selgub allpool järgnevast tabelist:

Arsti abiga	139	138	101
Arsti ja ämm. ühise abiga	30	31	46
Ämmaemanda abiga	476	510	505
Kokku	645	679	652

Kuid katsun valgustada ämmaemandate majanduslist olukorda ja vastata järgmiste

küsimuste pääle: missugustes oludes ämmaemandad töötavad, kuid need majandusliselt kindlustatud kui kõrge nende hariduslik tasapind, kui vanad nad on, kus diploomi saanud j.n.e.

Hariduse poolest on ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega	9	10	10
3 kl. keskkooli haridusega	-	1	1
4 " " " "	2	2	2
5 " " " "	2	2	2
6 " " " "	-	1	1
Keskkooli haridusega	1	2	1
Teadmata	1	1	1
4 kl. keskkooli haridusega	-	1	-

Maagu näeme on suurim hulk ämmaemandaid algkooli haridusega.

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

Partus	3	6	4
Pallinnas	11	12	12
Peeterburis	1	2	2

Diploomi on ämmaemandad saanud:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	registreer.	registreerit	registreer
1900 - 1910 aastate jooksul	7	8	8
1910 - 1920	6	7	7
1920 aastast pääle	2	5	3

Vanaduse suhtes olid ämmaem. järgmiselt jaotet:

1860 - 1870 aastate jooksul sündis	4	4	4
1870 - 1880 " " "	4	7	6
1880 - 1890 " " "	4	5	5
1890 - 1900 " " "	3	4	3

1 jsk. ämmaemanda palga suurus aastast:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Põhipalk	1.8000	22.000	24.000
Korter ja kütteraha	9.600	11.200	13.402
Kokku	27.600	33.200	37.402

Maagu näeme, on ämmaemandad märksa paremini kindlustatud majandusliselt kui eelmistel aastatel, kuid ühes sellega on ka maakonna valitsuse eelarve suuremaks kasvanud.

Harju maakonna valitsuse eelarves oli kõikidele ämmaemandatele määratud:

Palka aastas	194.750	252.266	307.400
Kütte ja korteriraha aastas	96.666	112.434	147.835
Kokku	291.416	364.700	455.235

Pääle palga said ämmaemandad veel vaeratasu sünnitajate käest.

Sealjuures said:

Maaskonna ämmaemandad	119.025	121.140	151.230
Vabalt prakt. " " "	86.050	169.150	230.100

Kuivitar on näha, kui suur oli üldine sissetulek Harju maakonnas töötavatel ämmaemandatel:

	496.491	654.990	836.565
--	---------	---------	---------

Keskmiselt sai iga üksik jsk. ämmaemand pääle palga vaeratasu aastas:

	10.820	10.095	11.633
--	--------	--------	--------

Kuna vastavalt vabalt praktiseeriv

	21.262	28.191	46.020
--	--------	--------	--------

Vaeratasu ülemäär oli

	69.100	77.100	118.400
" " " " alammäär	1.500	500	950

See on esimene maakond, kus me märkame, et rabalt praktiseeriva ämmaemanda vaeratasu on jaoskonna ämmaemanda vaeratarust suurem.

Keskmine sissetulek jaoskonna ämmaemanda-
tel oli järgmine:

1922a.	1923a.	1924a.
37.313	40.487	46.651

Rabalt praktiseerivatel ämmaemandatel aga mingit teist sissetulekut pääle vaeratasu ei ole.

Iga laps, mis Harju maakonnas sündis, maksab:

981	1208	1513
-----	------	------

Iga lapse eest, mis jaoskonna ämmaemand vastu võttis, sai tema

keskmiselt:

970	1110	1.375	
Küna vastavalt rab. prakt.	981	1.596	2.054

Iga ämmaemand sai vaeratasu iga sünnituse eest keskmiselt:

415	548	711
-----	-----	-----

Ravitsemiseks kulutasid kõik jaoskonna ämmaemandad aastas järgmist

arvu päevi:

1.020	946	972	
Küna vastavalt rab. prakt. ämm	554	879	1001
Kokku	1574	1825	1973

Keskmiselt kulutas iga ämmaemand, kes Harju maakonnas töötas, ravitsemise otstarbeks järgmist arvu päevi

igal sünnitusel:

3,2	3,4	3,7
-----	-----	-----

Päevaks on loetud viisit ehk vähem kui päeva - olemine sünnitajate juures.

Lõpuks tahan üles tähendada, palju tuleb igal ämmaemandal töötada sünnitusabi andmise kallal.

Iga Harju maakonnas töötav ämmaemand kulutas sünnitusabi andmiseks

keskmiselt järgmist

1922a.	1923a.	1924a.
105	101	110

arvu päevi:

Õhk protsentuaalselt:

29%	28%	30%
-----	-----	-----

Võrreldes teiste maakondadega on Harju maakonna ämmaemandate tööpäevade arv kaunis rahuldav.

Sünnitusabi andmine Tallinna linnas 1922, 1923, 1924.

1922a. rahvalugemise andmete põhjal oli Tallinna linnas 122.419 elaniku. Tallinn, kui pealinn, on arusaadav häädes tingimustes sünnitusabi andmise suhtes.

Nüüsgused kliinikud, nagu Knüfferi kliinik ehk Tallinna linna keskhäigemaja, kus sünnitusosakond viimasel ajal veel 30 voodi võrra on laiendatud, on tuntud üle Harju maa ja Põhja Eesti.

Rahju ainult, et kõrgeid hindasid võimalda igale sünnitajale sinna pääsemist, kuid sellers on linna keskhäigemaja, kus, nagu läheduses, ruumi puudusel laiendati sünnitusosakonda.

Üleüldse sünnitusabi andis 1922, 1923 ja 1924a. 4-5 häigemaja ehk kliinikud, pääle selle veel 7-10 ambulantsi, 25-32 arsti ja 63-72 ämmaemandat.

Nagu ^{pärast} näeme, on sünnitusabi andmine hästi organiseeritud.

Sünnitusabi andmise üle esine-
sid aruannetega:

	1922.	1923.	1924.
Arste	25	23	32
Ämmaemandaid	63	68	72
Häigemaja	5	4	4
Ambulantsi	8	7	10

+

Kõnede andmete põhjal lisame, et arsti abiga oli sündinud:

	1922.	1923.	1924.
Ajalisi lapsi	156.	211.	232
Emmeaegseid lapsi	62.	36.	49
Aborte	419	470	461.
kokku:	627	717	742

Abordid mahaarvatud	218	347	281
---------------------	-----	-----	-----

ehk protsentuaalselt sündis arsti abiga			
Ajalisi lapsi	25%	30%	31%
Emmeaegseid lapsi	10%	5%	7%
Aborte	65%	65%	62%

Haigemajades sündis:

Ajalisi lapsi	985	1134	1259
Emmeaegseid lapsi	63	93	77
Aborte	413	410	455
kokku:	1461	1637	1791

Abordid mahaarvatud	1048	1227	1336
---------------------	------	------	------

ehk protsentuaalselt oli sündinud haigemajades:

Ajalisi lapsi	67%	69%	70%
Emmeaegseid lapsi	43%	6%	43%
Aborte	28,7%	25%	25,7%

Ambulantsides sündis:

Ajalisi lapsi	19	6	127
Emmeaegseid lapsi	2	24	12
Aborte	172	128	181
kokku:	193	158	320

Abordid mahaarvatud	21	30	139
---------------------	----	----	-----

ehk protsentuaalselt sündis:

	1922.	1923.	1924.
Ajalisi lapsi	10%	4%	40%
Emmeaegseid lapsi	1%	15%	4%
Aborte	89%	81%	56%

Nagu näeme, iga aastaga kasvab sünnitajate arv, kes arsti abiga ehk haigemajades ja ambulatooriumites sünnitavad.

Huvitav on ära märkida raskelajalsete abortide arvu, mis ette tulevad haigemajades, ambulatooriumites ehk kes arsti abi otsima tulevad:

62-65% arstiabi otsijatest tulevad abortidega. 25-28% kõigest sünnitajatest tulevad haigumaja abortidega.

58-89% ambulatooriumides kõikest raskelajalsetest tulevad abortidega.

Emmeaegsete abi oli antud järgmise sünnitajate arvu

	833	774	628
Raskelajalsete sündis:			
Ajalisi lapsi	812	721	602
Emmeaegseid lapsi	13	42	15
Aborte	20	19	15
kokku:	845	782	632

Abordid mahaarvatud:	825	763	617
----------------------	-----	-----	-----

Elusalt sündis:

Poeglapsi	439	373	324
Tütarlapsi	369	363	279
kokku:	808	736	603

Surnult sündis:	1922.	1923.	1924.
poeglapsi	9	13	6
tütarlapsi	8	14	8
sugu teadmata (aborte)	20	19	15
kokku:	37	46	29

Abordid mahaarvatud	17	27	14
---------------------	----	----	----

Kaksikuid oli	12	8	4
Kolmikuid --	-	-	-

On märgata iga aastaga sümmitajate arvu vähenemist, mis arsti abi tarvitavad.

Arvamuste põhjal leiame, et abortide juhtumisi tulevat ämmaemandaoste praktikast võrdlemisi harva ette, umbes 2,4% kõikidest ämmaemandaabi tarvitajatest.

Kui võrrelda surnult sündimute arvu üldise ämmaemanda poolt vastu võetud laste arvuga, siis näeme, et surnult sündimute arv ehk protsent on iga aastaga kahanevad.

Surnult sündis järgmine arv lapsi:

Ämmaemanda abiga	37	46	29
ehk protsentuaalselt	4,4%	6%	4,6%

Abordid mahaarvatud	17	27	14
---------------------	----	----	----

ehk protsentuaalselt	2%	3,5%	2%
----------------------	----	------	----

Kui palju sümmitajatest ehk lastest, kes sümmitamisel surid, samuti palju lapsevoodi juhtumisi oli olnud, ~~and~~ selle üle puuduvad kahjuks kõik andmed tervishoiu osakonnas.

Samuti puuduvad andmed kunstliku arsti abi andmise üle.

Huvitavad on need andmed, mis näitavad, palju tuli igal ämmaemandal Tallinna linnas sümmitusi vastu võtta aasta jooksul.

	1922.	1923.	1924.
Kuni 10 sümmituseni	31	44	52
-- 20 -- " --	21	14	14
-- 30 -- " --	6	5	3
-- 40 -- " --	3	2	2
-- 50 -- " --	1	2	1
-- 60 -- " --	-	-	-
-- 70 -- " --	-	-	-
-- 80 -- " --	1	-	-
-- 90 -- " --	-	1	-
ühtegi	-	5	-

Kui tuli keskmiselt vastuvõtta igal ämmaemandal sümmitusi

Tallinna linnas	13	11	9
-----------------	----	----	---

Sün on selgesti näha, kuidas iga aastaga ämmaemandaoste tööpöld jääb kitsamaks.

Tallinna linnas oli registreeritud järgmine arv üldise sündimud lapsi aasta jooksul (ühes surnult sündimutega):

2224	2167	1970
------	------	------

	1922.	1923.	1924.
Nendest sündis elusalt lapsi	2100	2100	1946
surmalt	67	67	24
ehk protsentuaalselt	31%	31%	12%

Nendest ette toodud andmetest saame rahuldavamaid arvusiid, sest surmalt sündinute % üldüdiste sündinute seas on võrdlemise väike.

Sama väike on ka surmalt sündinute % ämmaemanda poolt vastu võetute laste seas.

Tallinna linnas sündis järgmine arv lapsi (abonid mahaarvatud).

	1922.	1923.	1924.
Arsti abiga	218	347	281
Kaigusaajas ja kliinikutes	1048	1227	1336
Ambulantsides	21	30	139
Ämmaemanda abiga	825	763	617
kokku:	2112	2367	2373

Nüüd toon ette andmed ämmaemanda kohta, et valgustada nende haridus pinda ja materiaalsed seisukorda. Tähtsamatud andmed on nende ämmaemanda kohta, kes sünnitus abi on annud, kuna teisi arvessi pole võetud.

Hariduse poolest olid ämmaemanda järgmiselt jaotet:

	1922.	1923.	1924.
Algkooli haridusega	22	18	22
3 kl. keskkooli haridusega	1	1	1
4 kl. — " — — " —	10	15	13
5 kl. — " — — " —	5	5	4
6 kl. — " — — " —	3	3	1
7 kl. — " — — " —	—	4	3

	1922.	1923.	1924.
Keskooli haridusega	12	17	18
Koduse — " — — " —	2	1	1
2 kl. algkooli haridusega	2	3	3
3 kl. — " — — " —	3	3	3
4 kl. — " — — " —	—	3	3
Haridus teadmata	3	—	—
kokku:	63	73	72

Diploomi on ämmaemandatist saanud:

	1922.	1923.	1924.
Tartus	19	23	21
Tallinnas	33	36	36
Riias	1	1	1
Peterburis	6	12	10
Teadmata	2	—	1
Vilnas	1	1	1
Moskvas	1	—	2
Odessas	—	—	1

Diploomi on ämmaemandatist saanud:

	1922a.	1923a.	1924a.
	registreer.	registreer.	registreer.
1880-1890 aastate jooksul	2	2	2
1890-1900 — " — — " —	4	6	3
1900-1910 — " — — " —	27	28	32
1920-1920 — " — — " —	21	25	21
1920 aastast peäle	5	12	12
Aeg üles tähendamata	4	—	2

Vanaduse suhtes olid ämmaemanda järgmiselt jaotet:

	1922.	1923.	1924.
1850-1860 aastate jooksul:	1	1	1
1860-1870 — " — — " —	10	10	8
1870-1880 — " — — " —	26	28	28
1880-1890 — " — — " —	16	20	23

	1922.	1923.	1924.
1890-1900 aastate jooksul	8	14	12
1900 aastast peale	-	-	-
Alg üles-tähtendamata	2	-	-

Kõik eeltoodud andmed käivad ainult nende ämmaemandate kohta, kes on sünnitusabi annud, kuna teisi ämmaemandaid ma arvesse ei võtnud.

Kuna Tallinna ämmaemandate kohta lähemad andmed puuduvad, siis on siin väimata nende sissetuleku suurust ja ravitsemiseks ära kulutatud päevade arvu ette tuua.

Harju maakonnas ühes Tallinna ja Baltiski linnadega oli sündinud (ühes surnult sündimutega) järgmine arv lapsi (abolid ja maharvustud).

	1922.	1923.	1924.
Tallinna linnas	2.224	2.167	1.970
Baltiski " "	21	19	26
Harju maakonnas	1.723	1.853	1.676
Kokku:	4.018	4.039	3.672

Nendest lastest sündis:

Haigemajades	1.048	1.227	1.336
Arsti abiga	357	485	382
Arsti ja ämm. ühisel abil	30	31	46
Ämmaemanda abiga	1.301	1.273	1.122
Ambulantsides	21	30	139
Kokku:	2.757	3.046	3.025

Ehk protsentuaalselt:

Haigemajades	26%	30,3%	36,6%
Arsti abiga	9%	12%	10,4%
Arsti ja ämm. ühisel abiga	0,8%	0,9%	1,2%
Ämmaemanda abiga	32,5%	31,5%	30,5%
Ambulantsides	0,5%	0,8%	3,6%
Kokku:	68,8%	75,5%	82,3%

Kõige neist andmetest näha, on 68-82% kõikidest sündinud lastest sünnitatud arstliku personaliga kaasabiga Harju maakonnas.

Siiest on selgesti näha, kui suurel määral on jäänud sünnitusabi andmise alal Harju maakonnas, nii et ülal mainitud maakonda võib teiste maakondadele eeskujuks säädä.

Sünnitusabi andmine

Tartu maakonnas 1922 a., 1923a ja 1924a.

Tartu maakond oli jaotet 1925 aasta andmete põhjal 17 arsti jaoskondadeks.

Igas arsti jaoskonnas töötas arst, kes seisis maakonna valitsuse teenistuses ja kes sai maakonna valitsuse poolt palga.

Arstide tegevust Tartu maakonnas kontrollib ja juhib maakonna arst Tartus, kelle kohustuseks on ka ühtlasi pidada ühendust Terrishoiu Peavalitsusega.

Pääle jsk. arstide oli Tartu maakonnas registreerit 15 vabalt praktiseerivat arsti, kes kusagilt palga ei saanud.

Tartu maakonnas on üks erahaigemaja nelja (4) voodiga, kelle juhatajaks Dr. H. Dreyblatt, Jõgeral.

Peaegu igas arsti jaoskonnas on olemas ämmaemand, välja arvatud Arinurme jsk., mis alles 1925 a. ellu kutsuti.

Nii siis töötasid Tartu maakonnas 16 jsk. ämmaemandat, kes maakonna valitsuselt palga said; pääle nende oli registreerit veel 5 vabalt praktiseerivat ämmaemandat.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses, samuti on ka elanikkude arvu poolest vahe jaoskondade vahel väga suur. Kõige rikkam elanikkude poolest ja ühtlasi kõige suurem on Tartu arsti jaoskond - 659,5 v. klm. suur ühes 10699 elanikuga (andmed on rahvalugemise ajast 1929 a.) Kõige väiksem on ellustee jaoskond 76 v. klm., kuna elanikkude arvu poolest kõige väesem Kursi jaoskond 4679 elanikuga.

Keskmiselt on jaoskonnad 300 kuni

400 r. klm. suured ühes 6.500 - 7.000 elan.
 Vähesed arsti asupaigast piirini on
 mitmesugused, sest arsti asupaik ei asu
 keset jaoskonda; nii siis tulevad ette
 jaoskonnad, kus arstil tuleb sõita 55 klm.,
 enne kui jõuab oma jaoskonna piirile.
 Tõenäoliselt asuvad kaugemad piiri-
 punktid 20-30 klm. arsti asupaigast, kuna
 lähemad vastaralt - 3-4 klm.

Need andmed käivad ka ämmaeman-
 date kohta, sest nemad elavad harilikult
 arsti läheduses.

Maakonnas on 23 apteeki, igas arsti
 jaoskonnas üks, mõnes isegi kaks.

Tartu maakond on 5.633 r. klm. suur
 ühes 176.096 elanikuga, kuhu ka Tartu linna
 elanikud on sisse arvatud (50.34% elanikku),
 nii siis elab Tartu maakonnas 125,75%
 elanikku ehk umbes 67% (andmed üldrahva-
 lugemise järele a.1922).

Sünnitusabi andmise üle
 esinesid aruannetega:

	1922a	1923a	1924a.
Jaoskonna arste	14	15	15
Vabalt prakt. arste	5	6	9
fsk. ämmaemandaid	14	17	17
Vabalt prakt. ämm.	2	4	10
Haigemaju, kliinikuid	1	1	1

Nende aruannete põhjal leiame, et arsti
 abiga sündis:

	1922a	1923a	1924a.
Ajalisi lapsi	200	221	171
Õnneaegseid lapsi	11	22	14
Aborte	125	123	116
Kokku	336	366	301

Abordid mahaarratud 211 243 185

Ohk protsentuaalselt:	1922a	1923a	1924a.
ajalisi	60%	60%	56,9%
Õnneaegseid lapsi	3%	6%	4,6%
Aborte	37%	34%	38,5%

Sünnitusabi andmise juures kulutab iga
 arst abortide peäle 34-38,5% omast energiast;
 nagu näeme, jääb arsti abi tarvitavate süm-
 nitajate arv iga aastaga väiksemaks, kuna
 abortidega tuleb arstil aasta-aastalt rohkem
 tegemist teha.

Jõgeva dr. H. Dreybladi nimelises
 haigemajas sündis:

	1922a	1923a	1924a.
Ajalisi lapsi	11	19	20
Õnneaegseid lapsi	-	1	2
Aborte	3	14	23
Kokku	14	34	45

	1922a	1923a	1924a
Abordid mahaarvatud: lapsi	11	20	22

Aruannete põhjal näeme, et jsk. arstide abil sündinute laste arv kahanes rümasel aruande aastal, kuna rabalt praktiseerivate arstide poolt vasturõetud laste arv näitab suurendamise tendentsi:

kaoskonna arstide poolt vasturõetud laste arv:	275	325	211
Vastavalt rab. prakt. arstide poolt vasturõetud laste arv:	61	41	90

Arsti ning ämmaemanda ühisel juuresolekul sündis:

Ajalisi lapsi	20	16	13
Enneaegseid lapsi	2	1	2
Aborte	-	-	-
Kokku	22	17	15

Ämmaemandate abi oli antud järgmisele sünitajate arvule:

kusjuures sündis ajalisi lapsi	225	257	291
" " " " enneaegseid " "	220	250	277
" " " " aborte	7	11	14
" " " " " "	3	2	3
Kokku	230	263	294

Abordid mahaarvatud: " " " "

Olusalt sündis:			
poeglapsi	112	122	149
tütarlapsi	104	124	131
Kokku	216	246	280

Surnult sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
poeglapsi	7	10	5
tütarlapsi	4	5	7
sugu teadmata (aborte)	3	2	2
Kokku	14	17	14
Abordid mahaarvatud	11	15	11
Kaksikuid oli	5	6	3
Kolmikuid " "	-	-	-

On märgata iga aastaga sünitajate arvu suurendamist, kes ämmaemanda abi tarvitarad.

Aruannete põhjal näeme, et abortide juhtumisi tuleb ämmaemandate praktikas väga harva ette, - umbes 1 kuni 1,5% kõikidest abitarvitajatest, kuna arstidele tulevad 34 kuni 38,5% kõikidest abitarvitajatest abortidega.

Kui võrdleme surnult sündinute arvu üldise ämmaemandate poolt vasturõetud laste arvuga, siis näeme, et surnult sündinute arv ehk % on iga aastaga vähenenud.

Surnult sündis järgmine arv lapsi:

" " " " " "	14	17	14
Ehk protsentuaalselt	6%	6,4%	4,7%

Abordid väljaarvatud: " " " "

Ehk protsentuaalselt	4,8%	5,7%	4%
----------------------	------	------	----

Ämmaemanda abitarvitajatest sünitajatest suri:

emasid	2	-	1
Ehk protsentuaalselt	0,9%	-	0,3%

14 päeva jooksul pääle sünituse surnud laste arv, kes ämm. poolt vastu on võetud.

Emade surma põhjuseks oli 1) retroplacentaar verejooks, 2) hiljaksjäänud sünnitus, 3) suur verejooks (laps ja ema nagu kokkukasvanud).

Lapse roodi palaviku juhtumisi oli:

	1922a.	1923a.	1924a.
" - " - " -	3	-	1

Ka siin leiame tendentsi paremuse poole. Selle peale vaatamata, et sünnitajate arv, kes ämmaemanda abi tarvitavad, iga aastaga suureneb, on surevus nende seas 1924 aastal kolm korda väiksem, võrreldes 1922 aastaga. Lapse-roodi palaviku juhtumisi tuleb väga harva ette, ühtlasi olid nad kõik väga kergel kujul ja sünnitajad paranesid ruttu.

Huvitar on võrrelda andmeid jaoskonna ämmaemandate poolt vastu võetud sünnitajate ja sündinud laste arvu kohta vabalt praktiseerivate ämmaemandate poolt vastu võetud sünnituste ja laste arvuga:

Jaoskonna ämmaemandate poolt vastu võetud laste arv:	218	231	204
Sünnitusabi andmise arv:	213	225	202

Kõige näeme, on jaoskonna ämmaemandate abitarvitajate arv võrdlemisi stabiilne, ennemalt on märgata tendentsi vähenemise poole kuna vabalt vabalt praktiseerivate ämmaemandate abitarvitajate arv näitab tõusu:

Vabalt praktiseerivate ämmaemandate poolt vastu võetud laste arv:	12	32	90
ja sünnitusabi andmise arv:	12	32	89

Arsti abi oli üldiselt antud järgmistel sünnitustel (kunstlik arsti abi):

	1922a.	1923a.	1924a.
Sünnituste arv üldiselt:	11	8	8
kusjuures tangide abil oli sünn:	9	7	8
" - " - placent bimanuel - " -	1	1	-
" - " - seesmine pööre - " -	1	-	-

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal vastu võtta aasta jooksul

lapsi:	16	14	12
kuna vastavalt vabalt praktiseerivate ämmaemandate poolt vastu võetud laste arv:	6	8	9

Sellest järeldame, et jaoskonna ämmaemandate töö väheneb iga aastaga, vabalt praktiseerivatele ämmaemandatele aga tuleb vastavalt tööd juure.

Huvitarad on ka need andmed mis näitavad, palju tuli ämmaemandatel sünnitusi vastu võtta aasta jooksul.

Kuni 10 sünnit. võtsid vastu	8 ämm	11 ämm.	14 ämm.
" - " - 20	5 - " -	7 - " -	9 - " -
" - " - 30	1 - " -	1 - " -	4 - " -
" - " - 40	-	1 - " -	-
" - " - 50	2 - " -	1 - " -	-

Iga ämmaemand peaks keskmiselt 40-50 sünnitust aastas vastu võtma, et oma elamist õigustada. Sel pool öeldust näeme aga, et 1922 aastal oli ainult 2 ämmaemandat, 1923-2 ja 1924 - ühtegi, kes oleks normile vastava arvu sünnitusi vastu võtnud.

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, olid:

I korda raskejalgsed	114	126	141
II - " - " -	50	61	80

	1922a.	1923a.	1924a.
III korda raskejalgsed	29	37	30
IV. — " — — " —	14	11	14
V. — " — — " —	7	9	15
VI. — " — — " —	6	7	4
VII. — " — — " —	1	3	4
VIII. — " — — " —	2	1	1
IX. — " — — " —	2	-	1
X. — " — — " —	-	-	1
XI. — " — — " —	-	2	-
Kokku	225	257	291

Terves maakonnas oli registreeritud aasta jooksul sündinuid lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
Neid hulgast elusalt sündinud laste arv:	2310	2141	2036
Surnult sündinud laste arv:		2093	1999
Surn. sünd. laste arv protsentuaalselt		78	37
		3,6%	4,8%

Kui neid protsentuaalsid andmeid võrrelda ämmaemandate poolt vastuõetud surnult sündinute laste arvuga, siis panevad need andmed meid esialgu mõtlema. Olgu küll, et need arvud näitavad vähenemise tendentsi, siiski on nad, võrreldes terves maakonnas üleüldse surnult sündinute laste %, kahtlemata kõrgemad, kui võiks arvata. Kuid seda nähtust võiks ära seletada esiteks sellega, et ämmaemandat kutsutakse tihti viimasel momendil sünnitus-abi andma ehk, teiseks, siis kui sünnitus raske on ning, viimaks, ka sellega, et surnult sündinute registreerimine on kahtlemata puudulik.

Arsti ehk ämmaemandate abiga ja haigemajades Tartu maakonnas sündinud laste arv selgub allpool järgnevast tabelist:
(abordid mahaarvatud)

	1922a.	1923a.	1924a.
Arsti abiga sündinute laste arv:	189	226	170
Haigemajades — " — — " —	11	20	22
Arsti ja ämmaemanda ühise abiga sündinute laste arv:	22	17	15
Ämmaem. abiga — " — — " —	205	244	276
Kokku	427	507	483

Küüd katsun valgustada ämmaemandate majanduslist olukorda ja vastata järgmiste küsimuste peäle, - missugustes oludes ämmaemandad töötavad, kui võrd nad majandusliselt kindlustet on, kui kõrge nende hariduslik pind, kui vanad nad on, kus diplomid said jne. Hariduse poolest on ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega ämmaem. arv:	4	4	7
3 kl. keskk. — " — — " —	2	2	2
4 kl. keskk. — " — — " —	6	9	10
5 kl. keskk. — " — — " —	2	2	3
6 kl. keskk. — " — — " —	1	2	1
Keskkooli — " — — " —	1	2	4

Maagu näeme, on suurem hulk ämmaemandaid 3-4 klassilise keskkooli haridusega, kuna leidub nende hulgas ka keskkooli lõpetajaid ja niasama tihti ka algkooli haridusega.

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922a.	1923a.	1924a.
Tartus	11	16	20
Talinnas	2	2	2
Peeterburis	3	3	5

Diploomi on ämmaem. saanud

	1922 aastal registreeritute	1923 aastal registreeritute	1924 aastal registreeritute
1890 - 1900 a. jooksul	1	1	2
1900 - 1910 — " —	2	2	3
1910 - 1920 — " —	8	8	9
1920 aastast peäle	5	10	13

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922 aastal registreeritustest	1923 aastal registreeritustest	1924 aastal registreeritustest
1860-1870 a. jooksul sündis	1	1	2
1870-1880 a. — " —	1	1	1
1880-1890 a. — " —	7	8	9
1890-1900 a. — " —	6	9	12
1900 aastast pääle	1	2	3
Kokku	16	21	27

Jaoskonna ämmaemanda palga suurus aastas:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Palga suurus	24.000	24.000	36.000
Korteriraha	2.400	3.600	6.000
Kütteraha	3.000	5.000	5.000
Kokku	29.400	32.600	47.000

Majandusliselt on ämmaemandate seisukord praegu märksa parem, kui eelmistel aastatel, kuid ühes sellega on ka maakonna valitsuse eelarve suuremaks kasvanud.

Partu maakonna valitsuse eelarves oli kõikidele ämmaemandatele määratud:

Palgana aastas	281.400	337.533	509.233
Korteri rahana aastas	28.500	47.030	84.470
Kütterahana aastas	31.500	69.700	71.900
Kokku	341.400	454.263	665.603

Sellega kulutab maakonna valitsus sün- nitusabi organiseerimiseks 1924 aastal kaks korda suuremad summad kui 1922 aastal.

Pääle palga said ämmaemandad veel vaeratasu sünitajate käest.

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Sealjures said jsk. ämmaem.	73.000	71.900	71.650
Vabalt prakt. ämmaemandad said	4.200	16.550	51.800
Kokku	77.200	88.450	123.450

Sit näeme, et kuna jaoskonna ämmaemanda vaeratasu näib iga aasta püsiv olevat, kasvab vabalt praktiseerivate ämmaemandate vaeratasu iga aastaga ikka suuremaks.

Kuid vaeratasu suurust ei või - minu arvates - õigeks pidada, sest ämmaemandad ei anna õiget arvu üles. Põhjuseks on järgmised asjaolud: esiteks ei tohi ämmaemand maakonna valitsuse määruse põhjal rohkem kui 300 marka sünituse eest vastu võtta, teiseks ei anna ämmaemand tulumaksu vähenemise mõttes õiget summat üles ning, kolmandaks, saab ämmaemand tihtipääle tasu natura.

Shvitar on näha, kui suur sissetulek oli kõikidel Partu maakonnas töötavatel ämmaemandatel nü palgana, kui ka vaeratasuna.

Üldine sissetuleku suurus	418.600	542.713	789.053
---------------------------	---------	---------	---------

Keskmiselt sai iga üksik jsk. ämmaemand pääle palga vaeratasuna aastas

	5615	4494	4478
Kuna vastavalt vabalt praktiseeriv ämmaemand sai vaeratasuna aastas			
keskmiselt:	2100	4137	5180

Suurim ämmaemanda vaeratasu aastas:

	16.800	18.100	14.700
Kõige väiksem ämmaemanda vaeratasu aastas	800	300	1050

Keskmine jaoskonna ämmaemanda sissetulek
 aastas oli:

	1922a.	1923a.	1924a.
	31.846	32.885	46.078

Vabalt praktiseerivatel ämmaemandatel pääle
 raevatasu mingit sissetulekut ei ole.

Iga laps, mis Tartu maakonnas sündis,
 maks ab

	1864	2064	2870

Iga sündinud lapse eest, mis jaoskonna ämma
 emand vastu võttis, sai tema

	1900	2278	3614
keskmiselt:			
Kuna vabalt prakt. ämmaem. sai	350	517	730

Lõpuks tahan esitada andmeid raevatasu
 suuruse kohta, mille ämmaemand keskmiselt
 iga sünnituse eest saanud on, ja kui palju
 päevi tema ravitsemise pääle kulutab.

Ämmaemand sai raevatasuna igal sünnitusel
 keskmiselt:

	343 mrk.	344 mrk.	454 mrk.
--	----------	----------	----------

Ravitsemiseks kulutasid kõik jsk. ämmaemandad
 aastas järgmist arvu päevi:

	515	513	472
vabalt prakt. ämm. vastavalt	51	86	243
Kokku	566	599	715

Iga ämmaemand Tartu maakonnas ravitses
 igal sünnitusel keskmiselt:

	2,51	2,33	2,46
Keskmine päevade arv:			

(päevaks on loetud viisit ehk ka vähem kui
 päeva-olemine sünnitaja juures).

Siit on selgesti näha, kuidas töö-päevade
 arv jaoskonna ämmaemandate juures iga

aastaga väheneb, kuna vabalt praktiseeriva-
 tele ämmaemandatele tuleb vastavalt iga
 aastaga tööd juure.

Lõpuks tahan üles tähendada, kui palju
 tuleb ämmaemandatel aasta jooksul töötada
 sünnitusabi andmise kallal.

Iga jaoskonna ämmaemand töötas aasta
 jooksul keskmiselt:

	1922a.	1923a.	1924a.
Keskmine tööpäevade arv aasta kohta:	37	30	28
Ehk protsentuaalselt:	10%	8,3%	7,4%
Kuna keskmine vabalt praktiseeriva ämmaemanda tööpäevade arv aasta kohta on:	25,5	21	24
Ehk protsentuaalselt	7%	6%	6,5%

Needest andmetest on selgelt näha, milline
 suur tööpuudus on Tartu maakonna ämma-
 emandate seas valitsemas.

Sünnitusabi andmine Tartu linnas 1922, 1923 ja 1924 a.

1922 aasta rahvalugemise andmete põhjal oli Tartus 50.34% elanikku. Tartu, kui ülikooli linn, on iseäranis häädles tingimustes sünnitusabi andmise suhtes.

Tartu linnas asub Tartu Ülikooli Naisklinik, Mellini eraklinik, linna haigemaja ning pääle selle terve hulk arste ja ämmaemandaid.

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruan-
netega:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Klinikuid	4	3	3
-Arste	17	13	12
-Ämmaemandaid	27	31	22

Nende andmete põhjal leiame, et arsti abiga oli sündinud:

-Ajalisi lapsi	49	47	41
-Õnneaegseid lapsi	23	23	14
-Aborte	172	175	181
Kokku	244	245	234

Õht protsentuaalselt:

-Ajalisi lapsi:	20,1%	19,1%	17,3%
-Õnneaegseid lapsi	9,4%	9,4%	6%
-Aborte	70,5%	71,5%	76,4%

-Abordid mahaarvatud	72	70	55
----------------------	----	----	----

Etapu näeme, tuleb 70-76% sünnitusabi andmisest kulutada abortide pääle, mis päris kohutav arv on.

Normaal sünnitusi tuleb ette ainult 17-20% kõikide sünnituste üldarvu kohta arsti praktikas.

Kliinikutes sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
Ajalisi lapsi	490	875	95%
Enneaegseid lapsi	45	34	61
Aborte	531	570	459
Kokku	1.066	1.479	1.472

Ohk protsentuaalselt:			
Ajalisi lapsi	57,9%	59,1%	64,7%
Enneaegseid lapsi	3,3%	2,3%	4,1%
Aborte	38,8%	38,6%	31,2%

Linnas on sünnitajad paremas seisukorras kui maal; sellega ongi seletatar see suur arv sünnitajaid, kes on sünnitusabi kliinikutes saanud, - sest, enesest mõista, läheb sünnitaja parema meelega kliniku sünnitama, kus tema võib mureta olla ja abi saada vilunute arstide poolt ja kus võib tarbekorral kõik abinõud tarvitusele võtta.

Kui abortide arvu maha arvata, siis on kliinikutes sündinute laste arv järgmine:

	835	909	1013
--	-----	-----	------

Iga aastaga kahaneb arstiabi tarvitavate sünnitajate arv. Kliinikus on sünnitamine paljudele vastuvõetum kui kodus, kus kitsad korteri olud tihtipäälle sünnitamise võimatuks teevad.

On märgata abortide juhtumiste arvu suurenemist; 3/4 arsti abiotsitajest tulevad abortidega.

Kliinikutes on sünnitajate arv enam-vähem püsiv, ennemalt on märgata suurenemise tendentsi, kuna abortide arv kliinikus sünnitajate hulgas järjekindlalt kahaneb.

Arstide ning ämmaemandate ühisel juuresolekul sündinute ajaliste laste arv on järgmine:

	1922a.	1923a.	1924a.
	15	18	20

Ämmaemanda abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	1922a.	1923a.	1924a.
kusjuures ajalisi lapsi sündis	235	211	186
— " — enneaegseid — " —	232	209	183
— " — aborte — " —	4	2	4
Kokku	240	212	187

Abordid mahaarvatud

	1922a.	1923a.	1924a.
Olusalt sündis:			
poeglapsi	116	116	98
tütarlapsi	121	92	87
Kokku	237	208	185

Surnult sündis:

	1922a.	1923a.	1924a.
poeglapsi	2	1	1
tütarlapsi	—	2	1
sugu teadmata (-aborte)	1	1	—
Kokku	3	4	2

Abordid mahaarvatud

	1922a.	1923a.	1924a.
Kraksikuid oli	3	1	1
Kolmikuid —	1	—	—

Ettagu näeme, väheneb sünnitajate arv järjekindlalt nii Tartu arstidel kui ka ämmaemandatel, mis on seletatar sellega, et Tartu kliinikutes on sünnitajatel palju paremad tingimused sünnitamiseks ja ei tule kallis maksta.

Mis puutub surnult sündinud lastesse, siis leiame, et nende surnult sündinud laste % kes ämmaemanda abil sündisid, võrdlemisi väike on.

Üldse, surnult sündinute laste protsent on järgmine, kes ämm. abiga vastu võetud	1922a	1923a	1924a.
- Abordid mahaarvatud	1,2%	1,9%	1%
	0,8%	1,4%	1%

Tartu kliinikutes suri sünnitajatest aborti tagajärjel:

14	4	-
----	---	---

Põhimäsed aruannete andmed on kahtlemata puudulikud, sest naisklinikus oli, minu teada, nii mõnigi surmajuhtumine aborti tagajärjel, kuid seda pole kusagil registreeritud.

Ämmaemandate aruannete põhjal ei ole kolme viimase aasta jooksul surma-juhtumisi ega lapsevoodi palaviku juhtumisi ette tulnud.

Kunstlik arsti abi, ämmaemandate aruannete põhjal, oli antud järgmistel sünnitustel:

3	1	6
3	-	3
-	1	-
-	-	3

Iluvitarad on andmed, mis näitavad, palju tuli igal ämmaemandal sünnitusi vastu võtta aastas.

Kuni 10 sünnituseni	19	27	16
" 20 " "	6	3	4
" 30 " "	1	1	2
" 40 " "	1	-	-

Keskmiselt iga ämmaemanda poolt vastuvõetud sünnituste arv:

1922a.	1923a.	1924a.
9	4	9

Nagu näeme, võttis suurem hulk ämmaemandaid kuni 10 sünnituseni aasta jooksul vastu, kuna ainult 1 ämmaemand 1922 a. normile lähedal seisva arvu sünnitusi vastu võttis. (normiks loetakse 40 kuni 50 sünnitust). Küll aga oli ämmaemandaid, kes ühtegi sünnitust vastu ei ole võtnud, nimelt:

10	13	10
----	----	----

Sünnitajatest, kellele ämmaemanda abi andsid, oli:

I korda raskejalgseid	80	77	70		
II korda raskejalgseid	43	68	61		
III " "	46	35	29		
IV " "	22	13	15		
V " "	10	14	7		
VI " "	2	1	1		
VII " "	-	2	1		
VIII " "	1	-	-		
IX " "	1	1	-		
X " "	-	-	1		
XI " "	-	-	1		
Kokku			235	211	186

Tartu linnas oli registreeritud järgmine arv üldiselt sündinuid lapsi aasta jooksul (ühes surnult sündinutega)

1138	1006	918	
stendest elusalt sündinud	puuduvad	997	906
" " surnult " "	andmed	9	12

Õhk protsentuaalselt surnult sündinute laste arv:

-	0,9%	1,3%
---	------	------

Eelpool etteoodud tabelist saame palju rahustavamaid arvusid. Vastavalt nendele on surnult sündinute laste % üldiselt Tartus sündinute laste seas kaunis väike. Sama väike on ka ämmaemandate poolt vastu võetud surnult sündinute laste % üleüldse ämmaemandate abil sündinute laste arvuga võrreldes.

Praegu tahan esitada andmeid, mis näitavad, palju lapsi on arsti ehk ämmaemanda abiga vastu võetud ehk kliinikus sündinud. Siin tuleb abortide arvud maha arvata, sest üleüldse sündinute laste seas pole abordid registreeritud.

Tartu linnas sündis järgmine arv lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
Arsti juuresolekul	57	52	55
Kliinikutes	835	909	1013
Arsti ja ämmaem. ühisel juuresolekul	15	18	20
Ämmaemanda juuresolekul	224	193	167
Kokku	1131	1172	1255

Siit näeme, et Tartu linnas on rohkem sünnitus-abi antud, kui tegelikult sünnitusi registreeritud on. Siin tuleb arvestada sellega, et suur osa sünnitajaid tuleb maalt Tartu linna kliinikusse ehk tutlarate poole sünnitama, kuna linnas sündinuid lapsi pärast maakonnas registreeritakse.

Nüüd toon ette andmeid ämmaemandate kohta, mis nende hariduspinda ja materiaalsel seisukorda valgustavad. Tähen- datud andmed on nende ämmaemandate kohta, kes sünnitusabi on annud, kuna teisi ma arvesse ei võtnud.

Hariduse poolest olid ämmaemandad järgmi- selt jaotet:

Algkooli haridusega ämmaemandate arv on järgmine:

	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega	5	5	3
3 kl. keskk. — " —	1	1	—
4 kl. keskk. — " —	4	10	7
5 kl. keskkooli — " —	4	4	5
6 kl. keskkooli — " —	3	4	3
7 kl. keskkooli — " —	2	2	1
Keskkooli — " —	5	5	3
Kokku	27	31	22

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922a.	1923a.	1924a.
Tartus	20	23	18
Püias	4	5	2
Peterburis	2	2	—
Chitavis	1	1	1

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922aastal registreeritute	1923aastal registreeritute	1924aastal registreeritute
1880-1890 aastate jooksul	2	2	2
1890-1900 — " —	1	1	—
1900-1910 — " —	10	12	4
1910-1920 — " —	12	13	9
1920 aastast pääle	2	3	4

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järg- miselt jaotet:

	1922a.	1923a.	1924a.
1850-1860 aastate jooksul sündis	1	1	1
1860-1870 — " —	5	6	2
1870-1880 — " —	4	9	6
1880-1890 — " —	9	11	9
1890-1900 — " —	5	4	4
1900 aastast pääle sündis	—	—	—
Kokku	27	31	22

Kõik eeltoodud andmed käivad ainult nende ämmaemandate kohta, kes on sünnitusabi annud, kuna teisi ämmaemandaid ma arvesse ei võtnud.

Kuivitar on näha, kui suur sissetulek oli kõikidel Tartu linnas töötavatel ämmaemandatel vaeratasuna.

Tartu linnas praktiseerivad ämmaemandad said aastas sünnitusabi andmise eest vaeratasuna:

	1922a.	1923a.	1924a.
	319.300	403.650	373.975

Keskmiselt sai iga üksik ämmaemand vaeratasuna aastas:

	11.826	13.021	16.999
--	--------	--------	--------

Vaeratasu ülemäär oli
— " — alammäär --

	30.600	34.500	67.500
	1.000	200	1.000

Keskmiselt sai iga ämmaemand vaeratasuna iga sünnituse eest

	1359	1913	2011
--	------	------	------

Yga Tartu linnas sündinud ja ämmaemanda poolt vastuõetud laps maksis:

	1330	1904	2000
--	------	------	------

Nendest andmetest näeme kui halvasti on ämmaemandad majandusliselt kindlustet, sest mainitud summad ei võimalda kaugeltki äraelamist.

Ravitsemiseks kulutasid kõik Tartu linna ämmaemandad aastas järgmist arvu päevi:

	2170	1927	1701
--	------	------	------

Keskmine igaks sünnituseks nende poolt ära-kulutatud päevade arv

	9,2	9,1	9,1
--	-----	-----	-----

Yga ämmaemand Tartu linnas töötas

keskmiselt (keskmine päevade arv):	1922a.	1923a.	1924a.
Ülemäär	49	62	77
Alammäär	292	215	287
	4	7	7

(Päevaks on loetud visiit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures).

Keskmiselt peaks iga ämmaemand 7-10 päeva pärast sünnitust sünnitajat vaatamas käima, mis linnas ka läbi viidud on. Kuid maal-oleratel ämmaemandatel puudub see võimalus juba sellepärast, et sünnitajad elavad tihti kaugel ämmaemanda asupaigast ja neid külastada on ämmaemandate jaoks raske. Sellega ongi seletatarad need väikesed päevade arvud, mis maalasur ämmaemand kulutab ravitsemise peäle (2 päeva).

Tartu maakonnas ühes linnaga sündinute laste arv (ühes surnult sündin) on statistika andmete põhjal järgmine:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Linnas sündinute laste arv:	1138	1006	918
Maakonnas sündinute laste arv:	2310	2171	2036
Kokku	3448	3177	2954

Tartu maakonnas ja linnas sündis nendest lastest:

Kliinikutes ehk haigemajades	846	929	1035
Arsti kunstliku abiga	246	278	205
Arsti ning ämmaemanda ühise abiga	37	35	35
Ämmaemanda abiga	444	455	463
Kokku	1573	1697	1738

Ehk protsentuaalselt:

Kliinikutes ehk haigemajades	24,5%	29,2%	35,0%
Arsti abiga	7,2%	8,8%	6,9%
Arsti ja ämmaemanda ühise abiga	1,0%	1,1%	1,3%
Ämmaemanda abiga	12,9%	14,3%	15,6%
Kokku	45,6%	53,4%	58,8%

Ülevahtoodud andmeid võrreldes leiame, et sünnitusabi andmine järjekindla paranemise teel asub.

Jäi 1922 aastal vähem kui pool sünnitajate arvust tarvitas arsti ehk ämmaemanda abi ehk jällegi kliinikus sünnitas, siis tarvitavad Tartu maakonna sünnitajatest juba 58% abi. Üks kolmandik ($\frac{1}{3}$) nendest kõikidest sünnitab kliinikutes, mis on seletatav sellega, et säälse sünnituse kulud võrdlemisi madalad on, kuna Tartu naisklinik on, näiteks, üks parematest ja eeskujulikumatest üle Eesti.

Arsti abi tarvitatakse sünnituste juures võrdlemisi harva ja on märgata tendentsi ka edaspidise vähenemise poole.

Arsti abi tarvitab ainult umbes 40% kõikidest sünnitajatest. Ämmaemanda abi tarvitatakse kaks korda rohkem, - umbes 12-15% kõikidest sünnitajatest Tartu maakonnas.

Võrreldes teiste maakondadega, võib Tartu maakonda eeskujulikuks pidada sünnitusabi andmise suhtes.

Sünnitusabi andmine Viru
maakonnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Viru maakond oli jaotet 1925 a.
andmete põhjal 15. arsti jaoskonnaks.
Igas jaoskonnas töötas maakonnavalit-
suse poolt palgatud arst.

Arstide tegevust Viru maakonnas juhib
ja kontrollib maakonna arst, asu-
kohaga Rakveres, kelle kohustuseks on ka
ühtlasi pidada ühendust Turvishoiu
Peavalitsusega.

Pääle jaoskonna arstide on veel üks
velsker, kes täidab arsti kohuseid ja 2
vabalt praktiseerivat arsti.

Viru maakonnas on 2 haigemaja,
föhvis ja kohsla põlevkivi kaevanduses,
pääle nende veel Rakveres maakonna
ja linna ühis haigemaja.

Igas arsti jaoskonnas, peale ühe on
maakonnavalitsuse poolt palgatud
ämmaemand. Vabalt praktiseerivaid
ämmaemandid ei ole registreeritud.

Nii siis töötasid sünnitusabi and-
mise alal Viru maakonnas 15. arsti,
1 arsti kohuse täitja velsker ja 14 jaoskonna
ämmaemaudat.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses.
Maaala poolt on kõige suurem Lissa-
ku jaoskond 710 r. klm., kõige väiksem
Haljala 240 r. klm. Kõige rahvarikkam
jaoskond on Viru Nigula 11.425 elanikuga,
kõige rahvavaesem Kuremäe jaoskond
3.800 elanikuga.

Jaoskonna maaala keskmine suurus
on 400-500 r. klm., kuna keskmine ela =

nikkude arv on 6.000-7.000 inimest.

Need andmed käivad ka ämma-emandate kohta, kes tavaliselt asuvad arsti läheduses.

Maakonnas on 15 apteeki, iga arsti jaoks on üks.

Viru maakond on kõige suurim maakond. Sestis 7075 r. plm. suur, ühes 149.243 elanikuga, selle arvu alla käivad ka Rakvere linna (7.660) ja Narva linna elanikud (26.912), mis et maa-konnas elas 114.701 elaniku, ehk 73% kõigist Viru maakonnas elavatest elanikkudest.

(Rahvalugemise andmete põhjal 1928a.):

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruannetega:	1922.	1923.	1924.
Maakonna arste	13.	13.	11.
Vabalt praktiseerivaid arste	-	2	5.
Maakonna ämmaemandaid	11.	13.	14.
Vabalt praktiseerivaid ämma.	-	-	-
Haigemaja	2.	1.	2.

Nendest aruannetest leiame, et

arsti abiga sündis:	1922.	1923.	1924.
ajalisi lapsi	99	199	170.
euaegseid lapsi	9	10	17.
aborte	52	80	126.
kokku:	160.	289.	313.

Abordid mahaarvatud	1922.	1923.	1924.
ehk protsentuaalselt:			
ajalisi lapsi	61,5%	69,9%	57,4%
euaegseid lapsi	5,3%	3,4%	5,4%
aborte	33,2%	26,7%	40,2%.

Arsti abi tarvitajate arv on iga aastaga kasvanud, kuna sealjuures umbes 37-40% on abortidega tulnud.

Haigemajas sündis:	1922.	1923.	1924.
ajalisi lapsi	87.	3.	43.
euaegseid lapsi	-	-	-
aborte	6	4	10
kokku:	93	7	53.
Abordid mahaarvatud	87	3	43.

Siin on selgesti näha, et haigemajas sündinud laste arv on kahe-nemast.

Maakonna arstide poolt vastu võetud laste arv:	1922.	1923.	1924.
Kuna vabalt praktiseerivad arstid võtsid vastu lapsi:	-	36	90
kokku:	160	289	313

Arsti ning ämmaemanda ühisel juuresolekul sündis:

ajalisi lapsi	1922.	1923.	1924.
euaegseid lapsi	-	1	2
aborte	-	3	4
kokku:	11	24	23

Abordid mahaarvatud: 11 24 19

Ämmaemanda abi oli antud järgmisele sünnitajate arvule:

kusjuures sündis:	1922.	1923.	1924.
ajalisi lapsi	324	488	556
euaegseid lapsi	12	18	20
aborte	28	42	47
kokku:	364.	548.	623.

	1922.	1923.	1924.
Abordid mahaarvatud:	336	506	576

Elusalt sündis:

poeglapsi	176	251	278
tütarlapsi	143	209	216
Kokku:	319	460	539

Surnult sündis:

poeglapsi	11	28	19
tütarlapsi	6	18	18
suga teadmata (abort).	28	42	47
Kokku:	45	88	84

Abordid mahaarvatud:	17	46	37
----------------------	----	----	----

Kaksikuid oli	10	12	16
Kolmikuid oli	-	-	-

Paistab selgesti silma, et sünnitajad hakkavad iga rohkem ja rohkem ämmaemanda abi tarvitama, mida näitab igal aastal ämmaemandate poolt vastu võetud sünnituste arv.

Abortide juhtumise % 7-8% on siiski võrdlemise kõrge.

Võrreldes ämmaemandate poolt vastu võetud surnult sündinute lastega.

Surnult sündis järgmine

arv lapsi:	45	88	84
ehk protsentuaalselt:	12,4%	16%	12,8%
Abordid mahaarvatud:	4,9%	8%	6%

Ämmaemanda abi tarvitajatest

	1922.	1923.	1924.
Sünnitajatest surni emasid:	-	4	4
ehk protsentuaalselt:	-	0,8%	0,7%

14 päeva jooksul surnud laste arv, kes ämmaemandate poolt vastu võetud:

	7	6	5
--	---	---	---

Lapsevoodi palaviku juhtumised

Sali ette:	14	7	6
------------	----	---	---

Ena surma põhjused olid:

Teadmata	-	1	-
exlampia	-	2	2
b. b. c.	-	1	-
sepsis	-	-	1
peritonitis et sepsis	-	2	1

Neist andmeist on näha, et sünnitajate emade suremise % on aasta-aastalt vähenenud. Niisamuti on vähenenud lapsevoodi palaviku juhtumised.

Laoskonna ämmaemandate poolt

vastu võetud laste arv:	364	548	623
Sünnitusabi andmise arv:	354	536	618

Nagu nendest andmetest näha, on märgata järk-järgulist tõusu ämmaemandate poolt vastu võetud sündinud laste arvu.

Runstliis arstiabi oli antud järgmist arvu kordi:

	8	15	42
--	---	----	----

	1922.	1923.	1924.
Rasjuures tangide abil sündis	2	6	6
" õmbluse " " "	4	2	2
" stesmise põru " " "	1	-	-
" placentä pimanuel " "	1	-	-
" abrasio " "	-	2	3
" deca pitatio " "	-	-	1.

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal vastu võtta järgmist arvu lapsi:

	1922. registr.	1923. registr.	1924. registr.
Igal jaoskonna ämmaemandal tuli sünnitusi aasta jooksul vastu võtta			
Runi 10 sünnitust	1.	1.	-
" 20 " "	1.	3.	2.
" 30 " "	3.	-	2.
" 40 " "	3.	1.	6.
" 50 " "	2.	4.	-
" 60 " "	1.	1.	-
" 70 " "	-	1.	2.
" 80 " "	-	2.	2.

Neist andmeist on näha, et nooremile vastava arvu sünnitusi (40-50) on vastu võtnud järgmine arv ämmaemandaid:

	3.	4.	4.
--	----	----	----

Ämmaemanda poolt vastu võetud kõige suurem sünnituste arv oli 49.

Sünnitajatest kellele ämmaemandad abi andsid olid:	1922.	1923.	1924.
1 kord raskejalgseid	155	202	244
2 " " " "	74	111	138
3 " " " "	40	66	49
4 " " " "	27	52	54
5 " " " "	23	33	34
6 " " " "	18	19	19
7 " " " "	8	14	9
8 " " " "	5	8	14
9 " " " "	2	4	3
10 " " " "	-	3	3
11 " " " "	-	3	1
12 " " " "	-	-	1
18 " " " "	-	1	-
2 " " " "	2	10	9
Kokku:	354	536	608

Viru maakonnas oli registreeritud Riigi Statistika keskbüros andmete põhjal järgmine arv sündinuid lapsi.

	puuduvas andmed	2202	2130
Nendest elusalt			
" surnult	93	47	
Kokku:	2.425	2.295	2.177

Surnult sündinute laste arv protsentuaalselt:

	puuduvas andmed	4%	2,2%
--	-----------------	----	------

Arsti ehk ämmaemanda abil, samuti haigemajades sündinud laste arv selgub allpool järgnevalt tabelist:

Haigemajades	87	3	43
Arsti abiga	97	185	168
Arsti ning ämm. abiga	11	24	19
Ämmaemanda abiga	325	482	557
Kokku:	520	694	787

Nagu näeme, kasvab iga aastaga sümmitajate arv, kes arstlike personaali abiga sümmitavad.

All-järgnevad andmed on toodud ämmaemandate hariduslike tasapinna ja materjaalse seisukorra valgustamiseks.

Hariduse poolest olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922. registr.	1923. registr.	1924. registr.
Algkooli haridusega	6	7	7
4 klassi keskkooli	2	2	2
5 " " " "	1	1	1
6 " " " "	-	1	1
Keskkooli haridusega	2	2	2

(Ihkel ämmaemandal on haridusaste teadmata).

Nagu siit näha on Viru maakonnas suurem osa ämmaemandaid algkooli haridusega.

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922. registr.	1923. registr.	1924. registr.
Tallinnas	9	9	9
Tartus	1	2	2
Peterburis	2	2	2

(Ihkel ämmaemandal on diploomi saamise kohta teadmata).

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922. registr.	1923. registr.	1924. registr.
1900-1910 aastate jooksul	9	9	9
1910-1920 " " " "	2	2	2
1920 aastest peäle	1	2	2

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt ära jaotet:

	1922.	1923.	1924.
1860-1870 aastate jooksul sündis	2	2	2
1870-1880 " " " "	7	7	7
1880-1890 " " " "	1	1	1
1890-1900 " " " "	2	3	3

(Ihke ämmaemandad kohta puuduvad selles suhtes teated).

Jaoskonna ämmaemand sai Viru maakonnavalitsuselt

põhi palga	1922.	1923.	1924.
	12.000	12.000	24.000

(Kütte ja korteriraha ei ole teenistuslepingus ettenähtud).

Viru maakonna elarves oli raiikidele ämmaemandatele määratud

palga	1922.	1923.	1924.
	144.000	155.850	366.000

Pääle palga said ämmaemandad veel vaevatasu sümmitajate käest.

Vaevatasu suurus oli raiikidel jaoskonnas ämmaemandatel aastas

	1922.	1923.	1924.
	74.820	289.900	319.300

Siit näeme, et vaevatasu kogusumma on järjekindlalt kasvanud, mis on ühenduses sellega, et sündvus on kasvamas.

Raiikide Viru maakonnas elavate jaoskonnas ämmaemandate üldine sissetulek aasta jooksul (palga + vaevatasu) oli:

	1922.	1923.	1924.
	218.820	448.900	655.300

Keskmiselt sai iga jaoskonnas ämmaemand pääle palga vaevatasuna

	1922.	1923.	1924.
	6235	22.300	22.807

	1922.	1923.	1924.
Vaevatasu ülemmäär oli	23.900	56.600	63.500
alamäär --	3.070	75.000	32.000

Keskmine jaoskonna ämmaemandad sissetulek aastas oli:

	1922.	1923.	1924.
	18.235	34.300	46.807

Jaoskonna ämmaemandad said vaevatasuna igal sünnitusel keskmiselt:

	1922.	1923.	1924.
	211	541	525

Ravitsemiseks kulutasid kõik Viru maakonna jaoskonna ämmaemandad üldiselt järgmist arvu päevi:

	1922.	1923.	1924.
	848	1145	1258

Kõik jaoskonna ämmaemandad töötas keskmiselt igal sünnitusel järgmist arvu päevi

	1922.	1923.	1924.
	2,4	2,1	2,1

Kõik Viru maakonnas sündinud lapsed maksis:

	1922.	1923.	1924.
	601	814	1052

Lõpuks oleks huvitav teada saada, kui palju aega võtab ämmaemandatelt nende ametikohustuste täitmine.

Kõik jaoskonna ämmaemandad töötas aastas keskmiselt järgmist arvu päevi:

	1922.	1923.	1924.
	77	82	90
ehk protsentuaalselt	9,1%	7,2%	8%

Nendest andmetest on näha, et ämmaemandate seas väga suur tööpuudus valitsab

Sest 7-8% omast ajast kulutab Viru maakonnas töötav ämmaemand sünnitusabi andmise peäle.

Viru maakonna ämmaemandad
Linnad 1922, 1923 ja 1924.

1922. a. rahvaloenduse andmetel põhjal oli Rannu linnas 2600 elanikku. Rannu linnas on kõrgema ja rüüri sisseastumata, on väga halb viisade, millest on nähtavalt, et need on sünnitajad, kes hoiavad sünnitavad.

Rannu linnas ei ole ka mitte ühtegi kõrgema ja rüüri Rannu linnas andsid sünnitusabi 6-8 nädala ja sama paljus ämmaemandad. Need paljus nimest, mis on ka praktiliselt, sest, mis on praeguse aja andmeid, kuna linnas on ämmaemandad ja rüürid.

Viru maakonna ämmaemandad
Linnad 1922, 1923 ja 1924.

	1922.	1923.	1924.
Viru maakonna ämmaemandad	95	99	89
Viru maakonna rüürid	10	14	13
Kõik	78	80	98
Rannu	184	195	200
Kõik	400	400	400

Sünnitusabi andmine Rakvere linnas 1922, 1923 ja 1924 a.

1922a. rahvalugemise andmete põhjal oli Rakvere linnas 7660 elanikku. Rakvere linnas on haigemaja, kuid sünnitusosakonnal on väga halb sissesääde, millega on ka seletatav see väike arv sünnitajaid, kes haigemajas sünnitavad.

Rakvere linna arst on ka ühtlasi haigemaja juhataja.

Rakvere linnas andsid sünnitusabi 6-8 arsti ja sama palju ämmaemandaid. Kuid rahjaks viimaste, kui vabalt praktiseerivate käest, mingi-pärast aruandeid linna Tervishoiu osakonda ei võetud.

Sünnitus abi andmise üle esinesid

aruannetega	1922.	1923.	1924.
Haigemaja	-	1.	1.
Arste	7.	6.	8.
Ämmaemandaid	1.	aruandeid pole nõutud.	

Ämmaemandaite käest aruandeid pole nõutud.

Arsti abiga oli Rakvere linnas sündinud:

Ajalisi lapsi	95	99	89.
Ämmaegseid lapsi	15	14	13.
Aborte	74	80	98.
Rokku:	184	193	200
Abordid mahaarvatud	110	113	102

Kus juures raskejalgsete seas, kes sünnitusabi arsti juurest otsisid abortide juhtumisi tuli ette 40-49%.

Haigemajas sündis:	1922.	1923.	1924.
Sjalisi lapsi	-	2	3
Aborte	-	11	9
Kokku:	-	13	12
Abordid mahaarvatud	-	2	3

Siin on selgesti näha, kui väike protsent Rakveres sündinud lastest on sündinud Haigemajas, mida nagu tähendasin, võib seletada ainult halva haigemaja sissesäädega.

Ämmaemandatest esines aruametega sünnitusabi andmise üle ainult üks ämmaeuanud 1922 a.

Kus juures tema võttis vastu 24 sünnitust, kus juures sündis 11. poeglast ja 10. tütarlast. Kokku 21 last.

Surnult sündis 3 (sugu teadmata) aborti.

Loomulikult lapsi oli 21

Aborte - 3.

14 päeva jooksul pääle sünnitust, suri 1. laps.

Kunstliku arsti abi ämmaeuanuda aundude põhjal oli antud 2 korda.

Sünnitaja last kellele ämmaeuanud abi andis, oli 1 kord raskejalgne

	12		
- " 2 - " - " -	4		
- " 3 - " - " -	1		
- " 4 - " - " -	1		
- " 5 - " - " -	6		
- " 6 - " - " -	1		
Kokku:	24		

Rakvere linnas üleüldse oli sündinud Riigi Statistika Keskbüroo andmete põhjal:

	1922.	1923.	1924.
Elusalt sündinud	273.	261.	287.
Surnult	-	9	10

Nendest lastest sündis:

Haigemajas	1922.	1923.	1924.
Arsti abiga	110	113	102
Arsti ja ämm. ühise abiga	-	-	-
Ämmaeuanuda abiga	24		
Kokku:	134	115	105

Nagu tähendasin, esines aruameteaga 1922 a. üks ämmaeuanud, kes sündis 1890 a. oli 4 klassi keskkooli haridusega ja kes diplomi sai 1921 a. Tartu Ülikooli juures.

Vaevatasu sai tema 1922 a. 75.200 mr., nii et keskmise vaevatasu sünnituse eest oli 3.133 mr., sama palju maksis üks sündinud laps.

Ravitses ämmaeuanud 28 päeva ehk igal sünnitusel 12 päeva.

1923 ja 1924 a. vabalt praktiseerind ämmaeuanud Rakvere linnas pole esinenud, nii et ämmaeuanuda tegevust alpoel nimetatud aastade pole võimalik valmistada.

Sünnitusabi andmine Narva linnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Narva linnas oli rahvalugemise andmete põhjal 26.912 elanikku.

Sünnitusabi anti 5-6 haigemajas, kus kõige rohkem lapsi vastu võeti.

Peab tunnustama, et Narva haigemajad pakuvad võrdlemisi häid tingimusi sünnitamiseks.

Linna haigemajas töötab linna ämmaemand kes linna valitsuse poolt palka saab. Peäle haigemajade andsid sünnitusabi ka 4-5 arsti ja 6-7 ämmaemandat.

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruannetega:

	1922a.	1923a.	1924a.
Haigemaju	5	4	5
Arste	6	6	6
Ämmaemandaid	7	6	6

Nende andmete põhjal leiame, et arsti abiga oli sündinud:

Ajalisi lapsi	40	6	9
Enneaegseid lapsi	3	2	2
Aborte	76	58	41
Kokku	119	66	52

Abordid mahaarratud | 43 | 8 | 11

Kagu ülaltoodud andmeist näha, on abortide arv väga suur 40-80% arsti abi tarvitajatest sünnitajatest tulevad abortidega.

Haigemajades sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
Ajalisi lapsi	343	319	321
Enneaegseid lapsi	4	12	25
Aborte	160	227	177
Kokku	507	551	523

Surnult sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
Poeglapsi	2	1	3
Tütarlapsi	2	1	4
Aborte	1	-	-
Kokku	5	2	7

Õhk protsentuaalselt:

Ajalisi lapsi	67,6%	56,5%	61,4%
Enneaegseid lapsi	0,8%	2,2%	4,9%
Aborte	32,6%	41,3%	34,4%

Kaksikuid oli | - | - | 1

Ämmaemanda abi tarvitajatest ei surnud keegi. Ka lastest ei surnud 14 päeva jooksul pääle sünnitust keegi.

Abordid mahaarvatud	344	324	346
---------------------	-----	-----	-----

Lapsevoodi palaviku juhtumisi oli | 1 | - | 1

Arstide ning ämmaemandate rihsel juuresolekul sündis:

Ajalisi lapsi	3	5	5
Enneaegseid lapsi	-	-	2
Aborte	1	-	-
Kokku	4	5	7
Abordid mahaarvatud	3	5	7

Kunstlikku arsti abi oli antud:

Sendest: tangide abil	-	1	2
Õmblus	-	-	1
Placenta bimanuel	1	-	1
Abrasio	1	-	-
Kokku	2	1	4

Ämmaemanda abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	53	54	72
--	----	----	----

Ylavitavad on andmed, palju sünnitusi tuli igal ämmaemandal aasta jooksul vastu võtta:

Kuni 10 sünnituseni	6	4	3
" 20 " "	1	2	1
" 30 " "	-	-	2

Kusjuures sündis:

Ajalisi lapsi	49	52	65
Enneaegseid lapsi	3	2	8
Aborte	1	-	-
Kokku	53	54	73

Sellele vastaralt ei olnud Karva linnas rihtegi ämmaemandat, kes normile vastava sünnituste arvu (40-50 sünnitust) vastu oleks võtnud.

Abordid mahaarvatud	52	54	73
---------------------	----	----	----

Olusalt sündis:

Poeglapsi	25	28	35
Tütarlapsi	23	24	31
Kokku	48	52	66

Keskmine iga ämmaemanda poolt vastu võetud sünnituste arv on järgmine:

	8	8	12
--	---	---	----

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid

oli:	1922 a.	1923 a.	1924 a.
I korda raskejalgseid	22	23	26
II " " "	16	19	19
III " " "	6	6	11
IV " " "	2	1	9
V " " "	3	2	2
VI " " "	2	1	1
VII " " "	-	2	-
VIII " " "	-	-	2
IX " " "	2	-	1
X " " "	-	-	1
Kokku	53	54	72

Tarva linnas oli registreeritud järgmine arv üldiselt sündinuid lapsi

aasta jooksul:	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Nendest elusalt sündinud	406	416	356
— " — surnult — " —	puuduvad andmed	407	351
— " — surnult — " —	puuduvad andmed	9	5
— " — surnult — " —	puuduvad andmed	2,2%	1,5%

Tarva linnas sündis järgmine arv lapsi:

Arsti abiga	40	3	4
Haigemajades	344	321	316
Arsti ja ämmaemanda abiga	3	5	7
Ämmaemanda abiga	49	49	66
Kokku	439	381	423

Nagu näeme, sünnitab suurem osa sünnitajatest haigemajades, kuna ämmaemanda ja arsti abi tarvitatakse võrdlemisi vähe.

Arüüd toon ette andmeid ämmaemandate kohta, mis nende hariduspinda ja materiaalsed seisukorda valgustavad.

Hariduse poolest on ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Alghooli haridusega	1	1	-
2 klassi kooli haridusega	2	2	2
4 " " "	2	3	3
Keskooli haridusega	4	4	4
6 klassi keskkooli haridusega	-	1	1

Diploomi said ämmaemandad:

Tartus	1	3	3
Tallinnas	2	2	1
Peterburis	3	4	4
Riias	3	3	3

Diploomi said ämmaemandad:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
1900-1910 aastate jooksul	6	6	5
1910-1920 " " "	2	2	2
1920 aastast pääle	1	4	4

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

1840-1880 aastate jooksul sündis	4	4	4
1880-1890 " " "	4	5	4
1890-1900 " " "	-	1	1
1900 aastast pääle	1	1	1

Kõik eeltoodud andmed käivad ämmaemandate kohta, kes sünnitusabi andmise üle aruannetega esinesid, kuna teisi ei ole arvesse võetud.

Kõik Tarva linnas praktiseerivad ämmaemandad said aastas sünnitusabi andmise eest järgmist raevatasu ühtekokku

52.600	81.900	54.900
--------	--------	--------

Keskmiselt sai iga ämmaemand raevatasu-
na aastas:

	1922a.	1923a.	1924a.
Keskmiselt sai iga ämmaemand raevatasu- na aastas:	7.514	13.650	9.150
Raevatasu ülemäär	17.300	29.200	31.600
Raevatasu alammäär	800	800	3.000

Keskmiselt sai iga ämmaemand raevatasu iga
sünnituse eest

Iga Palga linnas sündinud ja ämmaemanda
poolt vastuõetud laps maksab

Ravitsemise peäle kulutasid kõik Narva linnas
asuvad ämmaemandad aasta jooksul järgmist
arvu päevi:

Keskmine igaks sünnituseks ära kulutatud
päevade arv:

Päevaks on loetud viisit ehk vähem kui
päeva-olemine sünnitaja juures.

Iga Palga linnas elutsev ämmaemand töötab
omal alal keskmiselt:

Ehk protsentuaalselt

Tulemusena leiame, et Narva linna ämma-
emandatel on teiste linnadega võrreldes kaunis
vähe tööd omal alal.

67
Piru maakonnas ühes Narva
ja Rakvere linnaga sündis Riigi
Statistika Keskbüroo andmete põh-
jal järgmine arv lapsi (ühes sur-
malt sündinuteqa, aborte mahaarvates):

	1922a.	1923a.	1924a.
Narva linnas	406	416	356
Rakvere — " —	273	261	287
Piru maakonnas	2423	2295	2177
Kokku	3102	2972	2820

Nendest lastest sündis:

Haigemajades	434	329	392
Arsti abiga	247	301	274
Arsti ja ämm. ühise abiga	14	29	26
Ämmaemanda abiga	395	531	623
Kokku	1090	1190	1315

Ehk protsentuaalselt sündis:

Haigemajades	14%	11%	14%
Arsti abiga	8%	10%	10%
Arsti ja ämm. ühise abiga	0,4%	1%	1%
Ämmaemanda abiga	12,8%	18%	22%
Kokku	35,2%	40%	47%

Siit näeme, et 35,2 — 47% kõikidest
Piru maakonnas sündinud lastest on
arstlise personali kaasabiga vastu
õetud.

Sünnitusabi andmine

Pärnu maakonnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Pärnu maakond oli jaotatud 1925 aasta andmete põhjal 12 arsti jaoskonnaks.

Igas arsti jaoskonnas töötas arst, kes seisis maakonna valitsuse teenistuses ja kes ka säält palka sai.

Arsti tegevust Pärnu maakonnas kontrollib ja juhib maakonna arst Pärnus, kelle kohustuseks on ka ühtlasi ühendust pida da Terrishoiu Pearalitsusega.

Pääle jaoskonna arstide oli Pärnu maakonnas registreeritud veel 4 vabalt praktiseerivat arsti, kes maakonna valitsuse poolt palka ei saa.

Pärnu maakonnas on 3 haigemaja ja 2 ambulantsi, pääle selle veel ühine maakonna ja linna haigemaja, mis Pärnus asub ja mis teistele maakondadele eeskujuks võiks seada.

Välja arvates Pärnu jaoskonda, kus tööd peaaegu sugugi ei ole, on igas teises arsti jaoskonnas pääle arsti ka ämmaemand, kes samuti maakonna valitsuselt palgatud on. Pääle nende oli registreeritud maakonnas 2 vabalt praktiseerivat ämmaemandat.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses. Kõige suurem on Saarde arsti jaoskond, mis 672,94 □ klm. suur, kõige väiksem on Tõstamaa arsti jaoskond, mis 234,53 □ klm. suur.

Kõige rikkam elanikkude poolest on Halliste arsti jaoskond 10.882 elanikuga.

Kõige vaesem elanikkude poolest on

Koonqa arsti jaoskond 2822 elanikuqa.
Keskmiselt on jaoskonnad 300-400 □ klm.
suured ühes 5-6000 elanikuqa.

Tahed arsti arupaigast piirini on mitme
sugused, kuid keskmiselt asub kõige kaugem
piiri punkt 20-25 klm. kaugusel arsti aru-
paigast, kuna kõige lähem vastaralt 1-2 klm

Need eelpool toodud andmed käivad ka
ämmaemandate kohta, sest nemad elavad
harilikult arsti läheduses.

Pärnu maakonnas on 13 apteeki.

Pärnu maakond on 5207 □ klm. suur ühes
94014 elanikuqa. Selle arvu alla käivad
ka Pärnu linna elanikud (18499), nii et
maakonnas elas 75.515 elanikku ehk 75%
kõikidest Pärnu maakonnas elavatest elanik-
kudest (rahvalugemise andmete järele 1922 a.)

Sünnitus-abi andmise "üle esine-
sid aruannetega:

	1922a.	1923a.	1924a.
Jaoskonna arste	9	9	9
Abalt prakt. arste	2	5	4
Isk. ämmaemandaid	8	9	12
Abalt prakt. ämm.	3	2	-
Haigemaju	1	1	3
Ambulantse	1	1	2

Nendest aruannetest leiame, et arsti
abiga sündis:

Ajalisi lapsi	57	135	131
Enneaegseid lapsi	8	8	17
Aborte	40	44	56
Kokku	105	187	204

Abordid mahaarvatud | 65 | 143 | 148

Ehk protsentuaalselt:

Ajalisi lapsi	54,3%	61,8%	64,6%
Enneaegseid lapsi	7,6%	4%	8,2%
Aborte	38,1%	34,2%	27,2%

Itagu näeme, tuleb arsti abi tarvitajatest
sünnitajatest umbes 27-38% abortidega.

Haigemajades ja
ambulantides sündis:

Ajalisi lapsi	3	30	55
Enneaegseid lapsi	-	2	3
Aborte	36	18	20
Kokku	39	50	78
Abordid mahaarvatud	3	32	58

Arsti ning ämmaemanda ühisel
juuresolekul sündis järgmine arv lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
Ajalisi lapsi	7	24	4
Enneaegseid lapsi	1	1	2
Aborte	-	2	4
Kokku	8	27	10

Abordid mahaarvatud	8	25	6
---------------------	---	----	---

Ämmaemanda abi oli antud järgmisele sünnitajate arvule:	1922a.	1923a.	1924a.
Kusjuures sündis	258	234	203
Ajalisi lapsi	238	216	189
Enneaegseid lapsi	20	7	7
Aborte	7	15	8
Kokku	265	238	204

Abordid mahaarvatud	258	223	196
---------------------	-----	-----	-----

Olusalt sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
Poeglapsi	130	113	95
Tütarlapsi	114	104	94
Kokku	244	217	189

Surnult sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
Poeglapsi	6	5	5
Tütarlapsi	8	1	2
Sugu teadmata (aborte)	7	15	8
Kokku	21	21	15

Abordid mahaarvatud	14	6	4
---------------------	----	---	---

Kaksikuid oli	5	4	1
Kolmikuid oli	1	-	-

Tagu ülaltoodud andmetest näha, tuleb Pärnu maakonnas abortide juhtumisi rohkem ette kui teistes maakondades;

Ämmaemanda abi-tarvitajate üldarvust tulerad abortidega umbes 3-6%.

Kui sündis ämmaemanda abiga vastuvõetud lastest järgmine arv surnuid lapsi:

(protsentuaalselt)	1922a.	1923a.	1924a.
(Abordid mahaarvatud)	4,9%	8,8%	4,3%
	5,3%	2,5%	3,4%

Ämmaemanda abi-tarvitajatest sünnitajatest emadest suri (pääle sünnituse) - | 1 | 4

Mõlemil juhul surma põhjuseks oli verejooks peale aborti.

14 päeval peale sünnitust suri lapsi	3	2	2
--------------------------------------	---	---	---

Lapsevoodi juhtumisi oli ette tulnud	1	6	6
--------------------------------------	---	---	---

Siin saame rahustaraid andmeid, - võrreldes kõikide ämmaemanda poolt vastuvõetud lastega on surnult sündinute laste % võrdlemisi väike.

Sünnitajate seas, kes ämmaemanda abi tarvitavad, on surruse % väike, sedasama võime ütelda ka laste kohta, kes 14 päeva jooksul pääle sünnitust suruvad.

Laoskonna ämmaemanda poolt vastuvõetud laste arv:	204	217	204
---	-----	-----	-----

Pabalt praktiseerivate ämmaemanda poolt vastuvõetud laste arv:	61	21	-
--	----	----	---

Kunstlik arsti-abi oli üldiselt antud järgmistel

	1922a.	1923a.	1924a.
sünnitustel:	5	13	7
Tangide abil	3	6	2
Placenta bimanuel	1	4	3
Abrasio	-	1	2
Ömblus	-	2	-
Perineoraphia	1	-	-

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal vastu võtta sünnitusi aastas:

	1922a.	1923a.	1924a.
lab. prakt. ämmaemandal	25	24	17
	20	10	-

Nagu näha, on keskmine sünnituste arv, kus ämmaemandatel tuli abi anda, järjekindlalt vähenenud.

Sinjuures on huvitar ära tähendada, mitu sünnitust tuli igal ämmaemandal aasta jooksul vastu võtta. Alljärgnevad arvud annavad meile selge ülevaate ämmaemandate tööst Pärnu maakonnas.

Nii võtsid vastu:

	1922a.	1923a.	1924a.
Kuni 10 sünnitust	1	2	4
— " — 20 — " —	3	2	2
— " — 30 — " —	5	5	4
— " — 40 — " —	1	1	2
— " — 50 — " —	1	1	-

Normile vastava sünnituste arvu (40-50) võttis vastu 1922 aastal üks ämmaemand ja 1923 aastal ka üks ämmaemand.

Ämmaemanda abi-tarvitajatest sünnitajatest olid raskejalgsed:

	1922a.	1923a.	1924a.
I kord	132	81	92
II korda	51	45	46
III — " —	24	27	27
IV — " —	19	18	18
V — " —	13	4	7
VI — " —	7	3	5
VII — " —	8	6	2
VIII — " —	2	5	-
IX — " —	2	-	1
X — " —	-	-	2
XIII — " —	-	-	1
? — " —	-	42	2
Kokku	258	234	203

Pärnu maakonnas oli registreeritud järgmine arv aasta jooksul sündinuid

	1922a.	1923a.	1924a.
lapsi:	1417	1493	1306
Needest sündisid: elusalt	1417	1468	1272
surnult	0	25	34
— " —	0	1,4%	2,6%

Nagu näeme, on surnult sündinute laste % ämmaemanda-abi-ga vastu võetud laste seas võrdlemise väike, mida võime tähendada ka üldiselt Pärnu maakonnas sündinute seas surnult sündinute laste kohta.

Pärnu maakonnas sündis järgmine arv lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
Arsti-abi-ga	57	118	142
Kaigemajades	3	32	58
Arsti ja ämmaem. ühisel abil	8	25	6
Ämmaemanda-abi-ga	250	198	190
Kokku	318	373	396

Teatud ämmaemandate tegevuse juures ei ole hürituseta teada saada, kui kõrge nende haridu line tasapind, kus on kutse omandanud, missugustes oludes neil töötada tuleb ja kuivõrd nad sealjuures majandusliselt kindlustatud on.

Ämmaemandad jagunesid hariduse suhtes järgmiselt.

	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega	7	7	8
3 klassi keskkooli haridusega	1	-	-
4 klassi " "	-	-	1
5 " " "	1	1	1
6 " " "	-	-	1
Keskkooli haridusega	2	-	2

Ülaltoodud tabelist on näha, et suurem hulk ämmaemandaid on algkooli haridusega.

Diploomi on ämmaemandad omandanud:

	1922a.	1923a.	1924a.
Tartus	2	1	4
Pallinäs	6	6	6
Peeterburis	1	-	-
Riias	2	1	2
Odessas	-	-	1

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922 a. registr	1923 a. registr	1924 a. registr
1890-1900 aastate jooksul	1	1	1
1900-1910 " "	4	5	5
1910-1920 " "	3	-	6
1920 aastast pääle	-	-	1
Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet			
1860-1870 aastate jooksul sündis	3	2	2
1870-1880 " "	3	2	2
1880-1890 " "	4	4	7
1890-1900 " "	1	-	2

	1922a	1923a	1924a
Yga jaoskonna ämmaemand sai palka aastas:			
Põhipalk	12.000	puudu	2500(kuus)
Korteri raha	2.400	rad	200(kuus)
Kütteraha	9.000	andmed	625(kuus)
Kokku	23.400	38.900	39.900 (aastas)

1923. aasta kohta puuduvad andmed, mis jaoskonna ämmaemandate põhipalga, korteri ja kütteraha suurust ära määravad. Kuid kogusumma on teada: ühes põhi-palga, korteri ja kütterahaga said nad 35.545 margast kuni 38.900 marg. aastas.

Pärnu maakonna valitsuse poolt jaoskonna ämmaemandate põhipalga jaoks oli määratud aastas:

	108.692	puudu =	32.500(kuus)
Korteri raha	14.900	rad	1.400(kuus)
Kütteraha	81.000	andmed	8.125(kuus)
Kokku	204.592	345.100	397.098 ⁵⁰ aastas

Ytöikide jaoskonna ämmaemandate poolt saadud raevatasu sünnituste eest

aastas:	66.440	40.150	47.080
Ytöikide vabalt praktiseerivate ämmaemandate raevatasu aastas:	15.650	2.900	-
Kokku	82.090	43.050	47.080

Pärnu maakonnas töötavate ämmaemandate palk ja raevatasu aastas:

	286.682	418.150	474.178 ⁵⁰
Yleskmine kõikide ämmaemandate poolt saadud raevatasu aastas:	7.463	6.641	6.423
Yraevatasu ülemäär aastas	19.200	19.450	19.000
" " alamäär " "	1.000	2.900	2.200

Yga laps, kes Pärnu maakonnas sündinud ja ämmaemanda abil vastu võeti, maksis:

	1922a.	1923a.	1924a.
	108	1.757	2.324

Keskmine raevatasu igale üksikule ämmaemandale iga sünnituse eest:

	1922a.	1923a.	1924a.
	318	812	379

Kõikide ämmaemandate poolt kulutatud päevade arv ravitsemise otstarbeks aastas

on järgmine:

	1922a.	1923a.	1924a.
Keskmiselt igaks sünnituseks	3,4	2,4	3,7

Päevaks loetakse viisit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

Kui siis tuli igal Pärnu maakonnas elutseral ämmaemandal sünnitusabi andmise kallal töötada keskmiselt

(päevade arv):

	1922a.	1923a.	1924a.
	49	51	62

Ehk protsentuaalselt

	1922a.	1923a.	1924a.
	21,6%	14%	17%

Ülaltoodud tabelist on näha, kui vähe aega kulutab Pärnu maakonna ämmaemand oma otsekoheste ülesannete täitmiseks.

Sünnitusabi andmine

Pärnu linnas 1922, 1923 ja 1924a

1922 aasta rahvatööstuse andmete põhjal

Pärnu linnas 13.499 elaniku.

Pärnu maakonnas ja linnas vihes

kuuajal on olemas valdi naiste

arvud selle juhatajaks valitud naisarst

sünnitusosakond on võrdlemisi hästi

sisestatud ning ararate numbridega -

olega on selgitanud ka võrdlemisi suurt

sünnituste arv Pärnu haigemajas.

Päev haigemajas andmed sünnitusabi 1922, 1923

ja 1924 aastatel 6-7 arst ja 6-7 ämma-

emandat

Sünnitusabi üle esimesid arvanneteid:

	1922a.	1923a.	1924a.
1922a.	1	1	1
1923a.	1	-	1
1924a.	7	6	6
1925a.	6	7	7

1922a.

1923a.

1924a.

1925a.

1926a.

1927a.

1928a.

1929a.

1930a.

1931a.

1932a.

1933a.

1934a.

1935a.

1936a.

1937a.

Sünnitusabi andmine Pärnu linnas 1922, 1923 ja 1924 a.

1922 aasta rahvalugemise andmete põhjal oli Pärnus 18.499 elanikku.

Pärnu maakonna ja linna ühises haigemajas on olemas eraldi naiste osakond, kelle juhatajaks vilunud naisarst.

Sünnituse osakond on võrdlemisi hästi sisse seatud ning ararate ruumidega, - sellega on seletatar ka võrdlemisi suur sünnitajate arv Pärnu haigemajas.

Pääl haigemaja andsid abi 1922, 1923 ja 1924 aastatel 6-7 arsti ja 6-7 ämmaemandat.

Sünnitusabi üle esinesid arvannetega:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Haigemaju	1	1	1
Ambulantse	1	-	1
Arste	7	6	6
Ämmaemandaid	6	7	7

Nende andmete põhjal leiame, et arsti abiga oli sündinud:

Ajalisi lapsi	50	46	35
Enneaegseid lapsi	6	4	2
Aborte	61	91	104
Kokku	117	141	141

Abordid mahaarvatud

	56	50	37
--	----	----	----

Ohk protsentuaalselt:	43%	32,5%	25%
Ajalisi lapsi	5%	3%	1,5%
Enneaegseid lapsi	5%	3%	1,5%
Aborte	52%	64,5%	73,5%

Ülaloodud aruannetest paistab silma kokuvõttes suurt abortide arv arsti sünnitusabi otsijate hulgas.

Kaigemajas ja ambulantsis sündis:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Ajalisi lapsi	56	70	97
Enneaegseid lapsi	6	10	5
Aborte	21	21	28
Kokku	83	101	130

Abordid mahaarvatud

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	62	80	109

Õhk protsentuaalselt:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Ajalisi lapsi	68%	70%	75%
Enneaegseid lapsi	7%	10%	4%
Aborte	25%	20%	21%

Arstide ning ämmaemandate ühise abiga vastuvõetud laste arv on järgmine:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Ajalisi lapsi	30	34	27
Enneaegseid lapsi	2	1	1
Aborte	-	-	-
Kokku	32	35	28

Ämmaemanda abi oli antud järgmistel

sünnitustel:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	177	197	144

Kusjuures sündis:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Ajalisi lapsi	176	194	144
Enneaegseid lapsi	4	6	2
Kokku	180	200	146

Abordid mahaarvatud

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	180	200	146

Kaksikuid oli: 3 3 2
Kolmikuid oli: - - -

Üldiselt sündis:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Poeglapsi	83	97	68
Tütarlapsi	94	91	70
Kokku	177	188	138

Surnult sündis:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Poeglapsi	-	8	6
Tütarlapsi	3	4	2
Aborte	-	-	-
Kokku	3	12	8

Ülaloodud tabelitest on märgata sünnitajate arvu vähenemist, kes ämmaemandate abi tarvitavad.

Ämmaemandate aruannete põhjal ei ole abortide juhtumisi ette tulnud.

Ämmaemandate juuresolekul sündis surnult järgmine arv lapsi:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	3	12	8

Õhk protsentuaalselt:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	1,7%	6%	5%

Ämmaemandate abitarvitajatest sünnitajatest surnud emade arv:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	-	1	-

Surma põhjuseks oli acromegalia et eclampsia.

14 päeva jooksul pääle sünnitust surnud laste arv, kes ämmaemandate poolt vastu on võetud:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	3	1	-

Õma lapsevoodi palaviku juhtumisi oli:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
	1	1	1

Kunstlik arsti abi oli ämmaemandate aruannete põhjal antud järgmistel sünnitustel:

	1922a.	1923a.	1924a.
Craniotomia	-	2	-
Sünnitus tangide abil	-	5	-
Placenta bimanuel	-	-	1

Huvitavad on andmed, mis näitavad, palju sünnitusi tuli igal ämmaemandal aasta jooksul vastu võtta:

Kuni 10 sünnituseni	2	1	2
— " — 20 — " —	-	2	1
— " — 30 — " —	-	1	3
— " — 40 — " —	3	2	1
— " — 50 — " —	-	-	-
— " — 60 — " —	-	-	-
— " — 70 — " —	-	1	-
— " — 80 — " —	1	-	-

Normile vastava sünnituste arvu (40-50 sünn.) võtsid vastu 2 ämmaemandat. Kuid võrreldes teiste linnadega oli Pärnu linna ämmaemandatel siiski küllalt palju tööd, sest kuni 10 sünnituseni võttis vähe ämmaemandaid vastu.

Keskmine iga ämmaemanda poolt vastu võetud sünnituste arv on järgmine:

	29	29	21
I korda raskejalgseid	74	83	58
II — " —	56	49	48
III — " —	22	34	20
IV — " —	9	18	6
V — " —	4	5	8

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, oli:

	1922a.	1923a.	1924a.
VI korda raskejalgseid oli	1	5	-
VII — " —	5	1	3
VIII — " —	1	-	1
IX — " —	1	1	-
X — " —	1	1	-
Kokku	177	197	144

Pärnu linnas oli registreeritud järgmine arv üldiselt sündinuid lapsi aasta jooksul: (ühes surnult sündinuteqa)

	419	445	365
Stende hulgast sündis elusalt	428	428	343
— " — surnult	17	17	22

Protsentuaalselt suri surnult järgmine arv lapsi:

Prægu tahan esitada andmeid, mis näitavad, palju lapsi on arsti ja ämmaemanda abil vastu võetud ehk haigemajades sündinud.

Pärnu linnas sündis järgmine arv lapsi: (abortide arv mahaarvatud).

	24	15	9
Arsti abiga	24	15	9
Haigemajades	62	80	102
Arsti ja ämmaem. ühise abiga	32	35	28
Ämmaemanda abiga	148	165	118
Kokku	266	295	257

Kagu näeme, sündis suurem hulk lapsi ämmaemanda abiga, kuna Pärnu haigemajas on siiski ka võrdlemisi suur arv sünnitusi vastu võetud, mis on seletatav Pärnu linna haigemaja sünnitus-osakonna eeskujuliku ja tehnikahoidlikele nõuetele vastava sisseseadega.

Küüd toon andmeid ämmaemandate kohta, mis nende haiguslist tasapinda ja majanduslist seisukorda valgustavad.

Hariduse poolest on ämmaemandad järgmiselt jaotet:	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega	3	4	4
5 kl. keskk. ——— " ———	1	1	1
Keskooli ——— " ———	2	2	2

Diploomi said ämmaemandatest:	1922a.	1923a.	1924a.
	registr.	registr.	registr.
1900-1910 aastate jooksul	1	1	1
1910-1920 ——— " ———	3	4	4
1920-1930 ——— " ———	2	2	2

Diploomi said ämmaemandad:			
Tartus	2	2	2
Talinnas	3	3	3
Riias	1	2	2

Panaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:			
1870-1880 aastate jooksul sündis	3	4	4
1880-1890 ——— " ———	2	2	2
1890-1900 ——— " ———	1	1	1

Kõik eeltoodud andmed käivad nende ämmaemandate kohta, kes esinesid aruanmetega sünnitusabi andmise üle.

Pärnu linnas töötavad ämmaemandad said aastast järgmist vaeratasu antud sünnitusabist:			
	140.700	181.000	161.400

Sellega sai iga Pärnu linnas töötav ämmaemand keskmiselt järgmist vaeratasu

	1922a.	1923a.	1924a.
1922a. aastast:	23.450	25.837	23.057
Vaeratasu ülemmäär	50.700	48.400	39.600
Vaeratasu alammäär	2.700	8.500	4.300

Pääle selle olgu tähendatud, et Pärnu linna haigemaja 2 ämmaemandat said prüü ülespidamiseks linna haigemaja poolt ja järgmist palga ühtekokku:

1922a.	39.172	56.300	64.940
Sellest summast sai üks	25.439	32.500	41.000
teine	13.733	23.800	23.940

Keskmiselt sai iga Pärnu linnas töötav ämmaemand järgmist vaeratasu iga sünnitusabist:

1922a.	795	919	1.121
Iga Pärnu linnas sündinud ja ämmaemanda poolt vastuvõetud laps maksis:	999	1186	1.550

Pärnu linna ämmaemandate poolt ravitsemiseks ärakulutatud päevade arv:

1922a.	1783	1682	1326
Keskmine üheks sünnituseks ämmaemanda poolt ärakulutatud päevade arv:	10	8,5	9,2

Päevaks on siin loetud visiit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

Iga Pärnu linnas elutsev ämmaemand töötas omal alal keskmiselt (päevade arv):	297	240	189
Ehk protsentuaalselt:	81%	66%	52%

Nendest tabelitest näeme, et Pärnu linna
 ämmaemand kulutab sünnitusabi andmiseks
 5% - 81% oma ajast.

Pärnu maakonnas ühes linnaga on Riigi
 Statistika Keskbüroo andmete põhjal sündi-
 nute laste arv järgmine:

	1922a.	1923a.	1924a.
Linnas sündis	419	445	365
Maakonnas — " —	1417	1493	1306
Kokku	1.836	1.938	1.671

Mainitud andmetest näeme langemise ten-
 dentsi: iga aastaga sünnib Pärnu maa-
 konnas ja linnas vähem lapsi.

Nendest lastest sündis Pärnu maakonnas
 ja linnas järgmine arv lapsi (aborte välja
 arvates).

Haigemajades	81	133	151
Arsti abiga	65	112	160
Arsti ja ämm. ühisel abil	40	60	34
Ämmaemanda abiga	398	363	308
Kokku	584	668	653

Õhk protsentuaalselt:

Haigemajades	4,5%	4%	9%
Arsti abiga	3,5%	5,6%	9,5%
Arsti ja ämm. ühisel abil	2,5%	3,2%	2%
Ämmaem. abiga	21,5%	18,4%	18,5%
Kokku	32%	34,5%	39%

Nagu neist andmeist näha on ainult
 32-39% kõikidest sündinud lastest arstlise
 personali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada
 just ämmaemandatel, kes 18,5 - 21,5% sünnitajatele
 oma abi andsid.

Sünnitusabi andmine Võru maakonnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Hõru maakond oli jaotet 1925 a.
andmete põhjal 9 arsti jaoskondadeks.

Igas arsti jaoskonnas töötab arst, kes
seisab maakonnavalitsuse teenistuses kindla
kuupalgaga. Arstide tegevust juhib ja kontro-
leerib maakonna arst Võrus, kelle kohustuseks
on ka pidada ühendust Tervishoiu Teabeslu-
sega.

Pääle jaoskonnaarstide oli Võru maakon-
nas veel registreeritud 5 vab. prakt. arsti ja 2 arsti-
kohusetäitjaid, kes kuusikult palga ei saa. Võru
maakonnas on üks linna ja maakonna ühine
hargemaja, mille asupaik Võrus.

8 arsti jsk. töötab peale arsti veel jsk.
ämmaemand, kes saab maakonnavalitsuselt
palga, peale nende töötab veel üks vab. prakt.
ämmaemand maakonnas.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses, kuid
see vahi ei ole nii silmatorkav kõige suurem
on Vastseliina jsk. 596 □ klü, kõige väiksemad
Võula ja Leevi arsti jaoskonnad, mõlemad 302
□ klü. suured. Arsti jaoskonnade keskmine suurus
kõigul 350-450 □ klü. valem. Kõige rahvarikkam on
Rouge jaoskond 11.792 elanikuga (andmed 1922
a.), kõige rahvarasem Vana-Roosa arsti jaoskond.
6981 elanikuga, keskmiselt aga on igas arsti jaos-
konnas 7000-8000 elanikku.

Kõige kaugem arsti jaoskonna piiräärne
punkt asub keskmiselt 20-30 klü arsti asupaigast.
Viimased andmed käivad ka ämmaemee-
date kohta, sest nad asuvad arsti läheduses.

Võru maakond on 3.925 □ klü. suur. Elanikke
on Võru maakonnas 82.860. (Võru linna elanikud

Alendest tabelist näeme, et Pärnu linnas
ämmaemand kulusid suuremal andmisel
34-51% meest igal.

Pärnu maakonnas ühes linnas on järgi
statistika kesklinna andmete põhjal järgi
võle laste arv järgmine:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Linnas sündis	419	445	375
Maakonnas	1414	1493	1301
Kokku	1833	1938	1676

Alandatud andmetest näeme langemise ten-
dentsi: iya aastaga sündis Pärnu maa-
konnas ja linnas vähem lapsi.

Alendest lastest sündis Pärnu maakonnas
ja linnas järgmine arv lapsi (alate rühma
arvates)

Kaugemajades	31	43	45
Arsti abiga	65	112	160
Arsti ja ämm. ühisel abil	40	60	51
Ämmaemanda abiga	298	360	288
Kokku	584	665	644

Ohk protsentuaalid:

Kaugemajades	4,5%	4%	2,8%
Arsti abiga	3,5%	5,6%	9,5%
Arsti ja ämm. ühisel abil	2,5%	3,1%	3,0%
Ämmaem. abiga	21,5%	18,4%	18,5%
Kokku	32%	34,6%	39%

Alasid neist andmeid näha on ainult
34-39% kõikidest sündinud lastest arstlike
personaali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada
just ämmaemandad, kes 18,5-21,5% sünnitajatel
oma abi andsid.

juurdearvatud). Arstid võim maakonnas elab 77 783 elaniku ehk umbes 92% võim maakonna rahvaarvust (andmed üldrahvalugemise järel 1922a).

Sünnitusabi andmise üle esinesid arv. annetega:

	1922a	1923a	1924a
Maakonna arstid	8	9	9
Kab. prakt. arstid	2	3	6
Maakonna ämmaemandad	6	9	9
Kab. prakt. — " —	1	1	1
Haigemajad	—	—	—

Nende arvannete põhjal leiame, et arsti abiga sündis lapsi:

ajalist last	63	64	77
enneaegset last	23	9	15
aborte	62	53	75
Kokku	148	126	167

ehk abortide mahaarvates sündis arsti abiga

Protsentuaalselt arsti abiga sündis lapsi:

ajalist last	42%	51%	46%
enneaegset last	16%	7%	9%
aborte	42%	42%	45%

Nagu näeme, 42-45% arstiabi tarvitajatest sünnitus ajal tulevad abortidega.

Maakonna arstide poolt

vastuvõetud laste arv:	127	105	122
Kab. praktiseerivate arstide poolt vastuvõetud laste arv:	21	21	45

Arsti ja ämmaemandade ühisel juuresolekul sündis:

	1922a	1923a	1924a
ajalisi lapsi	5	23	24
enneaegseid lapsi	—	1	2
aborte	—	1	—
Kokku	5	25	26

Ämmaemandate abi oli antud järgmisel sünnitajate arvult:

199	239	206	
kusjuures sündis:			
ajalisi lapsi	195	223	197
enneaegseid lapsi	6	20	6
aborte	4	4	8
Kokku	205	247	211

abordid mahaarvates

Elusalt sündis:

poeglapsi	106	109	102
tütarlapsi	87	115	89
Kokku	193	224	191

Surnult sündis:

Poeglapsi	8	13	7
tütarlapsi	1	7	7
sugu teadmata (aborte)	3	3	6
Kokku	12	23	20
abordid mahaarvates	8	19	12

Kaksikuid oli

Kolmikuid —

Nagu ülaltoodud andmetest näha, tulevad abordi juhtumised võrdlemisi harva ette; ämmaemandate abi tarvitajate üldarvust tulevad abortidega kõigest 2-4%.

Surnult sündinute laste %-i võttes kõikide ämmaemandate poolt vastu =

võetud laste arvuga on võrdlemisi kõrge.

Nii sündis ämmaemanda^{abi} tarvitajatest surnult lapsi:

	1922a	1923a	1924a
surnult	6%	9%	9,5%
aboodid mahaarvatud	4%	8%	6%

Ämmaemanda abi tarvitajatest surnutajatest emadest suri:

kogu peale surnutuse	—	2	2
ehk protsentuaalselt	—	0,8%	1%

14 päeval peale sündinut suri lapsi

	4	2	2

Välatoorud tabel näitab mure, et surevus sünnitajate juures, kes sünnitasid ämmaemanda abil on võrdlemisi madal 0,8 - 1%. kõikidest sünnitajatest surid ja surma põhjused olid: 1923 a. 1 juhtumine t. b. c. ja teine krombid; 1924 a. ühel juhusel raske sünnitus - loode näosis ja terse - sepsis.

Lapse voodi palaviku tuli võrdlemisi harva ette; nii tuli 2 juht. 1 juht. 1 juht.

1 kusjuures 1924 a. sepsis tagajärjel lapsevoodi palavikuhäbus lõppes ema surmaga

Yasikonna ämmaemandate poolt vastu võetud laste arv:

	201	245	205
1 vabalt praktiseeriva ämmaemanda poolt vastu võetud laste arv:	4	2	6

Arsti abi oli iildiselt antud fargmistel sünnitustel (kunstlik arsti abi):

	7	14	7

Nendest:

- tangide abil
- abrasio
- õmblus
- perforatio
- placenta extirpatio

	1922a	1923	1924a
tangide abil	6	9	3
abrasio	1	1	—
õmblus	—	4	—
perforatio	—	—	2
placenta extirpatio	—	—	2

Keskmiselt tuli igal aasikonna ämmaemandal vastu võtta aasta jooksul sünnitusi:

	33	26	22
Vabalt praktiseerival ämmaemandal	4	2	6

Nagu näha, on iga aastaga keskmiselt sünnituste arv, kus ämmaemandatel tuli abi anda, vähenenud.

Siinjuures on huvitav aratõendada, mitu sünnitust tuli igal ämmaemandal aasta jooksul vastu võtta. Alljärgnevad arvud annavad suure selge ülevaade ämmaemandate tööst Võu maakonnas.

Nii võtsid vastu:

	3	3	3
kuni 10 sünnitust	3	3	3
— " — 20 — " —	—	2	3
— " — 30 — " —	—	1	1
— " — 40 — " —	1	2	2
— " — 50 — " —	2	1	1
— " — 60 — " —	1	1	—

Võrreldes teiste maakondadega tuli Võu maakonnas igal ämmaemandal võrdlemisi palju tööd teha. Kuid kahjuks peame tunnustama, et kui normile vastav arv sünnitusi (40-50) aastas võttis

Ämmaemandat, kuni 1923a juba 2. ja 1924
aastal.

Ämmaemanda abitarvitajalist sünnita-
jatest olid raskejalgsed:

	1922a	1923a	1924a
1 kord.	107	126	101.
2 korda	38	46	55.
3 " "	18	24	21.
4 " "	16	21	7.
5 " "	8	10	7.
6 " "	7	5	11.
7 " "	3	4	2.
8 " "	—	2	1.
9 " "	1	1	1.
10 " "	—	—	—
11 " "	1	—	—
Kokku	199	239	206.

Terves maakonnas oli registreeritud
aasta jooksul sündinud lapsi:

	1635	1584	1535.
nendest sündisid:			
elusalt	puum- rat	1539	1498.
surnult	andmed.	45	40.
ehk protsentuaalselt surnult sündinud lapsi oli	—	2,9%	2,7%.

Võrreldes surnult sündinute laste
arvu ämmaemanda abi tarvitajate ja mitte tar-
vitajate vahel, näeme, et see esimeste juures
suurem on, kui teiste juures. See on sel tatan
sellega, et siters katontaku ämmaemandat
liig higa, teiseks tarvitatame ainult sus abi, kui
sünnitus õige raske on. Ko on registreerimise
juures mõningad puudused ette tulnud.

Wõru maakonnas sündis lapsi:

	1922a	1923a	1924a.
Arsti juuresolekul	81	49	66.
Arsti ja ämmaemanda juures.	5	25	26.
Ämmaemanda juuresolekul.	192	203	160.
Kaigemajas	—	—	—
Kokku.	278	277	252.

Plaatudes ämmaemandate tegevuse juu-
res, ei ole huvituse ta teada saada, kui kõrge nende
haridusline tasapind, kus on kutse omandanud nais-
sugustes oludes neid töötada tuleb ja kuroõnd
nad seal juures majanduslisset kindlustatud on?

Ämmaemandad jagunesid hariduse
suhtes järgmiselt:

	1922a	1923a	1924a.
algkooli haridusega	3	3	3.
4 klassi keskkooli " "	2	3	3.
5 " " " " " "	—	—	1.
6 " " " " " "	1	2	1.
7 " " " " " "	—	1	1.
8 " " " " " "	1	1	1.

Ülaltoodud tabelist on näha, et
suurem hulk ämmaemandaid on algkooli
ehk 4 klassi keskkooli haridusega.

Diploomi on ämmaemandad
omandanud:

	1922a.	1923	1924a.
Tartus	5	8	8
Tallinnas	2	2	2.
Diploomi on ämmaemandad saa- nud:	registreeritud	registreeritud	registreeritud.
1880-1890 a. jooksul	1	1	1
1890-1900a. " "	—	—	—
1900-1910a. " "	—	—	—
1910-1920a. " "	4	5	6
Pääl 1920 a.	1	4	3.

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotatud:

	1922a.	1923a	1924a
	registreeritud	registreeritud	registreeritud
1860-1870 sünnis	1	1	1
1870-1880 — " —	—	—	—
1880-1890 — " —	3	3	3
1890-1900 — " —	2	5	6
1900 aastast peale	1	1	—

Jaoskonna ämmaemandate palga suurus aastast:

Põhipalk	24.000	30.000	30.000
korteriraha	6.000	6.000	6.000
kütteraha	6.000	6.000	6.000
Kokku	36.000	42.000	42.000

Võru maakonnavalitsus maksis ämmaemandatele kogusummas:

Palka	144.000	270.000	270.000
korteriraha	36.000	54.000	54.000
kütteraha	36.000	54.000	54.000
Kokku	216.000	378.000	378.000

Võru linnavalitsus maksis üle linna ja maakonna poolt ülevaalepütava haigemaja ämmaemandale

1922a —	18.000.
1923a. —	24.000.
1924. —	24.000.

Päike palga said ämmaemandad veel vaevatasu sünnitajate käest:

Jaoskonna ämmaemandad	113.325	129.570	122.837
Vab. prakt. — " —	1.750	1.500	3.975.

Võru maakonna ämmaemandate üldise sissetuleku oli suurus (palk ja vaevatasu)

	349.075	527.070	528.872
--	---------	---------	---------

Ämmaemandate keskmise sissetuleku vaevatasu näol sünnitusest võrds:

	1922a	1923a	1924.
Jaoskonna ämmaemandad	12.592	14.390	13.659
Vab. prakt. — " —	1.750	1.500	3.975.

Vabalt praktiseerivad ämmaemandad teist sissetulekut peale sünnituseabi andmise eest ei ole.

Ämmaemandate vaevatasu ülem ja alamäär vahel on võrdlemisi suur vahe, mida ka alljärgnev tabel näitab.

Vaevatasu ülemäär	50.825	46.025	44.000.
— " — alamäär	1.750	1.100	3.375.

1ga laps, kelle võru maakonnas sündis, maksis

	1703	2134	2506.
--	------	------	-------

1ga antud sünnitusabi eest said:

Jaoskonna ämmaemand	1728	2145	2500.
Vab. prakt. — " —	437	750	663.

Vaevatasu uuel:

Jaoskonna ämmaemand	581.	546	614.
Vab. prakt. — " —	437.	750	663.

Ämmaemand sai vaevatasu ühele sünnitusele keskmiselt

	380	548	616.
--	-----	-----	------

Karitsemise peale kulutasid kõik Jaoskonna ämmaemandad järgmist arvu päevi:

vabalt prakt. ämmaemandad	7	19	32.
Kokku	829	853	709.

1ga ämmaemanda poolt sünnitaja karitsemisega kulutatud keskmine päevade arv võrds

	4,25	3,6	3,5.
--	------	-----	------

(päevade arv on loetud viisil ehk ka vähegi

Sünnitusabi andmine Võru linnas 1922, 1923 ja 1924a.

1922a. rahvalugemise andmete järel oli Võru linnas 5077 elanikku. Võru linnas on sünnitusabi andmiseks võidlemisi viitsad tingimused, sest haigemaja, kus sünnitusabi antakse, on väike. Sünnitusabi andmiseks on haigemajas sünnitusosakond, 2 voodiga, mis karegelt ei vasta aja terishoiu nõuetele. Haigemaja ise ei ole ka sugugi haigemajaks kohases majas. Võru linnas on sünnitusabi andmise alal töötamas 3 arsti ja 5-6 ämmaemandaat.

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruannetega:

	1922a.	1923a.	1924a.
Arstid	3	3	3
haigemaja	1	1	1
ämmaemandaad	4	2	5

(üks ämmaemand on ühlas Võru linna ja maakonnaavalituse teristuses, kelle aruanne leidub maakonna ämmaemandaate aruannete seas, mis arvestamisel tähele pandud.)

Arsti abiga oli Võru linnas sündinud lapsi:

ajalisi	7	12	11
enneaegseid	5	6	—
aborte	15	9	16
Kokku	27	27	27

eha protsentuaalselt sündis arsti abiga lapsi:

ajalisi	25%	44%	40%
enneaegseid	20%	22%	—
aborte	55%	34%	60%

Nagu niist andmetest näha on arstiabi tarvitajate sünnitajate arv Võru linnas võrdlemisi stabiilseks muutunud, kuna vahetused tulevad ainult ajaliste, enneaegsete ja abortide suuremises. Abortide arv on 1924 a. järsku tõusnud.

Kui abordid maha arvata, siis näeme, et sünnitusabi on antud sünnitajatele arstide poolest

	1922 a.	1923 a.	1924.
Järgmist arvu kordi:	12	18	11.

Haigemajas sündis

lapsi:

ajalisi	8	16	18
enneaegseid	1	—	—
aborte	10	13	18
Kokku	19	29	36.
ehk abordid mahaarvates	9	16	18

Nagu näeme, umbes 1/2 kõigist sünnitusabi tarvitajatest tulevad abortidega.

Arsti ning ämmaemanda ühisel juuresolekul ei ole sünnitusi ette tulnud.

Ämmaemanda abi tarvitajate sünnitajatele oli abi antud järgmist arvu kordi:

19	26	39	
Kõige suurem sündis lapsi:			
ajalisi	19	23	39.
enneaegseid	—	5	—
aborte	—	—	—
Kokku	19	28	39.

Surnult sündis lapsi:

poeg lapsi	1	3	1
tütarlapsi	—	2	1

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
suguteadmata / aborti	—	—	—
Kokku	1	5	2.

Kaksikuid oli

kolmikuid — —

—	—	—
—	1	—

Nagu niist andmetest näha on ämmaemanda abi tarvitajate sünnitajate arv järjekindlalt kasvanud, kuna abortide juhtumisi ämmaemandate aruandis ette ei tule.

Mis puutub aga surnult sündinute laste kohta, siis näeme, et nende 7% võrreldes üldiselt ämmaemanda abiga vastuvõetud laste arvuga, on vordlemisi suur.

Nii oli see %%. | 5,3% | 18% | 5,1%.

Yguritan on sünnitus aru märkida, et kõik surnult sündinud lapsed on ühe ja sellesama ämmaemanda poolest registreeritud.

Võru linnas sündis üldiselt lapsi (abordid mahaarvatud):

Arsti abiga	12	18	11.
Haigemajas	9	16	18
Arsti ja ämmaemanda juuresol.	—	—	—
Ämmaemanda — —	19	28	39
Kokku	40	62	68.

Nagu niist andmetest näha, toimub suurem hulk sünnitajatest sünnitamisel ämmaemanda abi, väiksem osa arsti ova, kuna haigemajas sünnitakse õrge vabe. Viimane asjaolu on selgitatav seal valitsevate haldade sünnitusolude tõlla.

Ämmaemandate andmete põhjal sündinutest abisaajatist emadest

	1922a	1923	1924a
	—	1	—

Lapsevõõri palaviku juhtumini ei ole ette tulnud.

Kunstlik arstiabi oli antud järgmist arvu koodi:

	1922a	1923	1924a
kujuures tangide abil	—	3	1
— " — seesmine põie	—	1	1 (na ekorr)
— " — õmbelus	—	1	—

Ämmaemandatele tuli vastu võtta aasta jooksul järgmist arvu sünnitusi:

	1922a	1923	1924a
kuni 10 sünnitust	2	—	3
— " — 20 —	1	—	—
— " — 30 —	—	1	1
ühtegi sünnitust	—	1	—

Nagu neist andmest näha, pole võim linnas üksi ämmaemand vastu võtnud vastava normile sünnituste arvu (40-50) aastas, väljaarvatud linna ja maakonna ämmaemand

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, olid kasjalapsed:

	1922a	1923	1924a
1 kord	13	13	16
2 korda	4	9	17
3 —	2	3	4
4 —	—	—	—
5 —	—	1	—
6 —	—	—	—
7 —	—	—	1
?	—	—	1
Kokku	19	26	39

Võim linnas oli üleüldse registreeritud aasta jooksul sündinud laste (sünnitustest sündinud ühes arvatud):

	1922a	1923a	1924a
81	70	96	
puut.	68	94	
— " — " — surnult	ausnad	2	2

Protsentuaalselt oli surnult sündinute laste arv võrreldes sündinud laste arvuga

	1922a	1923a	1924a
	—	3%	2%

Nagu neist andmest näha oli surnult sündinute laste % õige väike, kuna tegelikult tuleb arvestada suurema %-ga, sest registreerimine kannatab täpsuse all.

Ämmaemandate haridusliku tasapinna ja nende materjaalse sünkora kui ka töötamise kohta on võimalik saada ülevaadet allpool järgnevalt andmest.

Hariduse poolest olid ämmaemandad

	1922a	1923	1924a
algkooli haridusega	3	1	4
keskkooli — " —	1	1	1

Sünnuures tuleb tähele panna, et keskkooli haridusega on linna ja maakonna asetus poolt palgatud ämmaemand, ühe teised on algkooli haridusega.

Ämmaemandad said diplome:

	1922a	1923	1924a
Tartus	4	2	4
Riias	—	—	1

kujuures said:

	1922a	1923	1924a
1880-1890 aasta jooksul	1	1	1
1890-1900 — " —	—	—	—
1900-1910 — " —	1	—	2

	1922a regist.	1923a regist.	1924a regist.
1910-1920 a jookne	1	—	1
1920 a. peale	1	1	1

Kõige varem kutse kui ka vabaduse poolest on linnas ja maakonnas itine ämmaemand.

Ämmaemandate vabadus:

1860-78% sündis	2	1	2
1870-1880 " —	—	—	1
1890 a. peale " —	2	1	2

Kõik ülal toodud andmed käivad nende ämmaemandate kohta, kes on sündinud abi andmise üle arvannetega & sündinud, kuna teised on aruisse võtmata jäätud.

Võru linnas praktiseerivad ämmaemandad said kogu aasta jooksul vaevasu sündisega andmise eest:

	33.450	39.900	64.400
--	--------	--------	--------

kuna linnas ja maakonnas poolt itiselt palgatud ämmaemand sai:

	18.000	18.000	24.000
--	--------	--------	--------

Keskmiselt sai iga vabalt praktiseeriv ämmaemand vaevasu

	11.150	39.900	16.100
--	--------	--------	--------

Vaevasu üleüldiselt:

— " —	23.150	39.900	42.400
— " —	3.200	39.900	3.000

Keskmiselt sai iga ämmaemand vaevasu iga sündisega eest:

	1760	1535	1651
--	------	------	------

Iga sündinud ja ämmaemanda poolest vastuõetud laps maksis Võru linnas:

	1760	1425	1651
--	------	------	------

Nagu neist andmest on näha, et ämmaemandate sissetulek ei küüri elatis-minimumini, mis sunnib neid korvalisi sissetuleku allikaid otsima.

Kõik võrus labalt praktiseerivad ämmaemandad kulutasid

	1922a	1923a	1924a
sid ravitsemise peale järgmist arvu päevi:	141p	246p	115p
ehk keskmiselt igol sündisul	7,4p	9,5p	3p

(päevaks on loetud viisit, ehk vähem kui päevalemine sünditaja juures)

Nii siis väene, et iga ämmaemand ravitseb sünditajat 3-9 päeva peale sündist, kui meie aga vaatame kui väike osa omast ajast iga ämmaemand pühendab oma ametikohustustele, siis saame aru, kui suur tööpuudus on võrus elavatel ämmaemandatel.

Iga ämmaemand töötas keskmiselt omal alal järgmist arvu päevi:

	37p	246p	29p
--	-----	------	-----

Statistika andmeti järel sündis Võru linnas ja maakonnas lapsi (sündinud ja sündinud jummavotud):

	1922a	1923a	1924a
linnas	81	70	96
maakonnas	1635	1584	1535
Kokku	1716	1654	1631

Nendest sündisid (maakonnas ja linnas):

Haigemajas	9	16	18
Arsti juuresolekul	93	67	77
Arsti ja ämmaem. — " —	5	24	26
Ämmaemanda juuresolekul	215	237	216
Kokku	322	354	337

101
 Ehk protsentuaalselt sündis roõrsdest
 Võru maakonnas ja linnas sündinud lastest:

	1922a	1923a	1924a
Haigemajas	0,5%	1%	1,1%
arsti abiga	5,4%	4%	4,8%
arsti ja ämmaema ühisel abil	0,3%	1,5%	1,6%
ämmaema abiga	12,5%	14,4%	13,2%
kokku	18,7%	20,9%	20,7%

Nendest andmetest on selgesti
 näha, et Võru maakonnas ja linnas
 sündinud arv, kes arsti ehk ämmaema
 abi tarvitavad ehk haigemajas sündinud
 väga väike: nimelt 19-20%.

102
 Sündinud andmed
 Lääne maakonnas 1922, 1923 ja 1924a

Lääne maakonnas oli jaotat 1905a
 andmete põhjal 10 aialist järeleõppevat
 õpetust järeleõppevate laste arv, kes
 ehk maakonnas sündinud lastel ja neil
 paljud neid

Õpetust järeleõppevate laste arv, kes
 ehk maakonnas sündinud lastel ja neil
 paljud neid

Õpetust järeleõppevate laste arv, kes
 ehk maakonnas sündinud lastel ja neil
 paljud neid

Õpetust järeleõppevate laste arv, kes
 ehk maakonnas sündinud lastel ja neil
 paljud neid

Õpetust järeleõppevate laste arv, kes
 ehk maakonnas sündinud lastel ja neil
 paljud neid

Õpetust järeleõppevate laste arv, kes
 ehk maakonnas sündinud lastel ja neil
 paljud neid

Õpetust järeleõppevate laste arv, kes
 ehk maakonnas sündinud lastel ja neil
 paljud neid

Sünnitusabi andmine
Läänemaakonnas 1922, 1923 ja 1924a.

Läänemaa maakond oli jaotet 1925a.
andmete põhjal 10 arsti jaoskonnaks.

Igas arsti jaoskonnas töötab arst, kes sui-
sab maakonnaavalitsuse teenistuses ja säält
palga saab.

Üks jaoskond - nimelt Ilhikli, on Pärnu
ja Läänemaa vahel ära jaotatud, nii et
selle jaoskonna arst on Pärnu maakonna-
valitsuse teenistuses, kuna ämmaemand on
Läänemaa valitsuse poolt palgatud.

Arstide tegurist Läänemaakonnas juhib
ja kontrollib maakonna arst, kelle elu-
kohaks Haapsalu. Tema kohustuste hulka
käib ka ühenduse pidamine Turvishoiu
Peavalitsusega.

Pääle jaoskonna arstide on Läänemaa-
maakonnas veel 3 vabalt praktiseerivat
arsti, kes maakonna valitsuse poolt palga
ei saa.

Haapsalu linnas asub maakonna ja
linnaavalitsuse poolt ühiselt ülevalpeetav
haigemaja, kuna haigemajad on veel
Kõrdlas ja Lihulas.

Igas jaoskonnas on oma ämmaemand,
kes maakonnaavalitsuse poolt palgatud.
Üldiselt oli neid arvu poolest 11. Pääle
selle oli Läänemaakonnas 3 vabalt prak-
tiseerivat ämmaemandat, kes kusagilt
palga ei saa.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses.
Kõige suurem on Kullamäe jsk. 7237. elm.
Kõige väiksem - Ilhikli 1672. elm. Rahva
arvu poolest on esimesel kohal Noa-

rootsi jsk. 8965 elanikku, viimasel - Mikuli
1295 elanikku.

Arsti jaoskondade keskmine suurus kõi-
gub 400-450 r. klm.

Keskmine elanikkude arv 6.000-7.000.

Jaoskonna kõige kaugem piiripunkt arsti
asukohest on 48. klm. kõige lähem 1 klm.

Need andmed käivad ka ämmaemandate
kohta, sest nad asuvad harilikult arsti
elukohta läheduses.

Tgas arsti jaoskonnas on apteek.

Lääne maakond on 4.765 r. klm. suur
ühes 75.991 elanikuga, kuhu ka Haapsalu
linna elanikud (4.251 d.) sisse arvatud. Nü
siis Lääne maakonnas elas 71.740 elanikku
ehk 92% kõikidest Lääne maakonnas elanikku-
dest (andmed üldrahvalugemisest 1922 a.).

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruannetega:

	1922.	1923.	1924.
Jaoskonna arste	7.	10.	9.
Vabalt praktiseerivaid arste	2.	3.	1.
Jaoskonna ämmaemandaid	15.	15.	15.
Vabalt praktiseerivaid ämm.	—	—	—
Kaigemajaj	1	1	3

Nende andmete põhjal leiame, et
Läänemaakonnas sündis arsti abiga:

Ajalisi lapsi	60	67	85
Enneaegseid lapsi	8	12	7
Aborte	24	43	42
kokku	92	122	134

Abordid maha arvatud: 68 | 79 | 50

ehk protsentuaalselt:

ajalisi lapsi	65,2%	54,9	6,3%
enneaegseid lapsi	8,7%	9,9%	6%

Aborte

1922.	1923.	1924.
26,1%	36,2%	31%

Kaigemajas sündis lapsi:

Ajalisi lapsi	7	8	35
Enneaegseid lapsi	4	1	1
Aborte	20	15	28
kokku:	31	24	64

Abordid maha arvatud

11.	9.	36.
-----	----	-----

Ehk protsentuaalselt:

Ajalisi lapsi	22,6%	33,3%	54,7%
Enneaegseid lapsi	12,9%	4,2%	1,6%
Aborte	64,5%	62,5%	53,7%

Need andmeid vaadeldes, näeme esi-
teks, et õige suur % 26-36% arsti abi tar-
vita ja teest sünnitajatest tulevad abortidega,
kuna kaigemajades sünnitamisel olevate
emade arv, kes abortidega tulevad, on
velgi suurem ja keskmiselt 60% välja teeb.

Jaoskonna arstide poolt vastu võetud
laste arv oli järgmine

76	114	132.	
Kuna vabalt praktiseerivad arstid võtsid vastu	16	8	2
kokku:	92	122	134

Ämmaemanda ja arsti ühisel juures-
olekul sündis lapsi.

Ajalisi lapsi	15	10	13
Enneaegseid lapsi	—	—	1
Aborte	—	—	1
kokku:	15	10	15

	1922.	1923.	1924.
Abordid mahaarvatud	-	-	14
Ämmaemandate abi oli antud järgmistel sünnitustel:	420	442	420
kus juures sündis:			
ajalisi lapsi	408	425	399
enneaegsoid lapsi	15	10	16
aborte	10	16	14
kokku:	433	451	429

Abordid mahaarvatud	423	435	415
Elusalt sündis:			
Pöglapsi	213	216	205
Tütarlapsi	186	206	188
kokku:	399	422	393

Surnult sündis:			
Pöglapsi	19	7	12
Tütarlapsi	5	7	9
Sügu teadmata (aborte)	10	15	15
kokku:	34	29	36
Rakskuid sündis	13	9	9
Kolmikuid - . -			

Kagu nendest andmetest näha, on abortide juhtumiste % nende sünnitajate keskel, kes ämmaemanda abi tarvitavad, võrdlemise madal 3%-6%.

Surnult sündinud laste % kõike ämmaemanda poolt vastuvõetud laste seas on küllalt suur:

Surnult sündis	4,9%	6,9%	8,7%
Abordid mahaarvatud	5,6%	3,6%	5,2%

Ämmaemanda abi tarvitajate sünnitajate keskel on surmajuhtumisi ette tulnud.

	1922.	1923.	1924.
Sepsise tagajärjel	2	1	1
Kramptide - . -	1	-	1
Verejooksu - " -	1	-	1
Külade sünnitus katse	-	1	-

Lastest, kes ämmaemanda abiga vastu võeti, suri 14 päeva jooksul järgmise arv lapsi:

Lapse rudi palaviku juhtumisi tuli ette:	7	5	2
--	---	---	---

Jaoskonna ämmaemandate poolt vastu võetud laste arv:

Vabalt praktiseerivad ämmaemandid ei ole aruandetege esinenud.

	1922.	1923.	1924.
Kunsthilsi arsti abi oli antud järgmistel sünnitustel:	9	4	6
Sünnitus tangide abil	4	3	2
Sesmine pööre	2	-	1
Placenta himanuel	3	-	2
Õmblused	-	1	-
Craniotomia	-	-	1

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal vastu võtta aasta jooksul järgmist arvu sünnitusi:

Igal ämmaemandal tuli aasta jooksul vastu võtta:

	1922.	1923.	1924.
Kuni 10 sünnitust	2	2	2
— " — 20 — " —	4	4	4
— " — 30 — " —	2	3	4
— " — 40 — " —	5	2	4
— " — 50 — " —	1	3	1
— " — 60 — " —	—	—	2
— " — 70 — " —	—	—	—
— " — 80 — " —	1	1	—

Nagu neist andmetest näha, võttis normile vastava (40-50) sünnituste arvu juurde selle ämmaemanda arv

	1922.	1923.	1924.
Kuna ülenormi võtsid vastu	—	—	—

Kõige suurem sünnituste arv, mis ämmaemandal tuli vastu võtta, oli 77 Läänemaakonnas.

Sünnitajatest, kellele ämmaemanda abi andsid, olid:

	1922.	1923.	1924.
I korda raskejalgad:	194	181	167
II — " —	67	111	114
III — " —	59	64	50
IV — " —	30	27	31
V — " —	28	20	19
VI — " —	15	14	19
VII — " —	12	11	5
VIII — " —	2	1	8
IX — " —	5	5	2
X — " —	3	2	5
XI — " —	5	4	—
XII — " —	—	2	—
Kokku:	420.	442.	420

Nagu näeme, ämmaemanda abi tarvitajate arv on päris stabiilses muutunud Läänemaakonnas.

Läänemaakonnas oli registreeritud Riigi statistika keskbüroo andmete põhjal

	1922.	1923.	1924.
Sündinud lapsed:	1459	1545	1423
Nendest sündisid elusalt	—	1504	1394
— " — surnult	—	41	29
sh protsentuaalselt	—	2,7%	2%

Abordid maha arvates sündis Läänemaakonnas järgmine arv lapsi:

	1922.	1923.	1924.
Arsti abiga	53	69	35
Arsti ja ämmaemanda ühise abiga	15	10	15
Ämmaemanda abiga	408	425	400
Kaigemajas	11	9	36
Kokku:	487	513	486

Alljärgnev tabel on ämmaemanda tehariduslike tasapinna ja nende materjaalse seisukorra valgustamiseks loodud.

Hariduse poolest olid Läänemaakonnas ämmaemandid järgmiselt jaotatud:

	1922.	1923.	1924.
algkooli haridusega	13	13	13
5 kl. keskk.	1.	1.	1.
keskooli	1.	1.	1.

Diploomi on ämmaemanda test saanud:

	1922.	1923.	1924.
Tallinnas	12.	12.	12.
Tartus	2	3	3
Varschavis	1.	—	—

Diploomi on ämmaemanda test saanud:

	1922. registr.	1923. registr.	1924. registr.
1900-1910 aastate jooksul	9	9	9
1910-1920 " " " "	4	3	3
1920 aastast peale (ühe ämmaemanda kohta püüdnud diploomi saamise aja suhtes andmed).	1	2	2

Vauaduse suhtes olid ämmaemanda
järgmiselt jaotet:

1860-1870 aastate jooksul sündis	6	6	6
1870-1880 " " " "	4	4	4
1880-1890 " " " "	4	3	3
1890-1900 " " " "	1	2	2

Lga Jaaskonna ämmaemanda saab			
aastas palgana:	24.000	24.000	28.750
korteri raha	-	-	-
kütte raha	-	-	-
kokku:	24.000	24.000	28.750

Lääne maakonna valitsuse ämmaemanda
palga jooks määratud raha summa
oli:

332.000	360.000	431.250
---------	---------	---------

(üks ämmaemanda ei saanud 1922 a. ma-
konnavalitsuse poolt palga), misamuti ei
saanud kõik ämmaemanda peale põhi-
palga, kütte ega korteriraha.

Sünnitusabi eest vaevatasu oli ämma-
emanda tel:

88.600	91.950	91.150
--------	--------	--------

Keskmine ämmaemanda poolt saadud
vaevatasu sünnitusabi andmise eest oli
aasta jooksul:

5.907	6.130	6.077
-------	-------	-------

	1922.	1923.	1924.
Vaevatasu ülemäär aastas	16.950	14.400	17.100
Vaevatasu alamäär aastas	1.100	600	950

Üga laps, kes Lääne maakonnas sündis
ja ämmaemanda poolt oli vastu võetud
maksis keskmiselt:

971	1002	1000
-----	------	------

Keskmine vaevatasu ämmaemanda vastu
võetud sünnituse eest:

211	208	227
-----	-----	-----

Ämmaemanda poolt ravitsemiseks kul-
tatud päevade arv aastas:

1105	1245	1083
------	------	------

Keskmiselt igaks sünnituseks
kulutati:

2,6	2,9	2,6
-----	-----	-----

Päevaks loetakse visiit ehk kui päeva-
olemine sünnitaja juures.

Ügal ämmaemandal Lääne maakonnas
tuli keskmiselt töötada oval alal aastas
järgmist arv päevi:

83,2p.	83p.	72p.
--------	------	------

ehk protsentuaalselt

6,7%	6,9%	6,9%
------	------	------

Nii siis näeme, kui vähe tööd on
Lääne maakonna ämmaemanda tel
sünnitusabi andmise alal.

Sünnitusabi andmine Haapsalu linnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Haapsalu linnas oli 1922 aasta rahva-
lugemise andmete põhjal 4.251 elanikku.

Haapsalu linnas on haigemaja, kus
sünnitajatele abi antakse, kuid haigemaja
aruandeid ma kahjuks kasutada ei
saanud.

Haapsalu linnas oli pääle selle 3-4
arsti ja 1-2 ämmaemandat, kes sünnitusabi
andsid.

Sünnitusabi andmise üle esinesid

aruannetega:	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Haigemaja	1	—	—
Ambulantse	1	—	—
Arste	4	3	4
Ämmaemandaid	1	1	2

Nende andmete põhjal leiame, et arsti
abiga oli sündinud:

Ajalisi lapsi	23	15	16
Enneaegseid lapsi	10	—	—
Aborte	25	11	15
Kokku	58	26	31
Abordid mahaarvatud	33	15	16

Éhk protsentuaalselt

Ajalisi lapsi	40%	58%	52%
Enneaegseid lapsi	17%	—	—
Aborte	43%	42%	48%

Nendest andmetest paistab silma kohutavalt
suur abortide arv arsti sünnitus-abi
otsijate hulgas.

Haigemajas ja ambulantsis sündis:

	1922a.	1923a.	1924a.
Ajalisi lapsi	10	-	-
Aborte	5	-	-
Kokku	15	-	-

Abordid mahaarvatud	10	-	-
---------------------	----	---	---

Õhk protsentuaalselt:

Ajalisi lapsi	67%	-	-
Aborte	33%	-	-

Arstide ning ämmaemandate ühise abiga vastu võetud laste arv on järgmine:

Ajalisi lapsi	6	-	7
Õnneaegseid lapsi	-	-	-
Aborte	-	-	-
Kokku	6	-	7

Ämmaemanda abi oli antud

järgmistel sünnitustel:	25	34	29
Kusjuures sündis:			
Ajalisi lapsi	24	34	29
Õnneaegseid lapsi	1	1	-
Kokku	25	35	29

Kaksikuid oli	-	1	-
---------------	---	---	---

Elusalt sündis:

Poeglapsi	15	21	12
Tütarlapsi	8	13	16
Kokku	23	34	28

Surnult sündis: poeglapsi	2	-	-
tütarlapsi	-	1	1
Kokku	2	1	1

Haapsalu linnas oli üleriigilise registreeritud järgmine arv sündinuid lapsi aasta jooksul: rihes surnult sündinutega

	1922a.	1923a.	1924a.
aborte mahaarvates	102	89	93

Nende hulgast sündis:

elusalt	puudu-	86	92
surnult	rad	3	1
Protsentuaalselt	andmed	4%	1%

Kusjuures nendest lastest sündis:

Haigemajas	10	puuduvad	andmed
Arsti abiga	24	15	9
Arsti ja ämmaem. ühise abiga	6	-	7
Ämmaemanda abiga	19	25	22
Kokku	62	50	38

Ämmaemandate aruannete põhjal ei ole abortide juhtumisi ette tulnud.

Ämmaemanda juuresolekul sündis surnult järgmine arv lapsi:

	2	1	1
--	---	---	---

Õhk protsentuaalselt:

	8%	3%	3,4%
--	----	----	------

Shvitarad on andmed mis näitavad, palju sünnitusi tuli Haapsalu linnas praktiseerivatel ämmaemandatel aasta jooksul vastu võtta:

Kuni 10 sünnituseni	-	-	1
" 20 " " "	-	-	1
" 30 " " "	1	-	-
" 40 " " "	-	1	-

Normile vastava sünnituste arvu (40 - 50 sünnitust) ei ole võtnud vastu ükski Haapsalu linna ämmaemand.

Kuid võrreldes teiste linnadega oli Haapsalu linna ämmaemandatel süüsi küllalt palju tööd, sest kuni 10 sünnituseni võttis üksainus ämmaemand vastu.

	1922a.	1923a.	1924a.
Keskmine iga ämmaemanda poolt vastuvõetud sünnituste arv on järgmine:	25	34	14

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, oli:	1922a.	1923a.	1924a.
I korda raskejalgseid	10	11	4
II " " "	8	14	8
III " " "	4	6	8
IV " " "	2	1	4
V " " "	—	1	—
VI " " "	1	1	2
VII " " "	—	—	2
X " " "	—	—	1
Kokku	25	34	29

Küüd toon andmeid ämmaemandate kohta, mis nende hariduslist tasapinda ja majanduslist seisukorda valgustavad.

Hariduse poolest on ämmaemandad järgmiselt jaotet:	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega	1	1	1
Keskkooli " " "	—	—	1

Diploomi said ämmaemandatest:	1922a.	1923a.	1924a.
	registr.	registr.	registr.
1900 - 1910 aastate jooksul	1	1	1
1910 - 1920 " " "	—	—	1
Tallinnas	1	1	1
Peterburis	—	—	1

Panaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922a.	1923a.	1924a.
	registr.	registr.	registr.
1840 - 1880 aastate jooksul sündis	1	1	1
1890 - 1900 " " "	—	—	1

Kõik eeltoodud andmed käivad Haapsalu linna kahe ämmaemanda kohta, kes esinesid aruannetega sünnitusabi andmise üle.

Haapsalu linnas töötavad ämmaemandad said aastas järgmist vaeratasu sünnitusabi eest: puuduvad andmed 15.600

Päale selle olgu tähendatud, et Haapsalu linna ämmaemand sai püü Korteril linna valitsuse poolt ja järgmist palga aastas ühtekokku: 15.334 | 32.300 | 62.150

Keskmiselt sai iga Haapsalu linnas töötav ämmaemand järgmist vaeratasu iga sünnitusabi eest: puuduvad andmed 538

Iga Haapsalu linnas sündinud ja ämmaemanda poolt vastuvõetud laps maksis: 613 | 931 | 2.681

Haapsalu linna ämmaemandate poolt ravitsemiseks ärakulut. päevade arv: 310 | 481 | 310

Keskmine igaüks sünnituseks ämmaemanda poolt ärakulutatud päevade arv: 12,4 | 14 | 10,7

Päevaks on siin loetud visit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

Iga Haapsalu linnas elutsev -ämmaemand
töötas omal alal (päeva-
de arv) keskmiselt:

	1922a.	1923a.	1924a.
-Ehk protsentuaalselt	85%	132%	42%

Nendest tabelitest näeme, et Haapsalu
linna ämmaemand kulutab sünnitusabi
andmiseks 42-132% omast ajast.

Lääne maakonnas ühes Haapsalu
linnaaga sündis Riigi Statistika Yhisk-
büroo andmete põhjal järgmine arv
lapsi (ühes surnult sündinutega aborte
mahaarvates):

	1922a.	1923a.	1924a.
Haapsalu linnas	102	89	93
Lääne maakonnas	1459	1545	1423
Kokku	1561	1634	1516

Mainituist lastest sündis:

Haigemajades	21	9	36
Arsti abiga	80	84	44
Arsti ja ämmaem. ühise abiga	21	10	22
Ämmaemanda abiga	427	460	422
Kokku	549	563	524

Ehk protsentuaalselt:

Haigemajades	1,3%	0,6%	2,3%
Arsti abiga	5,2%	5,2%	3%
Arsti ja ämm. ühise abiga	1,3%	0,6%	1,4%
Ämmaemanda abiga	27,2%	28,0%	27,7%
Kokku	35%	34%	34,7%

Siiet näeme, et 34-35% kõikidest sün-
dinutest lastest on arstlise personaali
kaasabiga vastu võetud.

Sünnitusabi andmine
Viljandi maakonnas 1922, 1923 ja 1924a.

Viljandi maakond oli jaotet 1925a. andme-
te põhjal 11 arsti jaoskonda.

Igas arsti jaoskonnas töötab arst, kes suisab
maakonna valitsuse teenistuses ja saab säält ka
palga. Arsti tegevust Viljandi maakonnas juhib
ja kontrollib maakonna arst Viljandis, kelle
kohustuseks on ka pidada ühendust Tervis-
Peavalitsusega.

Pääle jaoskonna arstide oli Viljandi maa-
konnas registreeritud 9 vabalt praktiseerivat arsti,
kes maakonna valitsuse käest palga ei saa.

Viljandi maakonnas on Tarvastu Lepra soorium,
kuna Viljandi linna ja maakonna ühis haige-
maja, kus ka sünnitus osakond funktsioneerub.

Peasegu igas arsti jaoskonnas töötab arst,
kes saab palga maakonna valitsuselt. Ainult
Rutikvere jaoskonna arsti koht on vaxant.

Pääle arsti töötab peasegu igas jaoskon-
nas jaoskonna ämmaemand, nii siis töötab
11 arsti jaoskonnas 8 jaoskonna ämmaemandat,
kes ka maakonna valitsuse poolt palga said.

Pääle nende oli maakonnas registreeritud üks
vabalt praktiseerind ämmaemand.

Arsti jaoskond on mitmes suuruses: Kõige
suurem on Suure Jaani arsti jaoskond 511,2 r. klm.
suur, ühtlasi kõige rahvarikkam 10.993 elan., kõige
väiksem Vana Tännasilma arsti jaoskond
173,2 r. klm., ühtlasi kõige rahvarasem 2196 elan.
Keskmiselt on arsti jaoskond 250-350 r. klm. suur.
Keskmiselt elab iga arsti jaoskonnas umbes
5000 elanikku.

Vahed arsti asupaigast piirini on
mitmesugused.

Kõige raudgem arsti jaoskonna piiriväärne punkt asub 30 klm, keskmiselt aga 20-25 klm, kõige lähem 2, keskmiselt aga 3-4 klm.

Nend eelpool loodud andmed jaoskonna suuruse kohta käivad ka ämmaemandate kohta, sest need asuvad arsti läheduses.

Viljandi maakond on 38862 klm. suur ühes 77013 elanikuga, kuhu juure on arvatud ka Viljandi linna elanikkude arv (9400) sellega elab maakonnas 67613 elanikku ehk 84% kõigist Viljandi maakonnas elavatest elanikudest. (andmed rahvalugemise järel 1922a).

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruametega:

	1922	1923	1924
Jaoskonna arste	4	4	9
Vabalt praktiseerivaid arste	2	3	6
Jaoskonna ämmaemandaid	8	8	9
Vabalt praktiseerivaid ämmaemandid	-	1	2
Kaigemaju	-	-	1

Nende aruannete põhjal leiame, et arsti abiga sündis järgmine arv lapsi:

ajalisi lapsi	59	61	81
eueagseid lapsi	5	7	9
aborte	42	26	42
kokku	106	94	132

Abordid mahaarvatud

	64	68	90
--	----	----	----

Ehk protsentuaalselt arsti abiga sündis:

ajalisi lapsi	55,6%	65%	61%
eueagseid lapsi	4,7%	7,4	7,5%
aborte	39,6%	27,6%	31,5%

Kaigemajas sündisid:

	1922.	1923.	1924.
ajalisi lapsi	-	-	-
eueagseid lapsi	-	-	1
aborte	-	-	1
kokku	-	-	2

Abordid mahaarvatud

	-	-	1
--	---	---	---

Nii näeme et 27-39% kõinidest sünnitajatest, kes arstiabi tarvilavad, tulevad abortidega.

Jaoskonna arstide poolt vastu võetu

laste arv oli järgmine:	88	56	82
Kuna vabalt praktiseerivate arstide poolt	18	38	50

Arsti ning ämmaemanda ühisel juuresolekul sündis:

ajalisi lapsi	5	7	6
eueagseid lapsi	-	-	-
aborte	-	-	-
kokku	5	7	6

Ämmaemandate abi oli antud järgmistel sünnitustel:

152	177	160	
kusjuures sündis:			
ajalisi lapsi	151	172	151
eueagseid lapsi	6	5	10
aborte	-	1	-
kokku	157	178	161

Abordid mahaarvatud:

	157	177	161
--	-----	-----	-----

Kaksikuid oli

	5	1	1
Kolmikuid oli	-	-	-

Elusalt sündis:	1922.	1923.	1924.
Poeglapsi	83	95	89
Tütarlapsi	67	77	66
kokku	150	172	155

Surnult sündis			
Poeglapsi	5	4	4
Tütarlapsi	2	1	2
Sugu teadmata (aborte)	-	1	-
kokku	7	6	6

Abordid mahaarvatud:	7.	5.	6.
----------------------	----	----	----

Nagu neist andmetest näha tulevad ämmaemanda abitarvitajatest sünnitajatest õige väike arv abortidega. Nii oli 3 aasta jooksul 1922-1924. ainult 1. aborti juhtumine.

Surnult sündinud laste %%. röövide ämmaemanda poolt vastu võetud laste seas.

Nii oli see %	4,5%	2,9%	3,7%
---------------	------	------	------

Ämmaemanda abitarvitajate sünnitajate seas on surmajuhumisi ette tulnud järgmisel arvel:

	1	-	-
--	---	---	---

Surmapõhjus on sepsis.

Lastest kes ämmaemanda abiga vastu on võetud suri 14 päeva jooksul järgmine arv lapsi:

	1	3	1
--	---	---	---

Lapsevoodi palaviku juhtumisi tuli ette:

	2	3	1
--	---	---	---

Jaoskonna ämmaemanda poolt vastu võetud laste arv:	1922.	1923.	1924.
	157	152	125
Nüna vabalt praktiseerinud ämmaemanda poolt vastu võetud:	-	26	36

Nagu näeme on vabalt praktiseerivate ämmaemanda poolt vastu võetud arv järjekindlalt kasvanud, kuna jaoskonna ämmaemanda poolt vastu võetud laste arv iga aastaga vähemaks muutunud.

Kunstlik arsti abi oli antud järgmistel sünnitustel:

Sünnitus langide abil	2	2	1
Sesmine pöör	1	-	-
kokku	3	2	1

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal aasta jooksul järgmist sünnituste arvu vastu võtta

	19	19	13
--	----	----	----

Kuna vastavalt vabalt praktiseerinud ämmaemandaile:

	-	26	18
--	---	----	----

Kuivitavad on ka need andmed, mis näitavad, palju tuli ämmaemanda tel sünnitusi vastu võtta aasta jooksul.

Kuni 10 sünnit. võtsid vastu	1. ämm.	1. ämm.	5. ämm.
" - 20	4 -	5 -	3 -
" - 30	2 -	2 -	1 -
" - 40	1 -	-	2 -
" - 50	-	1 -	-
" - 60	-	-	-

Süit näeme, et normile vastava sünnitus arvu 40-50 on Viljandi maakonnas vastu võlmu 1925-1. ämmaemanda.

Sünnitajatest, millele ämmaemandad abi andsid, olid	1922.	1923.	1924.
I korda raskejalgseid	71	90	70
II " " " "	35	52	46
III " " " "	18	17	26
IV " " " "	11	12	5
V " " " "	8	3	9
VI " " " "	3	3	2
VII " " " "	4	—	1
VIII " " " "	—	—	—
IX " " " "	1	—	—
X " " " "	—	—	1
XI " " " "	—	—	—
XII " " " "	1	—	—
kokku	152	177	160.

Viljandi maakonnas oli registreeritud Riigi Statistilise keskbüroo andmetel järgmine arv aasta jooksul (üks surnult sündinud) sündinud lapsi

	1922.	1923.	1924.
Nendest sündisid elusalt	1.074	1.045	937
— " — " — surnult	puuduvad andmed.	1.010	909
		35	28

shx protsentuaalselt surnult sündinud:

	1922.	1923.	1924.
		3,4%	3%

Nii siis protsentuaalselt surnult sündinute laste arv ämmaemandate abi-tarvitajate juures kui ka mitte tarvitajate juures on peaaegu ürs.

Aborte mahaarvates sündis Viljandi maakonnas järgmine arv lapsi:

	1922.	1923.	1924.
Arsti abiga	59	61	84
Arsti ja ämmaemanda ühise abiga	5	7	6
Ämmaemanda abiga	152	171	155
Haigemajas	—	—	1
kokku:	216	239	236

Alljärgnevad andmed on loodud Viljandi maakonna ämmaemandate hariduslise taseme ja materjaalse seisukorra valgustamiseks.

Hariduse poolest olid Viljandi maakonnas ämmaemandad järgmiselt jaotet

	1922a. registr.	1923a. registr.	1924a. registr.
algkooli haridusega	8	8	8
3 kl. keskk.	—	1	1
keskkooli	—	—	2

Nagu neist andmeist näha on Viljandi maakonnas ämmaemandad võrdlemisi madala haridusega.

Diploomi said ämmaemandad

	1922.	1923.	1924.
Tartus	2	3	5
Tallinnas	5	5	6
Peterburis	1.	1.	1.

Vanaduse poolest jagunesid Viljandi maakonnas

	1922a. registr.	1923a. registr.	1924a. registr.
1870-1880 aastate jooksul sündis	3	3	3
1880-1890 " " " "	4	4	5
1890-1900 " " " "	1	2	3

Diploomi said ämmaemandatest

	1922a. registr.	1923a. registr.	1924a. registr.
1900-1910 aasta jooksul	5	5	5
1910-1920 " " " "	1	1	1
1920a. peale	2	3	4

Ühel on diploomi saamise aeg teadmata.

1922.	1923.	1924.
12.000	24.000	24.000
3.600	6.000	6.000
2.400	5.244	5.244
18.000	35.244	35.244

1922.	1923.	1924.
96.000	192.000	196.866
28.800	42.000	42.000
19.200	41.952	43.045
144.000	275.952	281.881

82.750	99.530	84.860.
--------	--------	---------

226.750	375.482	369.741
---------	---------	---------

17.100	22.280	33.600
6.100	5.500	600.

1444	2324	1019.
------	------	-------

544	562	549.
-----	-----	------

520	521	402
-----	-----	-----

3,4	3	2,3
-----	---	-----

Päevaks loetakse viisit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

1922a	1923a	1924a.
-------	-------	--------

Nii siis tuli igal ämmaemandal Viljandi maakonnas sünnitusabi andmise ajal töö-
tada keskmiselt

65.	58.	36,6.
-----	-----	-------

ehk protsentuaalselt

12,5%	11,1%	9,1%
-------	-------	------

Sellega on näha kui kohutav suur töö-
puudus Viljandi maakonnas töötavate
ämmaemandatel.

Sünnitusabi andmine Viljandi linnas 1922, 1923 ja 1924a

1922 a. rahvalugemise andmete põhjal oli Viljandi linnas 9.400 elaniku. Viljandi linnas on ühiselt linna ja maakonna poolt ülervälpeetav haigemaja, kus lei on ka naiste osakond ühe arsti juhatusel all.

Viljandi linnas andsid sünnisabi 4-7 arsti ja 3-5 ämmaemandat.

Sünnitusandmise üle esinesid aruannetega:

	1922 a.	1923a	1924a.
Arste	7	5	4
Ämmaemandaid	4	3	5
Haigemaja	1	1	1
Ambulantse	1	1	-

Kõik ämmaemandad olid vabalt praktiseerivad, peale ühe, kes oli Viljandi linnavalitsuse poolt palgatud.

Arsti abiga oli Viljandi linnas sündinud:

Ajalisi lapsi	65	27	29.
Enneaegseid -"	14	3	5
Aborte	64	28	34.
Kokku	143	58	68.

Abordid mahaarvates 79 30 34.

eliv protsentuaalselt:

Ajalisi lapsi	45,5%	46,6%	42,6%
Enneaegseid -"	9,8%	6,3%	7,4%
Aborte	44,7%	46,9%	50,0%

Nagu ülaltoodud andmeist näha, tuleb sünnitusabi andmisel arsti abiga väga suur aborti, mis 1924 teinult 50% oma alla võtavad.

	1922a	1923a	1924
Yõ aigemajas sündis:			
Ajalisi lapsi	69	92	87
Enneaegseid —	7	8	4
Aborte	48	12	28
Kokku	124	112	119

Abordid mahaarvatud 76 | 100 | 91.

Stesti ring ämmaemanda ühisel juures vlekul sündis:

Ajalisi lapsi	7	15	5
Enneaegseid —	4	—	—
Aborte	—	—	—
Kokku	8	15	5

Kunstlik arsti abi oli antud järgmisel sünnituse arvel:

Kõikidel neri sünnitustel tarvitati tange.

Ämmaemanda abi oli antud järgmist arvu kordi:

140	104	89	
kusjuures sündis:			
Ajalisi lapsi	133	96	87
Enneaegseid —	13	7	2
Aborte	—	1	—
Kokku	146	104	89
Abordid mahaarvatud	146	103	89

Elusalt sündis:
Poeglapsi
Tütarlapsi

	1922a	1923	1924a.
Kokku	137	97	86

Surnult sündis:

Poeglapsi	6	3	1
Tütarlapsi	3	3	2
Suguteadmata (aboch)	—	1	—
Kokku	9	7	3

Abordid mahaarvatud

9 | 6 | 3.

Kaksikkeid oli
Kolmikkeid —

6 | — | —
— | — | —

Mis puutus surnult sündinud lastesse, siis näeme, et nende 70, kes ämmaemanda poelt vastu võetud said, on võrdlemisi kõrged.

Nii oli see %:

6,2% | 6,7% | 3,4%

Üma surmajuktu-
mir oli:

1 | 1 | —
0,8% | 1,0% | —

eluk protsessuualselt

Ämmaemandate poelt vastu võetud lastest surid 14 päeva jooksul peale sünnitamist:

2 | 2 | 1.

Kui meie vaatame praegu sünnituse tulerõga ämmaemanda vastuvõtta, siis leiame, et

kuni 10 sünnitust võtsid vastu — | — | 2
— 20 — — — — 2 | — | 1.

	1922	1923	1924.
Kuni 30 sümmitust võtsid vastu	—	1	1
— 40 — — — — —	1	1	1
— 50 — — — — —	—	1	—
— 60 — — — — —	—	—	—
— 70 — — — — —	—	—	—
— 80 — — — — —	1	—	—

Normile vastava sümmitusarvu (40-50) võtsid vastu: 1922-1, 1923-1 ja 1924a ühtegi.

Vilnoomi sümmitusarvu võttis vastu 1 aüma emand (72)

Keskmiselt tuli igal aümaemandal aasta jooksul vastu võtta:

35	34	18.
----	----	-----

Sümmitajatest, kellele aümaemandad ali andsid aliid:

1 kord kaskjalgsed.	56	41	35
2 korda — — —	33	35	25
3 — — — — —	16	15	16
4 — — — — —	19	7	8
5 — — — — —	5	3	2
6 — — — — —	3	1	2
7 — — — — —	3	2	—
8 — — — — —	1	—	—
9 — — — — —	3	—	—
10 — — — — —	1	—	1
Kokku	140	103	89.

Viljandi linnas oli üldiselt registreeritud sündinud lapsi/surnult sündinud ühisarvataud ja aasta

jooksul:

274	269	296
-----	-----	-----

	1922	1923	1924.
Nendest sündis:			
elusalt.		264	287.
surnult		5	9
ehk protsentuaalselt			
oli surnult sündinuid lapsi:		2%	3%

Üldiselt surnult sündinute laste arvu kes sündisid aümaemanda abiga. nende laste arvuga, kes sündisid aümaemanda abita, näeme et ta esimeste juures suurem on kui teistel. See on seletatav sellega, et 1) aümaemandat kutsutakse liig hilja, 2) ainult raskel juhustel ja 3) on surnult sündinud laste registreerimine ebatäpne.

Viljandi linnas sündis lapsi:

Hesti abiga	71	15	29.
Arsti ja aümaem. abiga	8	15	5
Aümaemanda abiga	138.	88	84
Kõige enam	76	100	91
Kokku	293	218	209.

Tiit näeme, et arsti ja aümaemanda abitarvitajate hulk järgi kindlalt kahaneb.

Allpool järgnev tabel on aümaemandate hariduslise tasapinna ja materjalise seisukorra noogustamiseks toodud.

Hariduse poolest on aümaemandad järgmiselt jaotet:

Algkooli haridusega	2	1	3
Keskkooli — — —	2	2	2.

	1922a. registre.	1923a. registre.	1924a. registre.
Diploomi said ämmaemaandatud:			
Partus	2	1	1
Peterburis	1	1	1
Tallinnas	1	1	2
Arhangelskis	—	—	1

Diploomi said ämmaemaandatud:

1890-1900 aastate jooksul	1	1	1
1900-1910 — " — — —	2	1	2
1910-1920 — " — — —	1	1	2

Kaarduse suhtes olid ämmaemaandatud järgmiselt jaotet:

1850-1860 aastate jooksul	1	1	1
1860-1870 — " — — —	—	—	—
1870-1880 — " — — —	1	1	1
1880-1890 — " — — —	2	1	3

Kõik eelpool toodud andmed koonvad nende ämmaemaandate kohta, kes aruaünetega esinesid, kuu teised pole arvesse võetud.

Viljandi linnas praktiseerivad ämmaemaandad said aastas sünnitusabi andmise eest vaevatasu:

1922	111.300	81.200	punkt. andmed.
------	---------	--------	----------------

Keskmiselt sai iga ämmaemaand vaevatasu aastas:

1922	27.825	27.666	punkt. andmed.
------	--------	--------	----------------

Iga Viljandi linnas sündinud ja ämmaemaanda poolt vastu võetud laps maksis:

1922	817	896	punkt. andmed.
------	-----	-----	----------------

Ravitsemise paari kulutused kõik Viljandi linnas elutserad ämmaemaandad järgmist arvu päevast, osatule:

1922	1923	1924
1117	419	punkt. andmed.

Keskmine iga sünnituseks ära kulutatud päevade arv oli:

1922	8	1923	4	1924	punkt. andmed.
------	---	------	---	------	----------------

(päevaks on loetud viisit ehk vähem kui päevaolemist)

Iga Viljandi linnas elutser ämmaemaanda töötas aastas omalalal keskmiselt järgmist arvu päevi:

1922	279	140	punkt. andmed.
1923	25%	33,4%	—

ehk protsentuaalselt

Nest andmetest selgub, et Viljandi ämmaemaandate töölevisi suur tõrjõeld on.

Riigi statistika kesklinna andmete põhjal sündis lapsi (sünnul sündinud) arvatud:

Viljandi linnas	1922	1923	1924
— " — maakonnas	1074	1045	937
Kokku	1348	1314	1233

Nendest lastest sündisid:

Kaigemajas	76	100	92
Arsti abiga	130	76	113
Arsti ja ämmaemaanda abiga	13	22	11
Ämmaemaanda abiga	290	259	239
Kokku	509	457	455

elua protsentuaalselt sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
1/6 aigevajades	5,5%	7,6%	7,5%
Arsti abiga	10%	6%	9%
Arsti ja õnuvaimu abiga	1%	1,7%	1%
Armmalevanda abiga	21,5%	19,2%	19,5%
Kokku	38%	34,5%	37%

Nagu näit andmist näke ainult 24-38% kõikidest sündinud lastest on sünnitatud arstlise personaali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada just õnuvaimu andatel, kes 1922a sünnitustest oma abi andsid.

Sünnituste andmine Saare maakonnas 1922, 1923 ja 1924.

1922a andmete järgi on Saare maakonnas sündinud lastest 38% sünnitatud arstliku personaali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada just õnuvaimu andatel, kes 1922a sünnitustest oma abi andsid.

Kõige suurem osa sünnitustest on Saare maakonnas sünnitatud arstliku personaali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada just õnuvaimu andatel, kes 1922a sünnitustest oma abi andsid.

Pärast arstide koolitust Saare maakonnas sünnitustest andmine alati 5 aastasele sünnitustele. Kõige suurem osa sünnitustest on Saare maakonnas sünnitatud arstliku personaali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada just õnuvaimu andatel, kes 1922a sünnitustest oma abi andsid.

Kõige suurem osa sünnitustest on Saare maakonnas sünnitatud arstliku personaali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada just õnuvaimu andatel, kes 1922a sünnitustest oma abi andsid.

Kõige suurem osa sünnitustest on Saare maakonnas sünnitatud arstliku personaali kaasabiga. Kõige rohkem tuli töötada just õnuvaimu andatel, kes 1922a sünnitustest oma abi andsid.

Sünnitusabi andmine
Saare maakonnas 1922, 1923 ja 1924a.

1925a. andmete järel, on Saare maakond jaotatud 6 arsti jaoskonnaks.

6 jaoskonnas töötasid 5 jaoskonna arsti ja üks arsti kohustaja velsker kes olid kõik maakonnavalitsuse poolt palgatud.

Arstide tegevust juhib ja kontrollib maakonna arst, kelle ülesandeks on ka ühtlasi ühendust pidada Tervishoiu Peavalitsusega.

Kuressaare linna tervishoiu osakond on ühendatud maakonnavalitsuse tervishoiu osakonnaga, nii et kõik sünnitusabi arvel tekkivad kulud ei tasu mitte ainult maakonnavalitsus, vaid ka linna valitsus võtab ühe osa oma peale.

Pääle arstide töötavad Saaremaa maakonnas sünnitusabi andmise alal 5 jaoskonna ämmaemandad. Üks jaoskond on ilma ämmaemandata. Kõik nad saavad palga maakonnavalitsuselt.

Saare maakonnas töötavad veel 6 vabalt praktiseerivat arsti ja 2 vabalt praktiseerivad ämmaemandaat.

Arsti jaoskond on mitmes suuruses. Kõige suurem jaoskond maaala suhtes on Kuressaare jaoskond 46.742 liinu maaalaga, kõige väiksem Vüljala 20.000 liinu maaalaga. Kõige rahvarikkam jaoskond on Kuressaare jaoskond 16.476 elanikuga, kõige rahvavaesem Vüljala jaoskond 5.000 elanikuga.

Jaoskonna kõige kaugem piirpunkt arsti asukohast asub 28 km. kauguses.

Kõige lähem 9 klm. kauguses.

Ügas jaoskonnas peale ühe on olemas apteek. Mõnes jaoskonnas isegi 2.

Saare maakond on 29252. klm. suur ühes 57157 elanikuga, kusjuures Kuresaares 3.364 elanikuga.

Nii elab Saare maakonnas 53.793 elanikku, ehk 94% kõigist Saare maakonnas elavatest elanikest (rahvalugemise andmete järel 1922a.).

Sünnitusabi andmise üle esimesid aruannetega:

	1922.	1923.	1924.
Jaoskonna arste	5	6	5
Vabalt praktiseerivaid arste	1.	2.	2.
Ämmaemandaid	4.	5	5
Vabalt praktiseerivaid ämm.	-	-	-
Haigemajaj	1	1	1.

Neude aruannete põhjal leiame, et arsti abiga sündis järgmine arv lapsi:

Ajalisi lapsi	14	18	18
Emmeaegseid lapsi	2	6	2
Aborte	18	67	52
Kokku:	34	91	72

Abordid mahaarvatud

	16	24	20
--	----	----	----

Ehk protsentuaalselt:	41,2%	19,8%	28%
Ajalisi lapsi			
Emmeaegseid lapsi	6%	6,6%	2,8%
Aborte	52,8%	73,6%	73,2%

Arsti ning ämmaemanda ühise abiga sündis:

	1922.	1923.	1924.
Ajalisi lapsi	1	6	2
Emmeaegseid lapsi	-	-	-
Aborte	-	-	-
Kokku:	1	6	2

Haigemajades sündis:

Ajalisi lapsi	44	131	193
Emmeaegseid lapsi	2	1	-
Aborte	45	53	49
Kokku:	91	185	242

Abordid mahaarvatud

	46	132	193.
--	----	-----	------

Maagu neist andmeist näha tulevad haigemajades 20-50% raskejalgsiid abortidega.

Ämmaemanda abi oli antud järgmistel sünnitustel (sünn. arv):

	110	125	155
Kusjuures sündis:			
Ajalisi lapsi	102	108	147
Emmeaegseid lapsi	9	8	9
Aborte	5	10.	2
Kokku:	116.	126.	158.

Abordid mahaarvatud

	111.	116	156
--	------	-----	-----

Ülasalt sündis:

Poislapsi	44	57	92
Tütarlapsi	58	45	68
Kokku:	102	102	140.

Surnult sündis:	1922	1923	1924
Pöglapsi	5	10	9
Tütarlapsi	4	4	5
Sugu leadmata (aborte)	5	10	4
Kokku:	14	24	18

Abordid mahaarvatud:	9	14	14
Kaksikuid oli	6	1	3
Kolmikuid oli	—	—	—

Nagu neist andmeist näha tulevad abordi juktuumised võrdlemise harva ette, (15-5%) kõikidest ämmaemanda abi tarvitajatest sümmitajatest tulevad abortidega).

Surnult sündinute laste % on kõikide ämmaemanda poolt vastu võetud laste seas võrdlemise suur.

Nii oli see protsentuaalselt	12%	20%	11,4%
------------------------------	-----	-----	-------

Abordid mahaarvatud	7,7%	11,9%	8,9%
---------------------	------	-------	------

Ämmaemanda abi tarvitajatest sümmitajatest suri emasid:	2	—	1
---	---	---	---

Surma põhjuseks oli ühel juhul krambid ja sepsis, ühel juhul krambid ja ühel juhul kooksumine ja külmetamine. (?)!

Lastest, kes ämmaemanda abiga olid vastu võetud, suri 14 päeva jooksul järgmine arv lapsi:	—	1	—
--	---	---	---

Lapsevoodi palaviku juktuumise tuli ette järgmistel sümmitustel:	1922	1923	1924
	2	1	1

Kunstlik arsti abi oli antud järgmistel sümmitustel:	1922	1923	1924
Sesmine pööre	1	—	—
taugide abil	—	1	2
Kokku:	1	1	2

Igal ämmaemandal tuli aasta jooksul järgmine arv sümmitusi vastu võtta:

Kuni 10 sümmituseni	—	—	—
— 20	1	1	2
— 30	2	1	1
— 40	—	—	—
— 50	1	3	2
— 60	—	—	—
— 70	—	—	—

Siit näeme, et normile vastava sümmituste arv on vastu võetud:

	1	3	2
--	---	---	---

Sümmitajatest, kellele ämmaemanda abi andsid olid:

1 kord raskejalksed	51	58	67
2 —	19	24	32
3 —	15	13	24
4 —	11	11	10
5 —	4	7	1
6 —	2	7	10
7 —	4	3	—
8 —	2	—	2
9 —	1	—	—

	1922.	1923.	1924.
10 korda raskejalgseid	1	—	—
11 — — — — —	—	1	1
12 — — — — —	—	1	—
Rokku:	110	125	153

Saaremaa maakonnas oli registreeritud Statistika Keskbüroo andmete põhjal järgmine arv sündinud lapsi

	1922.	1923.	1924.
Nendest elusalt sündinud	puuduvad	1184.	1116
— — — surnult — — —	andmed.	45	30

See protentsuaalselt oli surnult sündinud:

	puuduvad andmed.	3,7%	2,7%
--	------------------	------	------

Kuna ämmaemanda abiga sündinute laste seas surnult sündinute laste % on palju kõrgem, milline asjaolu on seletatav puuduliku registratsiooni ja Statistika Keskbüroo andmetes sest andmed mis sinna saadetakse, on kahtlemata puudulikud.

Aborte mahaarvates sündis Saaremaa maakonnas järgmine arv lapsi:

	1922.	1923.	1924.
Arsti abiga	15	18	18
Arsti ning ämmaemanda abiga	1	6	2
Ämmaemanda abiga	110	110	154
Alaigemajades	46	132	193
Rokku:	172	266	367

Järgnevad andmed on toodud ämmaemanda hariduslise tasapinna ja majanduslise seisukorra valgustamiseks.

Hariduse poolest olid Saaremaa maakonna ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922. registr.	1923. registr.	1924. registr.
Algkooli haridusega	4	4	4
6 klassi keskkooli	1	1	1
teadmata	—	—	1

Saaremaa maakonna ämmaemandad on kõik peale 2, algkooli haridusega (ühel on 6 kl. keskkooli, teisel teadmata).

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922. registr.	1923. registr.	1924. registr.
Saaremaal	2	2	3
Peterburis	2	2	2
Tallinnas	1	1	1

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922.	1923.	1924.
1900-1910 aastate jooksul	4	4	5
1910-1920 — — — — —	1	1	1

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922.	1923.	1924.
1860-1870 aastate jooksul	1	1	1
1870-1880 — — — — —	2	2	2
1880-1890 — — — — —	2	2	3
1890-1900 — — — — —	—	—	—

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad saad paljalt Saaremaa maakonnas mitmesugust palga, mis oli tingitud vanadusest, vilumusest, teenistuse kestvusest jne.

Nii oli ämmaaemaudate keskmine palg aastas	1922.	1923.	1924.
	36.400	37.320	30.586

Saaremaa maakonna valitsus maksis ämmaemandatele kogusummas	182.000	186.600	183.520
---	---------	---------	---------

Pääle palga said ämmaemandad veel vaevatasu sünnitajate käest mille üldsumma oli:

	puuduvad andmed	37.500	46.500
--	-----------------	--------	--------

Saaremaa maakonnas töötavate ämmaemandate üldine sissetulek oli (palg + vaevatasu):

	puuduvad andmed	224.100	230.020
--	-----------------	---------	---------

Iga ämmaemanda keskmine sissetulek võrdlus:

	puuduvad andmed	44.820	38.336
--	-----------------	--------	--------

Iga ämmaemanda keskmine sissetulek vaevatasu võel

	puuduvad andmed	7.800	7.750
--	-----------------	-------	-------

Vaevatasu ülemmäär

	puuduvad andmed	12.900	13.500
--	-----------------	--------	--------

— — — — — alamäär

	puuduvad andmed	5.100	6.000
--	-----------------	-------	-------

Iga laps kes Saaremaa maakonnas sündis ja ämmaemanda poolt vastu võetud sai, maksis

	puuduvad andmed	1479	1456
--	-----------------	------	------

Keskmine vaevatasu ämmaaemaudale vastu võetud sünnituste eest

		300	300
--	--	-----	-----

Ämmaemandate poolt ravitsemiseks ära kulutatud päevade arv:

	189	186	348
--	-----	-----	-----

Ehk keskmiselt iga sünnituse peale

	1,7	1,8	2,2
--	-----	-----	-----

Päevaks loetakse viisit ehk vähem kui päeva olemine sünnitaja juures.

Igal ämmaaemaudal Saaremaa maakonnas tuli keskmiselt töötada aastas järgmist arvu päevi

	47	37	69
--	----	----	----

ehk protsentuaalselt

	25%	20%	20%
--	-----	-----	-----

Qua otsuseste ülesannete ja kohustuste täitmiseks kulutavad Saaremaa maakonna ämmaemandad kõigest 20-25% suuast tööstajast, mis loeb järeldada et tööpuudus ämmaemandate keskel väga suur.

Sünnitusabi andmine Kuresaare linnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Kuresaare linnas esines aruandega 3a. jooksul iseseisvalt ühe ämmaemanda, kuna Kuresaare linna arstide aruanded on juba espool käsitatud, sest need käivad ühes maakonna valitsuse aruannete hulka.

Selle aruande põhjal leiame, et ämmaemand on üldiselt vastu võtnud sünnitusi:

1922.	1923.	1924.
34.	34.	35

Ämmaemanda poolt vastu võetud laste arv oli

35	34	35
----	----	----

Nendest sündisid:

Ajalisi lapsi	32	33	34
õunaegeid lapsi	2	1	1
Aborte	1	—	—
Kokku:	35	34	35

Abordid mahaarvatud.

34	34	36
----	----	----

Elusalt sündis:

Poeglapsi	20	16	18
Tütarlapsi	12	16	16
Kokku:	32	32	33

Surnult sündis:

Poeglapsi	1	—	2
Tütarlapsi	1	2	—
Suugu taadmata (Aborte)	1	—	—
Abordid mahaarvatud	2	2	2
Kaksikuid oli	1	—	—

Ämmaemaanda abi tarvitajate sünnitajate keskel pole üksi ema surmud.

Hariduse, palga ja ravitasa kohta puuduvad andmed.

Lapsevoodi palaviku sünnitajate

1922.	1923.	1924.
7	2	-

Ämmaemaand ravitus üldiselt järgmist arvuga päevi:

1922.	1923.	1924.
247	329	256

Sünnitajatest kellele ämmaemaand abi andis olid:

1 kord raskejalgsed.	14	13	16
2 - " - " - "	8	12	8
3 - " - " - "	6	4	3
4 - " - " - "	2	3	3
5 - " - " - "	1	1	2
6 - " - " - "	1	-	2
7 - " - " - "	-	-	-
8 - " - " - "	1	-	-
9 - " - " - "	1	-	1
10 - " - " - "	-	-	-
11 - " - " - "	-	1	-
12 - " - " - "	-	-	-
Kokku:	34	34	35

Keskmiselt igal sünnitusel

7.	9.	7.
----	----	----

Kõigest andmetest on näha kui suur tööpöld Kuresaare linnas on ühel ämmaemaandal.

Kuresaare linnas üldiselt oli

sündinud järgmine arv lapsi:	122	114	114
Nendest elusalt	puuduvad	-	111
- " - surmalt	andmed.	-	3

0% protsentuaalselt oli surmalt sündinud:

puuduvad andmed.	0%	2,7%
------------------	----	------

Nendest lastest sündis

Haigemajas } Arsti abiga	andmed Saare maa = norma aruannetele ei ole ära tähtsustatud.		
Arsti ja ämm. ühisel abil	5	-	1
Ämmaemaanda abiga	29	34	34
Kokku:	34	34	35

Saare maakonnas ühes Kuressaare linnaga üleüldse sündinud laste arv ühes surnult sündimusega oli Riigi Statistika büroo andmete põhjal (arvolid mahaarvatud.)

	1922.	1923.	1924.
Kuressaare linnas.	122	114	114
Saare maakonnas.	1217	1229	1146
Kokku:	1339	1343	1260

Nendest lastest sündis:

Halgemajades	46	132	193
Arsti abiga	10	18	17
Arsti ning ämmaemanda ühisel abil	6	6	3
Ämmaemanda abiga	139	144	188
Kokku:	201	300	401

Elektsioonprotsentuaalselt sündis:

Halgemajades	3,3%	10,0%	15,3%
Arsti abiga	0,7%	1,3%	1,3%
Arsti ja ämm. ühise abiga	0,5%	0,5%	0,2%
Ämmaemanda abiga	10,5%	10,7%	15,0%
Kokku:	15,0%	22,5%	31,8%

Sellest näeme, et sünnitajate arv, kes arsti või ämmaemanda abil saavad aidatud, ehk halgemajades sünnitavad, on teiste maakondadega võrreldes kaunis väike. 17-36% kõikidest sünnitajatest saavad sünnituse ajal abi.

Nendest lastest sündis:

Halgemajades	46	132	193
Arsti abiga	10	18	17
Arsti ja ämm. ühise abiga	6	6	3
Ämmaemanda abiga	139	144	188
Kokku:	201	300	401

Sünnitusabi andmine Järva maakonnas 1922, 1923 ja 1924 a.

Järva maakond on 1925 aasta andmete põhjal jaotet 9 arsti jaoskonnaks. Igas arsti jaoskonnas töötab arst, kes seisab maakonna valitsuse teenistuses ja saab säält ka palka. Arstide tegevust juhivad ja kontrollivad maakonna arst Paides, kelle kohustuseks on pidada ühendust Tervishoiu Pearalitsusega.

Pääle jaoskonna arstide oli Järva maakonnas registreeritud 8 vabalt praktiseerivat arsti, kes maakonna valitsuse käest palka ei saa. Järva maakonnas on üks haigemaja, mille asupaik Paides.

Seitsmes arsti jaoskonnas töötavad pääle arstide veel jaoskonna ämmaemandad, kolmes arsti jaoskonnas isegi 2 ämmaemandat.

Jaoskonna ämmaemandad saavad maakonna valitsuse poolt palka.

Pääle jaoskonna ämmaemandate oli registreeritud veel üks vabalt praktiseeriv ämmaemand.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses: leidub arsti jaoskondi, mis 456,7 r. klm. suured, kuna säält samas ka arsti jaoskondi leidub, mis 247,0 r. klm.

Arsti jaoskondade keskmine suurus kõigub 300-400 r. klm. vahel. Kõige rahvarikkam on Türi arsti jaoskond 8.585 elan., kõige rahvaraesem Käru arsti jaoskond 2883 elanikuga.

Kõige kaugem arsti jaoskonna piiri-äärne punkt asub arsti asupaigast keskmiselt 18-28 klm. kaugusel.

Leidub jaoskondi, kus need arvad on palju suuremad, - 35 klm, kuna selle vastandiks on jaoskonnad, kus kõige kaugem piiräärne punkt asub ainult 16 klm. kaugusel.

Eltoodud andmed käivad ka ämmaemandate kohta, sest nad asuvad arsti läheduses.

Järva maakond on 2983 klm. suur, 58.211 elanikuga, kuhu ka Paide linna elanikud sisse on arvatud (2.980 elanikku). Nüüd siis elab Järva maakonnas 55.231 elanikku ehk umbes 87% Järva maakonna üldisest rahvaarvust (andmed rahvahugemise järele 1922 a.)

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruannetega:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Jaoskonna arste	5	7	9
Abalt praktiseerivaid arste	3	5	7
Jaoskonna ämmaemandaid	-	9	10
Abalt praktiseerivaid ämm.	-	-	-
Halgemaju	-	-	-

Nende aruannete põhjal leiame, et arsti abiga sündis järgmine arv lapsi:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Ajalisi lapsi	27	61	60
Enneaegseid lapsi	3	3	11
Aborte	44	55	77
Kokku	74	119	148

Abordid mahaarratud

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Abordid mahaarratud	30	64	71
Ehk protsentuaalselt:	36%	51%	40%
Ajalisi lapsi.....	4%	2,5%	8%
Enneaegseid lapsi.....	60%	46,5%	52%
Aborte			

Maagu näha, tuleb 46% - 60% arsti abitarvitajatest sünnitus alal abortidega.

Arsti ning ämmaemanda ühise abiga sündis järgmine arv lapsi:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Ajalisi lapsi	9	11	
Enneaegseid lapsi	3	-	
Aborte	2	-	
Kokku	14	11	

Abordid mahaarratud

Kahjuks puuduvad Järva maakonna ämmaemandate aruanded sünnitusabi andmise üle 1922 aastal.

-Ämmaemandate abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
(sünnituste arv)		307	286
Kus juures sündis:			
Ajalisi lapsi		288	273
Enneaegseid lapsi		17	14
Aborte		8	3
Kokku		313	290

Abordid mahaarratud

-Olusalt sündis:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Poeglapsi		153	143
Tütarlapsi		130	131
Kokku		283	274

Surnult sündis:

	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Poeglapsi		13	7
Tütarlapsi		9	6
Sugu teadmata (Aborte)		8	3
Kokku		30	16

	1922a.	1923a.	1924a.
Abordid mahaarratud		22	13
Kaksikuid oli		4	4
Kolmikuid oli		1	-

Nagu nendest andmetest näha, tulevad abordi juhtumised võrdlemisi harva ette (ainul 1-2,5% kõikidest ämmaemanda abitarvitajatest tuleb abortidega).

Surnult sündinute laste % on kõikide ämmaemandate poolt vastu võetud laste seas võrdlemisi suur:

Surnult sündis järg. arv lapsi		9,6%	5,5%
--------------------------------	--	------	------

Abordid mahaarratud		4%	4,5%
---------------------	--	----	------

Ämmaemandate abitarvitajatest sündinud järgmine arv:

Surma põhjuseks oli ühel juhusel südame nõrkus ja teistel juhtudel suured verejooksud (üks ema sünnitas kaksikuid, teisel oli abort).

Lastest, kes ämmaemanda poolt vastu olid võetud suri 14 päeva jooksul järgmine arv lapsi: 3

Lapse roodi palaviku juhtumisi tuli ette järgmistel sünnitustel:

Kunstlik arsti abi oli antud järgmistel sünnitustel:

-Abrasiones		3	
Sünnitus tangide abil		2	3
Placenta bimanuel		4	5

	1922a.	1923a.	1924a.
Placenta Gredé järele		1	2
Kunstlik perforatio		1	-
Õmblused		-	2
Seesmine pööre			1
Kokku		11	13

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal 4-5 aasta jooksul vastu võtta:

Kuni 10 sünnituseni			1
—, — 20 — " —		1	3
—, — 30 — " —		3	1
—, — 40 — " —		3	4
—, — 50 — " —		1	-
—, — 60 — " —		-	-
—, — 70 — " —		-	1
—, — 80 — " —		1	-

Siit näeme, et normile vastava sünnituste arvu aastas (40-50 sünnitust) võttis vastu 4-5 aastal 1923 aastal ainult 2 ämmaemandat (üks nendest iseigi üle 70 sünn.), 1924 aastal - 1. Võrreldes teiste maakondadega näeme siin rõõmustavat nähtust, - ainult üks ämmaemand on 1924 aastal alla 10 sünnitust vastu võtnud.

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, oli:

I korda raskejalgsid		131	118
II " " " "		84	68
III " " " "		39	36

	1922a.	1923a.	1924a.
IV korda raskejalgseid		24	34
V " " "		11	7
VI " " "		8	7
VII " " "		5	4
VIII " " "		3	5
IX " " "		-	2
X " " "		1	1
XI ? " " "		1	-
XII " " "		-	1

Hariduse poolest olid Järva maakonnas töötavad ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega		4	4
4 kē. keskk. " "		1	1
Keskooli " "		1	1
Haridus teadmata		3	4

Etagu näha, on suurem hulk Järva maak. ämmaemandatest algkooli haridusega.

Järva maakonnas oli registreeritud Riigi Statistika Tieskbüroo andmete põhjal järgmine arv aasta jooksul sündinuid lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
(laste arv)	894	951	816
Nendest: elusalt sündinuid	puuduvad	902	790
" " surmalt " "	andmed	49	26

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922a.	1923a.	1924a.
Tartus		2	2
Tallinnas		6	6
Moskras		1	1
Teadmata		-	1

Ohk protsentuaalselt oli surmalt sündinuid

	1922a.	1923a.	1924a.
		5,2%	3,2%

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922aastal registreer.	1923aastal registreer.	1924aastal registreer.
1900-1910 aastate jooksul		6	6
1910-1920 " "		3	3
Teadmata		-	1

Võrdlemisi teiste maakondadega on Järva maakonnas surmalt sündinute % kaunis kõrge, mis peaaegu nüsama suur on, nagu ämmaemandate poolt vasturöetute surmud laste %.

Panaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

Aborte mahaarvates sündis Järva maakonnas järgmine arv lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
Arsti abiga	30	64	71
Arsti ning ämmaem. ühise abiga	puuduvad	12	11
Ämmaemanda abiga	andmed	293	297
Kaigemajades		-	-
Kokku		369	358

	1860-1870 aastate jooksul sündis	1870-1880	1880-1890	Aeg teadmata
	2	2	2	3
	2	2	2	4

Õnneid katsun valgustada ämmaemandate hariduse pinda ja materiaalsel seisukorda.

Üsk. ämmaemanda palga suurus aastas:

	1922a.	1923a.	1924a.
Põhipalk	19.500	19.500	
Korteriraha	3.600	3.600	
Kütteraha	5.000	5.000	
Kokku	28.100	28.100	

Järva maakonna valitsus maksis ämmaemandaitele kogusummas:	1922a.	1923a.	1924a.
Palka		190.950	205.870
Korteriraha		36.000	37.500
Kütteraha		50.000	52.085
Kokku		276.950	295.455

Pääle palga said ämmaemandad veel raeratasu sünnitajate käest:

	1922a.	1923a.
	120.450	138.330

Järva maakonnas töötavate ämmaemandaite palk ja raeratasu kokku:

	1922a.	1923a.
	397.400	433.785

Iga ämmaemanda keskmine sissetulek raeratasu näol sünnituse eest

	1922a.	1923a.
	13.383	13.833

Raeratasu ülemäär	33200	32700
Raeratasu alamäär	4450	3400

Iga laps, kes Järva maakonnas sündinud ja ämmaemanda abil vastu võetud, maksis:

	1922a.	1923a.
	1240	1496

Keskmine raeratasu ämmaemandale vastu võetud sünnituse eest:

	1922a.	1923a.
	392	484

Ämmaemandaite poolt ära kulutatud päevade arv (arvitsemise otstarbeks):

	1922a.	1923a.
	931	927

Keskmiselt igaks sünnituseks kulutati järqmist arvu päevi:

	1922a.	1923a.
	3	3

Päevaks loetakse visit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

Nii siis tuli igal Järva maakonnas elutseral ämmaemandal töötada sünnitusabi andmise kallal keskmiselt:

(päevade arv):	1922a.	1923a.	1924a.
		103	93

Ehk protsentuaalselt

	30%	25%
--	-----	-----

Sellest on näha, et Järva maakonna ämmaemandad kulutab ainult 25-30% omast ajast oma otsekoheste ülesannete täitmiseks, mis võrreldes teiste maakondadega on süiski päris suur arv.

Sünnitusabi andmine Paide linnas 1922, 1923 ja 1924a.

1922 aasta rahvalugemise põhjal oli Paide linnas 2.980 elanikku. Sünnitusabi andmise suhtes on Paide linn võrdlemisi häädtes tingimustes. Selleks aitas palju kaasa Paide linna arst, kelle erialaks naishaigused.

Paide linna haigemaja võib päris häid tingimusi sünnitusabi andmiseks pakkuda. Pääle selle on Paide linnas veel teine haigemaja olemas, kus enamasti kirurgilist abi tarvitavaid haigeid vastu võetakse. Sellele vastavalt on ka töö nõnda ära jaotet et naishaiged linna haigemajasse saadetakse, kuna sisehaiguste all kannata-
vaid ja kirurgilist abi tarvitavaid haigeid maakonna haigemajas vastu võetakse.

Pääle ülervalnimetatud haigemajade (linna ja maakonna haigemaja) antakse sünnitusabi ka arstide ja ämmaemandate läbi.

Linna tervishoiu üle valrab linna arst, kes ühtlasi ka linna haigemaja juhatajaks. Linna haigemajas töötab linna ämmaemand.

Kahjuks peab ütleva, et Paide linna 1922 aasta sünnitusabi andmise üle puuduvad aruanded. Sedasama peab ütleva ka järva maakonna kohta.

Sünnitusabi ^(andmise) üle esimesid aruannetega:

	1922a.	1923a.	1924a.
Haigemaju	2	1	2
Arste	2	puuduvad andmed	2
Ämmaemandaid	puuduvad andmed	3	4

Need andmete põhjal leiame, et arsti abiga oli sündinud:

	1922a.	1923a.	1924a.
- Ajalisi lapsi	12	muduvad andmed	8
- Enneaegseid lapsi	2		
- Aborte	24		26
<u> Kokku</u>	<u>38</u>		<u>34</u>
- Abordid mahaarvatud	14		8

Ette näeme, tuleb arstidel 60-70% sünnitusabi andmise ajast kulutada abortide peale, mis päris kohutav arv on, kuna normaal sünnitust tuleb võrdlemisi vähe ette, - 24-37% kõikide arsti-abi tarvitavate raskejalgsete seas.

Haigemajas sündis:

- Ajalisi lapsi	45	45	66
- Enneaegseid lapsi		1	4
- Aborte	32	28	59
<u> Kokku</u>	<u>77</u>	<u>74</u>	<u>129</u>

Õhk protsentuaalselt:

- Ajalisi lapsi	58%	61%	51%
- Enneaegseid lapsi		1%	3%
- Aborte	42%	38%	46%

Sit näeme, et ka haigemajas on abortide juhtumised võrreldes raskejalgsete arvuga üsna sagedad.

Abortide juhtumisi maha arvates on haigemajas sündinute arv järgmine:

	45	46	70
--	----	----	----

Arstide ning ämmaemandate ühise abiga sündinute laste arv on järgmine:

- Abordid mahaarvatud		2	4
		1	4

Ämmaemanda abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	1922a.	1923a.	1924a.
(sünnituste arv)		33	20
Kusjuures sündis:			
- Ajalisi lapsi		32	20
- Enneaegseid lapsi		1	
- Aborte			
<u> Kokku</u>		<u>33</u>	<u>20</u>

Abordid mahaarvatud

		32	20
Elusalt sündis:			
- Poeglapsi		20	10
- Tütarlapsi		12	10
<u> Kokku</u>		<u>32</u>	<u>20</u>

Surnult sündis ainult üks laps, sugu teadmata (abort)

	1	—
--	---	---

Kaksikuid ega kolmikuid pole olnud.

Õelpool etteoodud tabelitest näeme, et 1922 aasta andmed ämmaemandate kohta puuduvad täielikult, mis on aktide kadumise läbi esile kutsutud.

Ämmaemanda-abi tarvitavatest sünnitajatest ei surnud keegi. Ka lastest ei surnud 14 päeva jooksul peale sünnitust keegi.

Lapse roodi palaviku juhtumiste arv on järgmine:

	1	1
--	---	---

Kunstlikku arsti abi oli ämmaemandate aruannete põhjal järgmistel sünnitustel antud:

Kunstliku arsti abi juhtumiste arv:	1922a	1923a	1924a.
Nendest: seesmine pööre		2	2
Placenta Qredé järele		—	1
Õmbelus		1	—
Abrasio		1	—

Kuivitavad on andmed, palju sünnitusi tuli igal ämmaemandal aasta jooksul vastu võtta:

Kuni 10 sünnituseni	1922a	1923a	1924a.
— " — 20 — " —		2	3
— " — 30 — " —		—	1
— " — 30 — " —		1	—

Sellele vastavalt ei olnud Paide linnas ühtegi ämmaemandat, kes normile vastava sünnituste arvu (40-50 sünnitust) vastu oleks võtnud.

Keskmine iga ämmaemanda poolt vastu võetud sünnituste arv on järgmine:

11	5
----	---

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, oli:

I korda raskejalgseid	11	11
II — " —	11	4
III — " —	4	2
IV — " —	3	1
V — " —	—	2
VI — " —	1	—
VII — " —	1	—
VIII — " —	1	—
? — " —	1	—
Kokku	33	20

Paide linnas oli registreeritud järgmine arv üldiselt sündinuid lapsi aasta jooksul

	1922a.	1923a.	1924a.
(ühes surnult sündinutega)	98	107	107
Nendest elusalt sündinuid			103
— " — surnult — " —			4

Ehk protsentuaalselt:

surnult sündinuid	0%	4%
-------------------	----	----

Praegu tahan esitada andmeid, mis näitavad, palju lapsi on arsti ja ämmaemanda abiga vastu võetud ehk haigemajades sündinud. Sünnituleb abortide arvud maha arvata, sest üleüldse sündinute laste seas pole abordid registreeritud.

Paide linnas sündis järgmine arv lapsi:

Arsti abiga	14	puuduvad andmed	30
Haigemajades	45	46	40
Arsti ja ämmaem. ühise abiga		1	4
Ämmaemanda abiga		31	16
Kokku	59	48	120

Siit näeme, et 1924 aastal oli Paide linnas rohkem sünnitusabi antud, kui tegelikult sünnitusi registreeritud. Kuid siin tuleb arvestada sellega, et suur osa sünnitajaid tuleb sünnitama maalt Paide linna, kuna linnas sündinuid lapsi pärast maakonnas registreeritakse.

Kuid toon andmeid ämmaemandate kohta, mis nende hariduse tasapinda ja majanduslist seisukorda valgustavad.

Hariduse poolest on ämmaemandad järgmiselt jaotet:	järgmiselt		
	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega		2	3
5 kl. keskk. —————		—	1
Haridus ülestähendamata		1	1

Diploomi said ämmaemandatest:	1922a.			1923a.			1924a.		
	registr.			registr.			registr.		
1900-1910 aastate jooksul				1			1		
1910-1920				1			1		
1920-aastast pääle				—			2		
Puuduvad andmed aja kohta				1			1		

Diploomi said ämmaemandad:			
Tartus		—	2
Tallinnas		2	2
Teadmata		1	1

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:	järgmiselt		
	1870-1880 aastate jooksul sündis		2
1880-1890 —————		—	2
1890-1900 —————		—	1
Teadmata		1	1

Kõik eeltoodud andmed käivad nende ämmaemandate kohta, kes esinesid aruannetega sünnitusabi andmise üle.

Paide linnas töötavad ämmaemandad said aastast antud sünnitusabi eest vaeratasu	1922a.	1923a.	1924a.
		26.300	22.400

Sellega sai iga Paide linnas töötav ämmaemand aastast keskmiselt vaeratasu	8.766	5.600
--	-------	-------

	1922a.	1923a.	1924a.
Vaeratasu ülemmäär		23.300	14.000
Vaeratasu alamäär		1.500	2.000

Peale selle olgu tähendatud, et Paide linna ämmaemand sai 1923 aastal 2.000 marka kuus palka ja frii ülespidamise. 1924 aasta algul sai tema 3.000 mk. palka kuus ja sellesama aasta lõpul - 4.000 —————.

Keskmiselt sai iga Paide linnas töötav ämmaemand vaeratasuna antud sünnitusabieest (igal sünnitusel):	1923a.	1924a.
	876	1.120

Nüü sama palju maksab iga Paide linnas sündinud ja ämmaemanda poolt vastu võetud laps.

Paide linna ämmaemandate poolt ravitsemiseks ära kulutatud päevade arv:	1923a.	1924a.
	150	104

Keskmine üheks sünnituseks ämmaemanda poolt ära kulutatud päevade arv:	1923a.	1924a.
	5	5

Päevaks on siin loetud visiit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

Iga Paide linnas elutser ämmaemand töötas omal alal keskmiselt:	1923a.	1924a.
(päevade arv)	50	26

Ehk protsentuaalselt:	14%	4%
-----------------------	-----	----

Sellega leiame, et Paide linna ämmaemand kulutab sünnitusabi andmiseks 7-14% omast ajast, see näitab, kui kohutav tööpuudus on Paide linna ämmaemandate seas valitsemas.

Järva maakonnas ühes linnaga sündis Rügi
 Statistika Keskbüroo andmete põhjal järgmine
 arv lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
Paide linnas	98	107	107
Järva maakonnas	894	951	816
Kokku	992	1058	923

Elainitud lastest sündis Järva maakonnas ja
 Paide linnas järgmine arv lapsi (aborte välja
 arvates):

Haigemajades	45	46	40
Arsti abiga	44	52	61
Arsti ja ämmaem. ühise abiga		13	15
Ämmaemanda abiga		324	292
	89	435	441

Ehk protsentuaalselt:

Haigemajades	4,6%	4,3%	4,6%
Arsti abiga	4,6%	4,9%	4,0%
Arsti ja ämmaem. ühise abiga		1,2%	1,6%
Ämmaemanda abiga		30,6%	31,6%
Kokku	9,2%	41,0%	47,8%

Sellega näeme, et sünnitajate arv, kes arsti
 või ämmaemanda abi tarvitavad ehk haigema-
 jades sünnitavad, on teiste maakondadega võrrel-
 des kaunis suur. ~~41-42%~~ kõikidest sünnitajatest
 tarvitab sünnituse ajal abi.

Sünnitusabi andmine Valga maakonnas 1922, 1923 ja 1924a.

Valga maakond on jaotet 1925 aasta andmete põhjal 4 arsti jaoskonnaks.

Igas arsti jaoskonnas töötab arst, kes seisab maakonna valitsuse teenistuses ja säält palka saab.

Arstide tegevust maakonnas kontroleerib ja juhib maakonna arst, kelle elukohaks Valga maakonna arsti kohustuseks on ühtlasi ühendust pidada ka Tervishoiu Peavalitsusega.

Pääle jaoskonna arstide on Valga maakonnas registreeritud veel 4 vabalt praktiseerivat arsti, kes kusaqilt palka ei saa.

Valga linnas on maakonna haigemaja, kuna maakonnas, Sageperas, - tüsikushaigete sanatoorium.

Neljas arsti-jaoskonnas töötab 6 jsk. ämmaemandat, kusjuures kahes suuremas arsti-jaoskonnas (Helme ja Sangaste) oli kum agis kaks jaoskonna ämmaemandat.

Jaoskonna ämmaemandad said Valga maakonna valitsuselt palka, pääle nende oli Valga maakonnas registreeritud veel 2 vabalt praktiseerivat ämmaemandat, kes palka ei saanud.

Arsti jaoskonnad on mitmes suuruses. Kõige suuremad on Helme jaoskond 581,1 □ klm. ja Sangaste arsti-jaoskond 480 □ klm, kuna väiksemad olid Karula arsti-jaoskond 278,8 □ klm ja Hargla arsti-jaoskond 173,2 □ klm. Jaoskonna suurusele vastab ka elanikkude arv.

Nii oli Helme arsti-jaoskonnas 11.144 elanikku,
 Sangaste ————— 10.547 —————
 Karula ————— 4.238 —————
 Kargla ————— 2.509 —————

Kõige kaugem arsti-jaoskonna piiripunkt asub arsti asupaigast keskmiselt 14-23 klm. kaugusel, kõige lähem vastavalt-3-5 klm. kaugusel. Etteandmed käivad ka ämmaemandate kohta, sest nad asuvad harilikult arsti lähedal.

Valga maakond on kõige väiksem üle Eesti ta on ainult 1502 klm. suur ühes 38.690 elanikuga. Valga linnas on 9.455 elanikku nii et maakonnas on 30.245 elanikku ehk 42% kõikidest Valga maakonna ja linna elanikkudest (andmed on üldrahvalugemisest 1922 a.)

Sünnitusabi andmise üle esinesid aruanne-
 tega:

	1922a.	1923a.	1924a.
Jaoskonna arste	3	4	4
Vabalt praktiseerivaid arste	2	2	1
Jaoskonna ämmaemandaid	6	6	6
Tab. prakt. —————	2	2	2
Kaigemaju	-	-	-

Etende aruanne põhjal leiame, et arsti abiga sündis:

	1922a.	1923a.	1924a.
Ajalisi lapsi	42	58	68
Õnneaegseid lapsi	4	9	8
Aborte	15	29	26
Kokku	61	96	102

Abordid mahaarratud

	1922a.	1923a.	1924a.
Abordid mahaarratud	46	67	46

Õhk protsentuaalselt:

	1922a.	1923a.	1924a.
Ajalisi lapsi	40%	60%	66%
Õnneaegseid lapsi	6%	10%	8%
Aborte	24%	30%	24%

Siit järeldame, et 24-30% arsti abitarvitajatest sünnituse ajal tulevad abortidega.

Jaoskonna arstide poolt vastuvõetud laste arv oli järgmine:

	1922a.	1923a.	1924a.
Kuna rab. prakt. arst. võtsid vastu	9	13	6

Arsti ning ämmaemanda ühisel juuresolekul sündis:

	1922a.	1923a.	1924a.
Ajalisi lapsi	11	16	7
Õnneaegseid lapsi	2	-	-
Aborte	1	2	1
Kokku	14	18	8

Abordid mahaarratud

	1922a.	1923a.	1924a.
Abordid mahaarratud	13	16	7

Ämmaemandate abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	1922a.	1923a.	1924a.
Kusjuures sündis:			
Ajalisi lapsi	104	137	119
Õnneaegseid lapsi	4	6	1
Aborte	2	5	3
Kokku	110	148	123

Abordid mahaarratud

	1922a.	1923a.	1924a.
Abordid mahaarratud	108	143	120

Elusalt sündis:

	1922a.	1923a.	1924a.
Poeglapsi	53	62	56
Tütarlapsi	50	46	60
Kokku	103	108	116

Surnult sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
Poeglapsi	4	3	2
Pütarlapsi	3	3	2
Sugu teadmata (Aborte)	-	4	3
Kokku	7	10	7
Abordid mahaarvatud	5	5	4
Kaksikuid oli	3	2	1
Kolmikuid oli	-	-	-

Naagu nendest andmetest näeme, tulevad abortide juhtumised ämmaemandate praktikas võrdlemisi harva ette: ainult 2-3% kõikidest ämmaemandate abitarvitajatest tulevad abortidega

Surnult sündinute laste % kõikide ämmaemandate poolt vastuvõetud laste seas on võrdlemisi väike:

Surnult sündis	1922a.	1923a.	1924a.
Surnult sündis	6,4%	6,7%	5,4%
Abordid mahaarvatud	4,6%	3,4%	3,3%

Ämmaemandate abi tarvitavate sünnitajate seas ei ole ühtegi surma juhtumist ette tulnud. Lastest, kes ämmaemanda abiga vastu on võetud, suri 14 päeva jooksul järgmine arv lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
	1	3	1

Lapse roodi palaviku juhtumisi tuli ette:

	1922a.	1923a.	1924a.
	2	2	-

(kusjuures kõik sünnitajad paranesid).

Jaoskonna ämmaemandate poolt vastuvõetute sündinute laste arv:

	1922a.	1923a.	1924a.
102	102	134	123
Kuna vastavalt rab. prakt. ämm. võtsid vastu	8	14	-

Naagu näeme, on rabalt praktiseerivate ämmaemandate poolt vastuvõetud laste arv võrdlemisi väike.

Arsti abi oli antud järgmistel sünnitustel:

	1922a.	1923a.	1924a.
(kunstlik arsti abi tangide abil)	1	1	1

Keskmiselt tuli igal jaoskonna ämmaemandal aasta jooksul järgmist sünnituste arvu vastu võtta:

	1922a.	1923a.	1924a.
10	10	22	20
Kuna vastavalt rabalt praktiseeriv ämmaemand võttis keskmiselt vastu	4	7	-

Kuivitavad on andmed, mis näitavad, palju sünnitusi tuli igal ämmaemandal vastu võtta aasta jooksul:

Kuni 10 sünnituseni	1922a.	1923a.	1924a.
Kuni 10 sünnituseni	5	1	1
— " — 20 — " —	-	4	2
— " — 30 — " —	3	1	3
— " — 40 — " —	-	2	-

Süt näeme, et rästava noimile sünnituse arvu (40-50 sünnitust) pole ükski ämmaemand Palga maakonnas vastu võtnud.

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, oli:

	1922a.	1923a.	1924a.
I korda raskejalgseid	46	65	50
II — " —	15	34	32
III — " —	25	21	19
IV — " —	12	7	4
V — " —	6	9	4
VI — " —	-	6	4
VII — " —	1	1	3
VIII — " —	2	1	-

	1922a.	1923a.	1924a.
I korda raskejalgseid	-	1	-
X " " "	-	-	3
XI " " "	-	1	-
Kokku	107	146	122

Palga maakonnas oli registreeritud Rügi Statistilise Keskbüroo -andmete põhjal järgmine arv aasta jooksul

	1922a.	1923a.	1924a.
sündinuid lapsi:	641	577	589
Nendest elusalt sündinuid	kuuduvad	562	580
- " - surnult " "	andmed	15	9

Ohk protsentuaalselt | - | 2,6% | 1,7%
(surnult sündinuid)

Etapu teistes maakondades, nii on ka Palga maakonnas surnult sündinute laste protsent kõige suurem ämmaemandate poolt vastuvõetud laste seas. Etapu eessõnas tähendatud, tuleb sünni kolm asjaolu arvesse võtta:

- 1) ämmaemandat kutsutakse tihti lüga hilja sünnitaja juure,
- 2) ainult raskemate sünnituste korral
- ja 3) on surnult sündinute registreerimine sageli dasti ebataipne.

Aborte maha -arvates sündis Palga maakonnas järgmine arv lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
Arsti abiga	33	51	69
Arsti ja ämmaem. ühise abiga	13	16	4
Ämmaemanda abiga	95	127	115
Kaigemajas	-	-	-
Kokku	141	194	189

Küüd toon ette andmeid ämmaemandate kohta, mis nende hariduspinda ja materiaalsel

seisukorda valgustavad.

Hariduse poolest olid Palga maakonnas töötavad ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922a.	1923a.	1924a.
Algharidusega	1	1	1
4 kl. keskkooli haridusega	2	2	2
5 " " " "	1	1	-
Keskooli " " "	4	4	3

Etapu näeme on Palga maakonna ämmaemandad võrdlemisi häa haridusega.

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922a.	1923a.	1924a.
Tartus	5	5	4
Tallinnas	1	1	1
Ekoskuvas	1	1	1
Peeterburis	1	1	-

Diploomi on ämmaemandatest saanud:

	1922aastal registreeritutes	1923aastal registreeritutes	1924aastal registreeritutes
1880-1890 aastate jooksul	1	1	1
1890-1900 " " "	1	1	1
1900-1910 " " "	2	2	2
1910-1920 " " "	3	3	1
1920 aastast pääle	1	1	1

Panaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:

	1922a.	1923a.	1924a.
1840-1850 aastate jooksul	1	1	1
1850-1860 aastate jooksul sündis	-	-	-
1860-1870 " " "	3	3	2
1870-1880 " " "	1	1	1
1880-1890 " " "	2	2	1
1890-1900 " " "	1	1	1

	1922a.	1923a.	1924a.
Jaaskonna ämmaemandad said palgana			
aastas:	33.000	36.000	36.000
Korteriraha	6.000	6.000	6.000
Kütteraha	-	-	-
Kokku	39.000	42.000	42.000

Palga maakonna valitsuse poolt ämmaemandate palga jaoks määratud			
rahasumma:	198.000	216.000	216.000
Korteriraha	36.000	36.000	36.000
Kütteraha	-	-	-
Kokku	234.000	252.000	252.000

Ämmaemandate poolt saadud vaeratasu aasta sünnituste eest:	45.550	62.794	59.235
--	--------	--------	--------

Palga maakonnas töötavate ämmaemandate palk ja vaeratasu kokku:	279.550	314.794	311.235
---	---------	---------	---------

Keskmine ämmaemandate poolt saadud vaeratasu sünnitusabi andmise eest			
aastas:	5.694	7.850	9.872

Vaeratasu ülemäär aastas	16.900	14.700	23.085
Vaeratasu alamäär aastas	450	1.400	2.700

Iga laps, kes Palga maakonnas sündinud ja ämmaemanda abil vastu on võetud, maksis:	2541	2074	2.530
--	------	------	-------

Keskmine vaeratasu ämmaemandale vastuvõetud sünnituse eest:	426	430	486
---	-----	-----	-----

Ämmaemandate poolt kulutatud päevade arv (arvitsemi seks) aastas	353	510	422
Keskmiselt igaks sünnituseks kulutati	3,3	3,5	3,46

Päevaks loetakse viisit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

Kui siis tuli igal Palga maakonnas elutsenal ämmaemandal sünnitusabi andmise kallal töötada keskmiselt:

	1922a.	1923a.	1924a.
(päevade arv)	44	64	70

Ehk protsentuaalselt:

	1922a.	1923a.	1924a.
	12,4%	18%	20%

Sellega on näha, kui vähe aega kulutab Palga maakonna ämmaemand oma otsekoheste ülesannete täitmiseks.

Sünnitusabi andmine Valga linnas 1922, 1923 ja 1924 a.

1922 aasta rahvalugemise andmete järele oli Valga linnas 9455 elanikku.

Valga linnas on sünnituse osakond Valga haigemajas, pääle selle on raudtee valitsusel ambulants, kus tarbekorral võib sünnitusi vastu võtta. Pääle selle oli Valga linnas 4 arsti ja 5-7 ämmaemandat, kes ka sünnitusabi andsid.

Sünnitusabi andmise üle esinesid aru- annetega:	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Arste	4	4	4
Ämmaemandaid	7	6	5
Haigemaju	1	1	1

Kõik ämmaemandad olid vabalt praktiseerivad pääle ühe, kes oli Valga raudtee jaoskonna ämmaemand ja kes sai ka sellele vastavalt Raudtee valitsuse käest palga.

Arsti abiga oli Valga linnas sündinud:	1922 a.	1923 a.	1924 a.
Ajalisi lapsi	30	24	27
Enneaegseid lapsi	-	3	10
Aborte	2	13	11
Kokku	32	40	48

Aborte väljaarvates	30	27	37
---------------------	----	----	----

Õhk protsentuaalselt

Ajalisi lapsi	94%	60%	56%
Enneaegseid lapsi	-	7%	21%
Aborte	6%	33%	23%

Maagu näha, tuleb arstidel sünnitusabi andes järjekindlalt iga aastaga vähem ajalisi lapsi vastu võtta, kuna abortide juhtumised näitavad ümberpöörduvalt suurenemise tendentsi.

Haigemajas sündis:	1922a.	1923a.	1924a.
- Ajalisi lapsi	5	5	10
- Enneaegseid lapsi	-	-	1
- Aborte	10	4	7
Kokku	15	9	18
- Abordid väljaarvatud	5	5	11

Maagu näeme, tuli üle poole haigemajas olevatest raskejalgsetest abortidega.

Arsti ning ämmaemanda ühisel juuresolekul sündis Pälga linnas:

- Ajalisi lapsi	2	-	3
- Enneaegseid lapsi	-	-	1
- Aborte	-	-	-
Kokku	2	-	4

Kunstlikku arsti abi ei ole mainitud kolme aasta ämmaemandate aruannete järel Pälga linnas antud.

Ämmaemanda abi oli antud:

järgmistel sünnitustel	137	157	120
Kuusjuures ajalisi lapsi sündis	139	154	121
- " - enneaegseid - " -	1	3	4
- " - aborte - " -	-	-	-
Kokku	140	157	125

Elusalt sündis:

	1922a.	1923a.	1924a.
Poeglapsi	64	46	57
Pütärlapsi	73	49	62
Kokku	137	155	119

Surnult sündis:

Poeglapsi	3	1	4
Pütärlapsi	-	1	2
Sugu teadmata (aborte)	-	-	-
Kokku	3	2	6

Kaksikuid oli	1	-	5
Kolmikuid oli	1	-	-

Abortide juhtumisi - naou ämmaemandate aruannetest näeme - ette ei ole tulnud.

Kis puutub surnult sündinud lastesse, siis näeme, et nende surnult sündinute laste %, kes ämmaemandate poolt vastu võetud, võrdle-
misi väike on: | 2,1% | 1,3% | 4,8%

Sünnitajate hulgas, kellele ämmaemandad abi andsid, surma juhtumisi ette ei ole tulnud.

Lastest, kes ämmaemanda poolt vastu on võetud, suri 14 päeva jooksul:

	1	-	1
--	---	---	---

Lapseroodi palaviku juhtumisi, ämmaemandate aruannete järel otsustades, ette ei ole tulnud.

Kunstlikku arsti abi ämmaemandate poolt vastu võetud sünnitustel antud ei ole.

Kui meie vaatame palju sünnitusi tuli igal ämmaemandal aastas vastu võtta, siis leiame et:	1922a.	1923a.	1924a.
Kuni 10 sünnituseni võtsid vastu	3	1	2
— " — 20 ————— " —————	1	2	1
— " — 30 ————— " —————	2	—	—
— " — 40 ————— " —————	—	2	—
— " — 50 ————— " —————	1	1	1
— " — 60 ————— " —————	—	—	1

Normile vastava sünnituse arvu (40-50 sünn.) võttis vastu 1922 aastal 1 ämmaemand, 1923 — 3 ja 1924 — 2. Keskmiselt tuli igal ämmaemandal Valga linnas vastu võtta järgmise arvu sünnitusi:

	20	26	24
--	----	----	----

Sünnitajatest, kellele ämmaemandad abi andsid, olid:

I korda raskejalgsed	64	64	53
II ————— " —————	30	37	28
III ————— " —————	19	22	16
IV ————— " —————	12	12	10
V ————— " —————	6	11	7
VI ————— " —————	4	4	4
VII ————— " —————	—	3	—
VIII ————— " —————	1	1	1
IX ————— " —————	1	1	—
X ————— " —————	—	1	1
XI ————— " —————	—	—	—
XII ————— " —————	—	1	—
Kokku	137	154	120

Valga linnas oli üldiselt registreeritud järgmine arv sündinuid lapsi (ühes surnult sündinute lastega) aasta jooksul:

Sündinute laste üldine arv (ühes surnult sündinutega):	1922a.	1923a.	1924a.
Stendest elusalt sündinute arv:	puuduvad	—	212
— " — surnult ————— " —————	andmed	—	5

See võib hääks näituseks olla, kui puudulik on surnult sündinute laste registreerimine riigi statistika ^{keskbüroo} aruannetes, kuna "ämmaemandate aruannete järele selgesti näha on, et surnult sündinute laste juhtumisi 1922 ja 1923 a. jooksul on olnud.

Praegu tahan esitada andmeid, mis näitavad, kui palju lapsi on arsti ehk ämmaemanda abiga vastu võetud ehk haigemajades sündinud. Siin tuleb abortide arvud välja jätta, sest üleüldse sündinute laste seas pole abordid arvesse võetud.

Valga linnas sündis järgmine arv lapsi:

Arsti abiga	28	24	33
Haigemajades	5	5	11
Arsti ja ämmaem. ühise abiga	2	—	4
Ämmaemanda abiga	138	154	121
Kokku	173	189	169

Nagu näeme, tarvitab suurem osa sünnitajatest ämmaemanda abi sünnituste juures, kuna haigemajades ja arsti abitarvitajate sünnitajate arv võrdlemisi väike on.

Üüid toon ette andmeid ämmaemandate kohta, mis nende hariduspinda ja materiaalsel seisukorda valgustavad.

Hariduse poolest on ämmaemandad järgmiselt jaotet:	1922a.	1923a.	1924a.
Algkooli haridusega	2	1	1
4 kl. keskkooli — " —	2	3	2
6 kl. keskkooli — " —	1	-	-
Keskkooli — " —	2	2	2

Diploomi said ämmaemandad:			
Tartus	4	5	4
Peterburis	2	-	-
Riias	1	1	1

Diploomi said ämmaemandad:	1922aastal registreeritutes	1923aastal registreeritutes	1924aastal registreeritutes
1890-1900 aastate jooksul	2	2	2
1900-1910 — " —	1	1	-
1910-1920 — " —	4	2	1
1920 aastast pääle	-	1	2

Vanaduse suhtes olid ämmaemandad järgmiselt jaotet:			
1850-1860 aastate jooksul sündis	1	1	1
1860-1870 — " —	1	1	1
1870-1880 — " —	1	1	1
1880-1890 — " —	2	2	-
1890-1900 — " —	2	1	1
1900 aastast pääle sündis	-	-	1

Kõik eeltoodud andmed käivad ämmaemandate kohta, kes sünnitusabi andmise üle aruannetega esinesid, kuna teisi ei ole arvesse võetud.

Valga linnas praktiseerivad ämmaemandad said aastas sünnitusabi andmise eest vaeratasuna:			
	42.000	39.100	55.150

Keskmiselt sai iga ämmaemand vaeratasuna aastas:	1922a.	1923a.	1924a.
	12.000	9.030	9.020
Vaeratasu ülemmäär	30.100	33.000	34.250
Vaeratasu alammäär	4.000	1.500	1.000

Sün olgu tähendatud, et Valga raudtee jsk. ämmaemand ei ole kusagil oma aruannetes vaeratasu suurust üles tähendanud, kuigi tema poolt vastuvõetud sünnituste arv õige suur on.

Keskmiselt sai iga ämmaemand vaeratasuna iga sünnituse eest:			
	525	631	459

Iga Valga linnas sündinud ja ämmaemanda poolt vastuvõetud laps maksab:			
	514	631	441

Ravitsemise pääle kulutasid kõik Valga linnas asuvad ämmaemandad aasta jooksul järgmist arvu päevi:			
	1066	1243	878

Keskmine igaks sünnituseks ära kulutatud päevade arv:			
	4,8	7,9	7,3

Päevaks on loetud viisit ehk vähem kui päeva-olemine sünnitaja juures.

Iga Valga linnas elutsev ämmaemand töötas omal alal keskmiselt:

keskmine päevade arv			
	166	207	176
Õhk protsentuaalselt	44%	58%	50%

Pilemusena leiame, et Valga linna ämma-
emandatel on teiste linnadega võrreldes
kaunis palju tööd omal alal.

181
Valga maakonnas ühes linnaga oli
sündinud Riigi Statistilise Keskbüroo
andmete põhjal järgmine arv lapsi (ühes

	1922a.	1923a.	1924a.
surnult sündinutega):			
- linnas -	249	254	217
- maakonnas -	641	577	589
Kokku	890	831	806

Sit järeldame, et sünituste arv Valga
maakonnas näitab järjekindlat langemise
tendentsi.

elainitud lastest sündis Valga maakonnas
ja linnas järgmine arv lapsi (aborte välja
arvates):

Haiagemajades	5	5	11
- Arsti abiga	61	78	102
- Arsti ja ämmaem. ühise abiga	15	16	11
- Ämmaemanda abiga	233	284	234
Kokku	314	383	358

Ehk protsentuaalselt:

Haiagemajades	0,6%	0,6%	1,4%
- Arsti abiga	6,9%	9,4%	12,6%
- Arsti ja ämmaem. ühise abiga	1,7%	2,0%	1,4%
- Ämmaemanda abiga	26,0%	34,4%	29,0%
Kokku	35,2%	40,4%	44,4%

Tendest andmetest näeme, et sünitajate arv,
kes arsti ehk ämmaemanda abi tarvitavad
ehk haiagemajades sünitavad, on võrreldes
teiste maakondadega protsentuaalselt kaunis
suur, st. kõikidest sünitajatest tarvitab
35-44% sünituse ajal abi.

182 4

Sünnitusabi andmine Pet-
seri maakonnas ja linnas 1922.
1923, ja 1924 a.

Petseri linnas, kui ka maakonnas
mingit aruannet arstide ega ämmaem-
nate käest ei nõuta, mis tuntuvalt raskendab
täpselt ülevaadet saada sünnitusabi andmi-
sest. Peab päris muretsama kuidas seal üle-
üldse asju aetasse; linna arst ei tea isegi,
kui palju linnas registreeritud arste ja kas nad
on üleüldse registreeritud. Petseri linna kui
ka maakonna ^{kohta} käivaid andmeid võis ainult
haigemajade aruannete põhjal kokkuseada ja
sealt vajavõtted teha, mis käsivad sünnitus-
abi andmist.

1922 a. rahvaalugemise andmete põhjal
oli Petseri linnas 2013 elanikku. Sõis puutus keegi
elamistingimustele, siis on need väga viletsad.
Linna ambulants ja linnaarsti vastuvõtmise
kabinetti jätkavad palju soovida, seal valitseva
müstere tõttu. Kõige rahuldava muze saame aga
Petseri, endin bene semstroo poolt ehitatud haige-
majast, võrdlemisi häide seadistega, mis siiski
vajaksid veel seesmist remonti. Sünnituskoda
on võrdlemisi avas ja puhas, eraldi sünnita-
jatele eraldatud vannituba ja väjakäigukohaga.
Võrreldes võru haigemajaga jätkab Petseri oma
parema muze, on iga naha juba väliselt,
et siin haigemajaga tegemist. Petseri haige-
majas töötavad 2 arsti ja 1 ämmaemane,
kes sünnitajatele abi annab.

Petseri maakond on võrdlemisi väike
maakond, 1671 \square km. suuruse maaalaga ja 60.848
elanikuga (juurdarvatus Petseri linna elanikud)
Maakonnas elab 58.835 elanikku, mis 97% kogu.

n Petseri maakonna rahvaarvust vägataeb.

Petseri maakond oli 1925 a. aruannete põhjal jaotet 4 arsti jaostonnaks. Igas arsti jsk. on haigemaja ehk arsti punkt, kus töötab maakonnaavalitsuse poolt palgatud arst. Arstide tegevust juhib ja kontrollib maakonna arst, asukohaga Petseri linnas, kelle kohustuseks on ka pidada kogu maakonna haiguste ja ravimite Peavalitsusega. Seal nende töötavad veel Petseri linnas ja maakonnas 6 vab. prakt. arste.

Petseri maakonnas töötab ka üks ämmaemand, tein ämmaemandaid aruannete põhjal Petseri maakonnas ei ole, küll aga annavad küladel sünnitusabi u.n. külaelided, kelle honoraar tihki arsti omast kõrgein, sest jsk arst ei saa lepingu põhjal vägasõidu eest midagi peale 100 mrx. (haigemaja hobuste tarvitamise eest), mis läheb haigemaja kassasse.

Igas arsti jsk.-s elab umbes 13-15000 elanikku. Kõige rahvarikkam Petseri arsti jsk. on 22.000 elanikuga, kõige rahvavähesemas Lõuna arsti jsk. elab 10.000 inimest.

Kõige kõrgein punkt arsti asupaigast piirini on umbes 20-30 km, kõige lähem 5-10 km.

Iga arsti jsk. on keskmiselt 300-400 m² suur. ja igas jsk. on olemas apteek.

Riigi Statistika keskbüroo aruannete põhjal sündis Petseri linnas ja maakonnas lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
linnas	269	210	261.
maakonnas	1818	1925	1906.
Kokku	2087.	2135	2167.

Nagu vblatvõud tabelist näha, on Petseri maakonnas sündimiste arv järjekindlalt tõusmas. Protsentuaalselt sündimise arvuse poolest on Petseri maakond 1-see kohal.

Surnult olid sündinud:

1923a.	3 last.
1924a.	- 1 laps.

Kõik maakonnas. Linnas ei ole surnuet sündinuid etletunud. Need andmed on võetud Riigi-Statistika keskbüroost, kuhu tegelikest surnult sündinute arv suurem on.

Haigemajade aruannete põhjal on Petseri maakonnas sündinud haigemajades lapsi:

	1922a.	1923a.	1924a.
ajalist last	150	138	152.
enneaeg. last	1	8	7.
aborte	50	63	83.
Kokku	201	209	242.
ehk abordid mahaarvates	151	146	159.

Nendest haigemajades sündinud lastest sündisid surnuet:

	1922a.	1923a.	1924a.
sündisid surnuet	1	—	1

Nii siis näeme, et Petseri linna kui ka maakonnaavalitsustes leidvate aruannete põhjal, sündis Petseri maakonnas, ja linnas kõigest sündinud lastest.

Haigemajades. aruult	7,2%	7%	7,3%
----------------------	------	----	------

Arstide ja ämmaemandate poolt eraviisil antud sünnitusabi kolita puuduvad andmed.

Terves Eesti sündis järgmine arv lapsi, ühes surnult sündinutega ja abortide maha arvates:

	1922a.	1923a.	1924a.
	22.334	22.095	20.653

Nendest sündis:

Haigemajades ja ambulantsis	2.767	3.081	3.641
Arsti abiga	2.485	3.105	3.631
Arsti ja ämmaemanda ühisel abil	1.349	1.573	1.419
Ämmaemanda abiga	1.256	1.650	1.528
Kokku	8.161	9.286	9.448
	(8.139)	(9.239)	(9.406)

Ehk protsentuaalselt:

Haigemajades ja ambulantsides	12,5%	14,0%	17,8% 17,5% 17,5
Arsti abiga	6,7%	4,1%	4,6% 6,7% 6,7
Arsti ja ämmaem. ühise abiga	0,8%	1,1%	1,2% 1,0% 1,0
Ämmaemanda abiga	14,2%	19,6%	20,4% 20,9% 20,3
Kokku	36,5%	42,8%	44,2% 45,5%
		41,8%	

Sellest tabelist saame selge ülevaate sünnitusabi andmisest üle terve Eesti. Kui näeme, et 1922 aastal ainult 30,6% kõikidest sündinud lastest oli arstlise personali juuresolekul vastu võetud, kuna 1924 aastal näitab see arv tõusu. Sellega siis märkame tendentsi paremuse poole ja leiame, et juba 44,2% kõikidest lastest sünnib arstlise personali juuresolekul.

Kõige rohkem sündis lapsi ämmaemandade abiga - 14-20%. Täpsel kohal leiame haigemajade ühisel juuresolekul sündis vähe lapsi.

Lõpukokkuvõttes on näha, et sünnitusabi andmine on järjest edenenud. Need puudused, mis sünnitusabi andmisel nähtavale tulevad, on eeskätt seletatavad meie haigemajade üldise haba seisukorraga.

Laialdamiseks sünnitusabi andmiseks haigemajades on eeskätt tarvis korraldada neid asjaolusid, mis sünnitajaid haigemajadest eemale peletavad. Nende pahede hulgas on esikohal puudulikud sünnitusruumid, mis ei vasta kaugeltki terishoiu nõuetele.

Teiseks on aruannetest näha, et arstidel väga palju tegemist abortidega on. Siin tuleb arstide käest nõuda täpsemaid teateid iga üksiku aborti juhtumise üle ja kõvem kontroll sisse seada. Oleks soovitar, et arstid tulevikus esineksid teatava kava järele kokku-seatud aruandega, mis tooks palju selgust ja kergendaks tuntaval määral statistilist tööd.

Mis puutub ämmaemandatesse, siis on nende aruannetest näha, et nende töö on oleti vähe produktiivne. Selget tõendust sellest annavad aastas vastu võetud sündinute laste arv ja asjaolu, et ainult üksikutel tuleb normile vastava sünnitus-arvu (40-50) vastu võtta. Nende puuduste kõrvaldamiseks on tarvis, et ämmaemandad rohkem kihutus tööd rahva hulgas teeksid, näidates ära, kui kurrad tagajärjed võivad olla ilma arstlise abita sünnitamise juures. Oige küdurväärt sammud on teinud selles suhtes Põhja maakonnavalitsus, kes annab ämmaemandatele preemia näol palga kõrval iga sünnitusabi andmise juhul 500 marka, toetades sellega maksuta sünnitusabi andmist.

Lühidalt kokkuvõttes tuleks:

- 1) Korraldada maal maksuta sünnitusabi andmist.
- 2) Ämmaemandad peaksid kihutus tööd ^{ding pärast} tegema sünnitusabi andmise kasuks. ^{ka mitte arsti}
- 3) Parematel aegadel diploomi omandanud ämmaemandatele tuleks lühikese-ajalised kursused korraldada, kus nad võiksid tutvuneda uuemate sünnitusabi andmise meetodidega.

Nende näpunäidete järel käies oleks võimalik tõsta sünnitavust ja muuta ämmaemandate töö produktiivsemaks. Ühenduses viimasega oleks ämmaemandate majandusline seisukord paranenud, mis võimaldaks neile lähedamaid elamisvõimalusi.

Üldiselt võib süsiki konstateerida tendentsi paremuse poole. Sünnitusabi tarvitajate arv on iga aastaga kasvanud. Kui võeti vastu Harju maakonnas 1924 aastal $\frac{4}{5}$ kõikidest sündinud lastest arstlise personali abiga.

Kõiki neid asjaolusid ette tuues, tahan loota, et minu töö natukenegi suudab valgust heita sünnitusabi andmise korraldusele eestis.

Pahun mind ühtlasi rabandada minu töös etetulevate tehniliste puuduste ja vääratuste pärast, millesed on tingitud väikse aja kvantumiga ja võrdlemisi laialdase lahendamist tarvitava probleemiga.

Aukunatöö
392 186

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01150158 4

Andmed sünnituste kohta 1922. a.

	Haigemajas		Arsti abiga		Arsti ja hamba- emanda abiga		Hambaemanda abiga		Arstlise per- sonaali abiga		Arstlise per- sonaali abita		Kokku: sünd. arv Nendest		
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	abs. arv	elusalt arv	sum arv
Narjumaal	1069	26,3	357	8,7	30	0,7	1296	31,9	2752	67,6	1315	32,4	4067	3946	121
Tartumaal	846	23,9	246	7,0	37	1,0	429	12,1	1558	44,0	1939	56,0	3547	3477	70
Virumaal	434	13,5	247	7,7	14	0,5	395	12,3	1090	34,0	2124	66,0	3214	3128	86
Pärnumaal	65	3,5	81	4,4	40	2,1	398	21,5	584	31,5	1264	66,5	1848	1801	47
Võrumaal	9	0,5	93	5,2	5	0,3	215	11,9	322	17,9	1479	82,1	1801	1756	45
Läänemaal	21	1,4	80	5,0	21	1,4	427	26,6	549	34,4	1047	66,6	1596	1556	40
Viljandimaal	76	5,5	130	9,3	13	0,9	290	20,8	509	36,5	885	63,5	1394	1355	39
Saaremaal	12	0,9	10	0,7	6	0,5	139	10,0	167	12,1	1214	87,9	1381	1342	39
Järvemaal	45	4,4	44	4,3	14	1,3	308	30,2	411	40,2	610	59,8	1021	981	40
Valgemaal	5	0,5	61	6,8	15	1,6	235	25,8	314	34,7	590	65,3	904	888	16
Kokku 10 maa- konnas Petseri- maata	2582	12,4	1349	6,5	195	0,9	4130	19,9	8256	39,7	12517	60,3	20 773	20 230	543

Andmed sünnituste kohta 1923.a.

	Haigemajades		Arsti abiga		Arsti ja ämma- emanda abiga		Ämmaemanda abiga		Arstlise per- sonaali abiga		Arstlise per- sonaali abita		Üldse sündinud nendest		
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	abs. arv	alusalt arv	surm. arv
Harjumaal	1257	29,8	485	11,5	31	0,7	1265	30,0	3038	72,0	1184	28,0	4222	4088	134
Tartumaal . . .	929	27,5	278	8,2	35	1,0	437	13,0	1679	49,7	1704	50,3	3383	3296	87
Virumaal	329	10,4	301	9,5	29	0,9	531	16,8	1190	37,6	1971	62,4	3161	3050	111
Pärnumaal . . .	112	5,5	133	6,5	60	3,0	363	18,0	668	33,0	1356	67,0	2024	1982	42
Võrumaal	16	0,9	67	3,9	24	1,4	247	14,2	354	20,4	1379	79,6	1733	1686	47
Läänemaal . . .	9	0,5	84	5,0	10	0,6	460	27,6	563	33,7	1105	66,3	1668	1624	44
Viljandimaal . .	100	7,4	76	5,6	22	1,6	258	19,1	456	33,7	894	66,3	1350	1310	40
Saaremaal . . .	15	1,1	18	1,3	6	0,4	144	10,5	183	13,3	1192	86,7	1375	1330	45
Järvemaal . . .	46	4,1	52	4,7	13	1,2	324	29,4	435	39,4	670	60,6	1105	1056	49
Valgemaal . . .	5	0,6	78	9,7	16	1,9	284	34,7	383	46,9	434	53,1	817	802	15
Kokku 10 maa- konnas Petseri- maata.	2818	13,5	1572	7,5	246	1,2	4313	20,7	8949	42,9	11 889	57,1	20 838	20 224	614

Andmed sünnituste kohta 1924.a.

[M.C.]

	Haigemajades		Arsti abiga		Arsti ja ämmaemanda abiga		Ämmaemanda abiga		Arstlise personali abiga		Arstlise personali abita		Ulde sündinud:		
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	abd. arv	nendest	
														elusalt arv	sum. arv
Harjumaal . . .	1475	37,4	382	9,7	46	1,2	1111	28,2	3014	76,6	922	23,4	3936	3820	116
Tartumaal . . .	1035	33,2	205	6,6	35	1,1	443	14,2	1718	55,1	1399	44,9	3117	3060	57
Virumaal . . .	392	13,3	274	9,2	26	0,9	623	21,0	1315	44,4	1644	55,6	2959	2885	74
Pärnumaal . . .	160	8,6	151	8,1	34	1,8	308	16,6	653	35,2	1201	64,8	1854	1798	56
Võrumaal . . .	18	1,0	77	4,3	26	1,5	216	12,2	337	19,0	1434	81,0	1771	1723	48
Läänemaal . . .	36	2,2	44	2,7	21	1,3	423	26,3	524	32,5	1088	67,5	1612	1581	31
Viljandimaal	92	6,8	113	8,4	11	0,8	239	17,6	455	33,6	901	66,4	1356	1322	34
Saaremaal . . .	8	0,6	17	1,3	3	0,2	188	14,6	216	16,7	1078	83,3	1294	1262	32
Järvemaal . . .	70	7,0	64	6,3	15	1,4	292	28,9	441	43,6	570	56,4	1011	972	39
Valgemaal . . .	11	1,3	102	11,8	11	1,3	234	27,1	358	41,5	504	58,5	862	851	11
Kokku 10 maakonnas Petserimaata	3297	16,7	1429	7,2	228	1,2	4077	20,6	9031	45,7	10 741	54,3	19 772	19 274	498

Andmed sünnituste kohta 1925.a.

	Haigemajades		Arsti abiga		Arsti ja ämma- emanda abiga		Ämmaemanda abiga		Arstlise per- sonaali abiga		Arstlise per- sonaali abita		Üldse sündinud		
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	absol. arv	nendest	
														arv	arv
Harjumaal . .	1957	35,2	448	12,6	-	-	962	27,0	2667	74,8	900	25,2	3567	3466	101
Tartumaal . .	927	29,7	339	10,9	21	0,7	508	16,3	1795	57,6	1323	42,4	3118	3059	59
Virumaal . . .	371	13,0	317	11,1	39	1,3	470	16,4	1197	41,8	1669	58,2	2866	2800	66
Pärnumaal . .	115	6,9	172	10,2	22	1,3	311	11,5	620	36,9	1059	63,1	1679	1639	40
Võrumaal . . .	20	1,2	135	8,0	15	0,9	298	17,7	468	27,8	1216	72,2	1684	1648	36
Läänemaal . .	33	2,2	108	7,1	-	-	461	30,3	602	39,6	919	60,4	1521	1481	40
Viljandimaal .	108	8,3	154	11,9	-	-	302	23,2	564	43,4	736	56,6	1300	1260	40
Saaremaal . .	16	1,2	46	3,5	-	-	199	15,0	261	19,7	1065	80,3	1326	1290	36
Järvemaal . .	55	5,6	119	12,0	-	-	251	25,4	425	42,5 43,0	562	57,0	987	960	27
Valgemaal . .	8	1,0	114	13,8	10	1,2	228	27,6	360	43,6	467	56,4	827	807	20
Kokku 10 maa- konnas Petseri- maata	2910	15,4	1952	10,4	107	0,6	3990	21,1	8959	47,5	9916	52,5	18 875	18 410	465

Andmed sünnituste kohta 1926.a.

	Haigemajades		Arsti abiga		Arsti ja ämma- emanda abiga		Ämmaemanda abiga		Arstlise per- sonaali abiga		Arstlise per- sonaali abita		Üldse sündinud:		
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	absol. arv	nendest	
														arv	surm.
Harjumaal . . .	1285	40,2	354	11,1	5	0,1	831	26,0	2475	77,4	723	22,6	3198	3130	68
Tartumaal . . .	839	27,2	387	12,6	3	0,1	482	15,6	1711	55,5	1370	44,5	3081	3029	52
Virumaal . . .	390	13,5	386	13,4	41	1,5	496	17,3	1313	45,7	1559	54,3	2872	2813	59
Pärnumaal . . .	129	7,3	249	14,0	32	1,8	337	18,9	747	42,0	1032	58,0	1779	1742	37
Võrumaal . . .	31	1,9	137	8,7	19	1,2	274	17,7	461	29,5	1102	70,5	1563	1529	34
Läänemaal . . .	46	3,1	127	8,5	-	-	513	34,1	686	45,7	815	54,3	1501	1466	35
Viljandimaal .	99	7,6	191	14,7	8	0,6	231	18,0	529	40,9	765	59,1	1294	1263	31
Saaremaal . . .	28	2,2	74	5,8	-	-	199	15,6	301	23,6	974	76,4	1275	1239	36
Järvemaal . . .	63	5,8	124	11,5	-	-	274	25,4	461	42,7	619	57,3	1080	1046	34
Valgemaal . . .	8	1,0	160	20,4	7	0,9	239	30,5	414	52,8	369	47,2	783	775	8
Kokku 10 maa- konnas Petseri- maata	2918	15,9	2189	12,0	115	0,6	3876	21,0	9098	49,4	9328	50,6	18 426	18 032	394

Andmed sünnituste kohta 1927.a.

	Haigemajades		Arsti abiga		Arsti ja ämmaemanda abiga		Ämmaemanda abiga		Arstlise personaali abiga		Arstlise personaali abita		Üldse sündinud:		
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	absol. arv	NENDEST	
														elusalt	surm.
													arv	arv	
Harjumaal . . .	1361	41,9	285	8,9	-	-	744	22,9	2390	73,7	856	26,3	3246	3163	83
Tartumaal . . .	829	26,5	350	11,2	17	0,5	458	14,7	1654	52,9	1471	47,1	3125	3070	55
Virumaal . . .	363	13,0	441	16,3	54	1,8	523	18,9	1381	50,0	1383	50,0	2764	2713	51
Pärnumaal . . .	124	7,3	248	14,7	13	0,8	397	23,5	782	46,3	909	53,7	1691	1665	26
Võrumaal . . .	44	2,6	105	6,3	7	0,4	363	21,7	519	31,0	1154	69,0	1673	1639	34
Läänemaal . . .	45	3,3	141	10,3	-	-	481	35,1	667	48,7	702	51,3	1369	1342	27
Viljandimaal .	111	8,0	223	16,0	8	0,5	318	22,7	660	47,2	739	52,8	1399	1363	36
Saaremaal . . .	35	3,3	82	7,4	-	-	165	15,0	282	25,7	817	74,3	1099	1068	31
Järvemaal . .	65	6,0	112	10,4	2	0,2	298	27,6	477	44,2	602	55,8	1079	1051	28
Valgemaal . .	17	2,5	169	25,0	27	4,0	257	37,9	470	69,4	207	30,6	677	657	20
Kokku 10 maakonnas Petserimaata	2994	16,5	2156	11,9	128	0,7	4004	22,1	9282	51,2	8840	48,8	18 122	17 731	391

NSVL

Tervish. arvest. v. № 115
(aruand. v. № 19 j.)

Tervishoiu Rahvakomissariaat

Kinnitatud NSVL Tervishoiu Rahva-
komissari poolt 23. 2. 1939. a. № 122 all.

Teatage ema väljakirjutamisest esimesel päeval emade nõuandlale

Sünnitusmaja andmed Nr.

1. Sünnitusmaja nimetus
2. Aadress
3. Sünnitaja perekonna-, ees- ja isanimi
-
4. Sünnitus toimus
(kuupäev)
5. Sünnituse käik ja kestvus
6. Valutuimendus: kasutati, ei (*alla kriipsutada*)
7. Sünnitusjärgse perioodi käik
-
8. Väljakirjutatud päeval peale sünnitust
9. Lapse seisukord: Sünnituse juures
-

Väljakirjutamisel

10. Lapse kaal: sündides ; väljakirjutamisel
lapse pikkus sündides
11. Kas vajab patronaazi: ema, laps (*alla kriipsutada*)
12. BCG kaitsepookimine: teostatud, ei (*alla kriipsutada*)
13. Erimärkmeid
-

Kuup. 194 a. Arst-akušöör

Arst-pediaater

Korjinnus:

Erud

SS - $\frac{22}{52}$ $\frac{23}{53}$ $\frac{24}{54}$
annaly $\frac{52}{4,8}$ $\frac{53}{5,7}$ $\frac{54}{4,0}$ 0,2 - 0% - 0,2%
0,9 + 0,3%

3,5% 3,4% / Koyju

Vouka

- 0,9% - 1,3%